

**T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
GÜZEL SANATLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞINDA
ÇAĞDAŞ SANATLAR MÜZECİLİĞİ: ANKARA DEVLET RESİM VE
HEYKEL MÜZESİ ÖRNEĞİ**

UZMANLIK TEZİ

Seda ŞENTÜRK

**ŞUBAT-2008
ANKARA**

**T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
GÜZEL SANATLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞINDA
ÇAĞDAŞ SANATLAR MÜZECİLİĞİ: ANKARA DEVLET RESİM VE
HEYKEL MÜZESİ ÖRNEĞİ**

UZMANLIK TEZİ

Seda ŞENTÜRK

**Tez Danışmanı
Restoratör
Vural YURDAKUL**

**ŞUBAT-2008
ANKARA**

ÖNSÖZ

Şubat 2007 tarihinde hazırlanmaya başlanan “Çağdaş Müzecilik Anlayışında Çağdaş Sanatlar Müzeciliği: Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi Örneği” isimli uzmanlık tezi, bir yıl boyunca sürdürülen araştırma ve çalışmaların sonucunda tamamlanmıştır. Akademik anlayış ve bilimsel yöntemlere dayandırılarak hazırlanan bu çalışmanın, devlet idaresi içinde uygulanılabilir öneriler getirmesi amaçlanmıştır.

Ülkemizde, müzecilik alanında yeni yaklaşım ve çözüm önerilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nin, pek çok devlet müzesi gibi ciddi sorunları bulunmaktadır. Bu tez, çağdaş sanat müzesi niteliği taşıyan ve aynı zamanda bir devlet müzesi olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi için yeniden yapılanma yönünde öneriler getiren çağdaş müzecilik alanında bir çalışmadır.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde göstermiş oldukları anlayış ve ilgiden dolayı Daire Başkanı Berrin Kavlak, tez danışmanı Vural Yurdakul ve çalışma arkadaşım Asman Topal’ı özellikle anmaktan mutluyum.

Bu tezin hazırlanma sürecinde yardımını ve desteğini esirgemeyen başta annem İrve Şentürk ve tüm aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
1. GİRİŞ.....	1
2. MÜZECİLİK.....	3
2.1. Müzeciliğin Tanımı.....	3
2.2. Dünyada Müzeciliğin Tarihi.....	4
2.3. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihi.....	6
2.3.1. Türkiye’de Müzeler ve Müze Çeşitleri	13
2.3.2. Kültür ve Turizm Bakanlığı’na Bağlı Müzelerin Sorunları.....	16
3. ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK.....	19
3.1. Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar.....	19
3.2. Çağdaş Müzeciliğin Tanımı.....	22
3.3. Çağdaş Müze Yönetimi.....	23
3.3.1. Müzelerde Yönetim İşlevleri.....	24
3.3.1.1. Planlama İşlevi.....	24
3.3.1.2. Organizasyon (Örgütlenme) İşlevi.....	25
3.3.1.3. Yürütme İşlevi.....	26
3.3.1.4. Kontrol ve Değerlendirme İşlevi.....	26
3.3.2. Çağdaş Müzecilik Anlayışında Müzecilik Çalışmaları.....	27
3.3.2.1. Koleksiyon Çalışmaları.....	27
3.3.2.2. Sergileme Çalışmaları.....	29
3.3.2.3. Halkla İlişkiler, Tanıtım, Pazarlama ve Sponsor Bulma Çalışmaları.....	30
3.3.3. Müze Kadrolarının Yapılandırılması.....	31

4.	ÇAĞDAŞ SANAT MÜZELERİ.....	34
4.1.	Sanat Müzelerinin Önemi	34
4.2.	Türkiye’de Modern Sanat ve Sanat Müzeleri.....	36
5.	ANKARA DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ.....	41
5.1.	Müzenin Kuruluşu.....	41
5.2.	Müze Koleksiyonu.....	42
5.3.	Müze Etkinlikleri.....	43
5.4.	Müze Mevzuatı.....	44
5.5.	Müze Yönetimi.....	45
5.6.	Müze Sorunları.....	45
6.	ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞINDA ÇAĞDAŞ SANAT MÜZESİ OLARAK ANKARA DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ İÇİN YENİ ÖNERİLER.....	47
6.1.	Yönetime İlişkin Öneriler.....	47
6.1.1.	İdari Yapılanma ve Mevzuata İlişkin Öneriler.....	47
6.1.2.	Personele İlişkin Öneriler.....	53
6.2.	Müzecilik Çalışmalarına İlişkin Öneriler.....	54
7.	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	61
	KAYNAKÇA.....	64
	EKLER.....	71

SINAV YETERLİK KOMİSYONUNA

BEYAN

Bu belge ile uzmanlık tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplayıp sunduğumu; ayrıca, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

28.02.2008

Seda ŞENTÜRK
Kültür ve Turizm Uzman Yardımcısı

ÖZET

Avrupa ve Amerika'da **müzecilik** kavramının oluşması ve müzelerin kurulması 18. yüzyılda gerçekleşmiş; müzecilik, 20. yüzyılda bilimsel bir boyut kazanmıştır. Ülkemizde müzecilik çalışmaları Osmanlı Devleti döneminde, 19. yüzyılın ortalarında bir devlet hizmeti olarak başlamıştır.

Kültürel hazinemizin neredeyse tamamı Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı devlet müzelerinde bulunmaktadır. Merkezden yönetim, yetersiz ödenek, personel eksikliği gibi olumsuzluklar, müzelerde koleksiyon yönetiminden alt yapı yetersizliğine kadar pek çok alanda sorunlar oluşturmaktadır. Pek çok ülkede, müzelerin benzer sorunları olmuş bu durum, yetkilileri çözüm üretmeye zorlamıştır. Son yirmi ila otuz yıl boyunca sağlanan gelişmeler ve geliştirilen yeni yaklaşımlarla, müzecilik adeta yeniden tanımlanmıştır. Halkla bütünleşme, etkili tanıtım, ilgi çekici sergileme, doğru yöntem ve kanallar aracılığıyla eğitim, etkin yönetim, üst düzey teknoloji kullanımı çağdaş müzecilik yaklaşımı içinde yer almaktadır. Ülkemizdeki müzelerin, bu yeni yaklaşıma göre mevzuat, idare ve personel yönünden yeniden yapılandırılması durumu ortaya çıkmaktadır.

Bir çağdaş sanat müzesi olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin sorunlarının çözülmesi ve çağın gerisinde kalan koşullarının düzeltilmesi için, çağdaş müzecilik anlayışında müze yeniden değerlendirilmeli; idari, mevzuat ve personel açısından yeniden yapılandırılmalıdır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin çağdaş müzecilik anlayışında, yeniden yapılandırılması adına öneriler sunan bu tez kapsamında; "müzecilik" kavramı, ülkemizde müzeciliğin gelişimi, çağdaş müzecilik ve yeni müzecilik yaklaşımları incelenmiştir. Gelişmiş toplumlar ve günümüz uygarlıkları için çağdaş sanat müzelerinin önemi ve gerekliliği vurgulanmış, Türkiye'deki modern sanat ve sanat müzeleri hakkında bilgi verilmiştir. Müze yönetimi, koleksiyon yönetimi, kaynak oluşturma, tanıtma, sponsorluk alanlarında Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi için öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

Museology and museums were founded in 18th century in Europe and America. In 20th century, the studies on the field of museum turned into a scientific branch. In Turkey, studies on museum were launched in period of Ottoman Empire in mid 19th century, by the state.

In Turkey, nearly most of the national cultural assets are preserved in the museums affiliated to the Ministry of Culture and Tourism. The disadvantages such as heavy central administration, insufficient subsidy and lack of human resources cause many problems differing from collection management to infrastructure in these museums. In many countries, museums, with similar problems in the past, forced the authorities to solve these problems. Museum and museology have been redefined in the light of developments and new approaches throughout the last thirty years. This new approach includes public relations, efficient presentation, attractive exhibition, new education methods, effective administration and high technology. Museums in Turkey should therefore be reconstructed with regard to administration, legislation and human resources management.

In order to solve the problems and improve the conditions of State Museum of Fine Arts in Ankara, the new approach to museology should be considered. The museum should be reconstructed with regard to administration, legislation and human resources management. These have been analyzed museology, the past of museology in Turkey, contemporary museology and new approaches to museology within this thesis that offers new suggestions for reconstruction of State Museum of Fine Arts in Ankara in conformity with contemporary museology. They have been emphasized the importance and necessity of contemporary museums for developed societies and modern civilizations. The thesis has acquainted with modern art and art museums in Turkey. The suggestions on museum management, collection management, financing, presentation, sponsorship have been offered for State Museum of Fine Arts in Ankara in conformity with the new approach to museology.

1. GİRİŞ

“Çağdaş Müzecilik Anlayışında Çağdaş Sanatlar Müzeciliği: Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi Örneği” isimli çalışmamız kapsamında; Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’nün merkez örgütüne bağlı bir müdürlük olarak örgütlenmiş olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nin, çağın şartlarına uygun bir şekilde yönetilmesi ve hizmet vermesi için yeni öneriler getirmek amaçlanmıştır.

Çalışmamıza ilişkin araştırmalar; Milli Kütüphane, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi’nde gerçekleştirilmiş; konuya ilişkin bilimsel araştırma ve kitaplara buralardan ulaşılmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu tez arşivine internet aracılığıyla ulaşılmış; ülkemizde konu ile ilgili yapılan akademik çalışmalardan bu şekilde yararlanma imkanı bulunmuştur. Yurtdışında çağdaş müzecilik uygulamalarına örnek teşkil edebilecek kurumlar, internette yapılan araştırmalar sonucu incelenmiştir.

Elde edilen bilgiler, çalışmamızın amacına uygun olarak sınıflandırılmış ve sıralanarak tez metni haline getirilmiştir. Öncelikle “müzecilik” üzerinde durularak terim olarak ne ifade ettiği, tarihsel gelişimi ve uygulama örnekleri sunulmaya çalışılmıştır. Aynı bölümde, ülkemizde müzeciliğin geçmişine ve günümüz müzeciliğine ilişkin bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde, çağdaş müzecilik üzerinde durulmuş, yeni müzecilik yaklaşımları, bu yaklaşımlar temel alınarak yapılan uygulamalar anlatılmıştır. Çağdaş sanat müzelerine ilişkin dördüncü bölümde, bu müzelerin önemi ve gerekliliği vurgulanmış, Türkiye’de modern sanat ve sanat müzelerinin durumu ortaya konmuştur. Tezimizin asıl konusu olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nin bugünkü durumu ve geçmişi beşinci bölümde ele alınmış; altıncı bölümde, çağdaş müzecilik anlayışında bir çağdaş sanat müzesi olan müze için öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Çağımızda, yaşayan, dönüşen, etkinliklerinde zenginleşen koleksiyon yönetimi ve sergileme gibi müzecilik çalışmaları dışında, halkla ilişkiler, tanıtım pazarlama ve işletme gibi farklı disiplinlerden yararlanmayı gerektiren müzecilik, devamlı olarak yeniliklerin ve gelişimlerin yaşandığı bir alana dönüşmüştür. Bu durum, konuyla ilgili devamlı araştırma yapmayı ve kendi içinde uzmanlıklara ayrılmayı gerektirmektedir.

Çalışma kapsamında; müze yönetimi, koleksiyon yönetimi, kaynak oluşturma, tanıtma, sponsorluk gibi herbiri ayrı bir akademik yüksek lisans tezi konusu olabilecek başlıklar, bir arada ele alınmış; çağdaş müze yönetimi anlayışında her birinin önemi ve yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Akademik çalışma ve bilimsel temellere dayandırma anlayışıyla yazılan bu tez, bürokratik yönden somut öneriler içerebilecek, uygulamaya yönelik nitelikte hazırlanmaya çalışılmıştır. Tüm özellikleri ile bu çalışma, çağdaş müzeciliğe ilişkin genel bir çerçeve çizmekte, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin çağdaş müzecilik anlayışında, varlık sebebine uygun olarak yeniden yapılandırılması adına öneriler sunmaktadır.

2. MÜZECİLİK

Müzeler, topluma ve gelecek kuşaklara aktarmak üzere barındırdıkları varlık ve değerlerle dünya uygarlığı için vazgeçilmez bir konuma sahiptir. Müzecilik kapsamında yer alan faaliyetlerin başlangıcı antik çağlara kadar uzanmakta; müzeciliğin bir disiplin olarak sistemleştirilmesi ise 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır.

2.1. Müzeciliğin Tanımı

“Müze” kelimesi, Latince “müzler (periler) tapınağı” anlamına gelen *museum* veya Yunanca *mouseion* kelimelerinden dilimize geçmiştir (Arseven, 1983:1487; Yücel, 2006:240). Sanat ve eski eserleri koruma ve sergileme amaçlı bina (Arseven, 1983:1487) olarak açıklanabilecek müze sözcüğü, Türkiye’nin 1956 yılından itibaren üyesi olduğu International Council of Museum (ICOM)’un genel tanımlamasına göre:

“tarihi-arkeolojik eserlerin ve tabiattan toplanmış nesnelerin teşhir edildiği mekanlar, tabii parklar, nebatat ve hayvanat bahçeleri, akvaryumlar ve halkın ziyaretine açık biçimde düzenlenmiş tarihi ören yerleri” anlamına gelmektedir (Yücel, 2006:240-241).

Sanat ve eski eserler ile doğa nesnelere sahip olma, bunları koruma ve sergileme anlayışı Paleolitik çağa değin uzanmakla birlikte; **müzecilik** kavramı, temel olarak 18. yüzyılda ortaya çıkmış, 20. yüzyılda her alanda olduğu gibi gelişen araştırmalar ve teknoloji, söz konusu kavrama bilimsel bir boyut kazandırmıştır (Yaman, 2005:9).

2.2. Dünyada Müzeciliğin Tarihi

Müzeciliğin temel faaliyeti olan koleksiyon oluşturma davranışı, çeşitli amaçlarla da olsa çok eski tarihlere uzanmaktadır. Eski Mısır ve Mezopotamya'da değerli nesnelerin, mezar, tapınak, kutsal mekan ve saraylarda dini amaçlı olarak toplanmasının yanı sıra; savaş ganimetlerinin halkın seyrine sunulması, siyasi ve askeri güç gösterisinin bir parçası olarak gerçekleştirilmekteydi (Yaman, 2005:9;Yücel, 2006: 241).

Tarihte, günümüz müze kavramına en yakın uygulama, Antikçağda Atina'da görülmektedir. Akropol¹'deki Propylai²'nin resim deposu anlamına gelen Pinakotheka ismi verilen salonunda ilk müzenin kurulduğu kabul edilmektedir (Yücel, 2006: 241; Yaman,2005:9).

Mouseion kelimesi, İskenderiye'de I. Ptolemaios Soter (M.Ö. 305-283) tarafından kurulan içinde ünlü kütüphanenin bulunduğu akademik nitelikteki merkez için kullanılmış; aynı dönemde Bergama kralları saraylarında orijinal ve kopya Grek heykellerinin koleksiyonlarını oluşturmaya başlamışlar, bu davranış üst düzey bir beğeni olarak gelenekselleşerek Romalılar tarafından da sürdürülmüş, çeşitli mekanlarda toplanan eserler sergilenmiştir (Yücel, 2006: 241). Doğu Roma İmparatoru I. Constantinus'un kurduğu şehir Costantinopolis yani İstanbul'u heykellerle donatması, koleksiyonculuğun kilise ve manastırların değerli eşyaları toplamasından ibaret olan ortaçağda dikkate değer bir uygulama olarak görülmektedir (Yaman, 2005:9).

15. yüzyılda Rönesansla beliren hümanizmle Antik dönem ve sanatına duyulan ilgi, günümüz koleksiyonculuğuna benzer büyük çapta uygulamaların

¹ Yunanca'da yukarı anlamına gelen **akron** ile şehir anlamına gelen **polis** kelimelerinin birleşmesinden oluşan (Arseven, 1983:32), içinde tapınak ve kralın sarayının inşaa edildiği, yüksek tepe üzerine kurulan kale anlamına gelen **akropolis** sözcüğünün kısaltılmış hali (Turani, 1995:9).

² Yunanca ön anlamına gelen **pro** ve kapı anlamına gelen **pulê** kelimelerinden oluşan sözcük, ön kapı anlamına gelir; Atina Akropolü'ne Propylai olarak adlandırılan sütunlu anıtsal yapıdan girilir (Arseven, 1983:1630).

başlamasını sağlamıştır (Yaman, 2005:9). Ünlü Avrupalı Medici, Este, Gonzague ve Farnese aileleri bu alanda öne çıkmaktadır; aynı dönemde İtalyan hekim Ullisse Aldrovandi'nin ilginç doğa nesnelere sergilemesi, Toskana Grandükü I. Cosimo'nun koleksiyonunu Uffizi Galerisi'nde ziyarete açması, Fransa kralının koleksiyonunu sergilemesi, kazılarla Pompei ve Herculaneum kentlerinin ortaya çıkarılışı gibi art arda gelişen olaylar koleksiyonculuğa olan ilgiyi artırmakla birlikte müze bilincinin oluşmasında ilk temellerin atılmasını sağlamıştır (Yücel, 2006: 241).

1683 yılında Oxford Üniversitesi'ne bağlı ilk bilim müzesi Ashmolean Museum, tarihçi ve koleksiyoncu Elias Ashmole'un eski Grek, Roma ve doğu uygarlıklarına ait parçalardan oluşan koleksiyonunun sergilenmesi sonucu müzeye dönüştürülmesi ile açılmıştır (Yaman, 2005:9; Yücel, 2006: 241).

18. yüzyıl ile birlikte koleksiyonculuğun önemi devam etmiş, Avrupa'da müzelerin sayısı hızla artmıştır. 1759 yılında, İngiltere Parlamentosu British Museum'un temelini oluşturan koleksiyonu 20.000 sterlin karşılığında Sir Hans Sloane'dan satın almış; Fransız Devrimi Hükümeti, I. François ve XIV. Louis'nin özel koleksiyonlarının geliştirilmesinden oluşan Louvre Müzesi'nin açılışını 27 Temmuz 1793'te yapmıştır (Yaman, 2005:9-10; Yücel, 2006: 241). 18. yüzyılda, müzecilik alanında ABD de etkin bir şekilde ortaya çıkmış; peş peşe 1773 yılında Charleston ve 1785 yılında Philadelphia müzelerinin kurulmasıyla dikkat çekmiştir (Yaman, 2005:10).

19. yüzyılda İspanya'da VII. Fernando tarafından 1819'da Madrid Prado Müzesi açılırken, Almanya'da Berlin, Rusya'da Hermitage, Avusturya'da Belvedere müzeleri kurulmuş; dünyanın en büyük müzelerinden biri olan ve Amerika'da açılan Metropolitan Museum of Art büyük etki yaratmıştır (Yaman, 2005:10; Yücel, 2006: 241).

2.3. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihi

Türkiye’de müzeciliğin 19. yüzyılın ortalarından itibaren başladığı kabul edilmekle beraber eski ve değerli nesnelere ile sanat eserlerini toplama, koruma ve sergileme geleneği çok daha eski tarihlere kadar uzanmaktadır.

Selçuklu döneminde, Konya Alaaddin tepesine antik döneme ait çeşitli parçaların yerleştirildiği, Fransız gezgin Leon de Laborde’un gravürlerinde görülmektedir (Yücel, 2006:241). 15 ve 16. yüzyıllarda, Fatih Sultan Mehmed ve Kanuni Sultan Süleyman sanat hamilikleri ve hazinelerine kattıkları değerli nesnelere koleksiyoncu kimlikleri ön plana çıkan Osmanlı padişahlarıdır (Rogers ve Ward, 1988; Öz, 1993; Renda, 1999; Yücel 1999: 241; Yaman, 2005: 14).

Sultan Abdülmecid’in 1845 yılında Yalova’ya yaptığı bir gezi sırasında İmparator Konstantin’in adını taşıyan yazıtlı taşları toplatarak İstanbul’a gönderdiği, aynı dönemde Tophane-i Amire Müşiri Rodosîzâde Damad Fethi Ahmed Paşa’nın imparatorluğun çeşitli yörelerinden eski ve değerli nesnelere İstanbul’a gönderilmesini istediği bilinmektedir (Yaman, 2005:14; Yücel, 2006: 241). Sultan Abdülmecid dönemindeki bu uygulamalar, ülkemizdeki ilk resmi müzecilik çalışmalarının başlamasını sağlamıştır. Toplanan nesnelere, eski silah ve savaş gereçlerinin korunduğu Harbiye Ambarı olarak kullanılan Aya İrini Kilisesi’ne konulmuş; kilisedeki objeler Mecma-ı Esliha-i Atika (Eski Silah Bölümü) ve Mecma-ı Âsâr-ı Atika (Eski Eser Bölümü) olmak üzere iki bölüm halinde düzenlenmiştir (Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241). 1869 yılında, Sadrazam Ali Paşa zamanında Maarif Nazırı Saffet Paşa’nın emriyle oluşan koleksiyon Müze-i Hümayun (imparatorluk müzesi) ismi verilerek halkın ziyaretine açılmış, müzeye Galatasaray Sultanisi tarih öğretmeni İngiliz Edward Goold müdür olarak atanmış, müze koleksiyonuna ilişkin Fransızca bir katalog 1871 yılında yayımlanmıştır (Ogan, 1983:1487; Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241). Bu yıllarda, Goold’un, İstanbul ve çevresindeki müzede değerlendirilebilecek nesnelere toplamakla da görevlendirildiği, bu kapsamda yaptığı çalışmalar sonucunda Marmara ve Tekirdağ’daki heykelleri

müze koleksiyonuna kazandırdığı bilinmektedir (Ogan, 1983:1487; Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241).

Müze-i Hümâyun , açılışından iki yıl sonra Sadrazam Ali Paşa'nın ölümünün ardından göreve gelen Mahmud Nedim Paşa döneminde herhangi bir neden gösterilmeksizin kapatılmış, müze müdürü Goold görevinden alınmış, yerine Avusturya elçisi Freiherr von Prokesch-Osten'in ısrarı üzerine koleksiyon sorumlusu olarak Terenzio¹ getirilmiş; bu dönem müze için parlak geçmemiştir (Ogan, 1983:1487; Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241).

Mahmud Nedim Paşa'nın görevden alınarak yerine Ahmet Vefik Paşa'nın sadrazamlığa atanmasıyla müze müdürlüğü yeniden açılmış, müdürlüğe ölümüne kadar bu görevde kalacak Alman asıllı Avusturya Lisesi Müdürü Dr. Philipp Anton Dethier getirilmiştir (Ogan, 1983:1487; Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241).

Dr. Dethier, müze müdürü olduğu 1872-1881 yılları arasında müzecilik, arkeoloji ve sanat tarihi alanlarında önemli çalışmalar yapmıştır. Heinrich Schliemann'ın Atina'ya kaçırdığı Truva hazinesini geri almak için Atina'da mahkemeye başvurmuş, Osmanlı Devleti'ne yüksek bir tazminat ödenmiş ve dava düşmüştür (Yücel, 2006:241). 1874'te Cesnola Koleksiyonu'nu Kıbrıs'tan getirtmiş, koleksiyonun parçası olan heykeller dönemin Medeniyet gazetesinde yayınlanmıştır (Yaman 2005:14). Eski eserlerin korunmasına ilişkin Âsâr-ı Âtika Nizamnamesi (Eski Eserler Tüzüğü) 1874'te Dr. Deither'in katkı ve etkisiyle yürürlüğe girer (Ogan, 1983:1488; Yaman, 2005:14; Yücel, 2006:241). Öte yandan, müze koleksiyonu hızla büyümekte, müzede çalışan personel sayısı ve ihtiyacı artmaktadır; bu ihtiyacı karşılamak için arkeoloji ve müzecilik eğitimi verecek bir okulun açılması düşünülür ayrıca üyelerinden birinin Osman Hamdi Bey olduğu "Müze Komisyonu" kurulur (Yaman, 2005:14).

1870'li yılların başına gelindiğinde Osmanlı Devleti'nde resmi olarak çeyrek yüzyıla henüz ulaşmış olan müzecilik çalışmalarında, dikkate değer gelişmelerin

¹ Terenzio, dönemin İstanbul'daki Lyod Autrichien vapur acentasının sahibinin oğludur, aynı zamanda ressam ve koleksiyonerdir (Ogan, 1983:1487; Yücel, 2006:241)

kaydedildiği görülmektedir. Hızla gelişen koleksiyon için, zaten müze binası olarak kullanılmaya elverişli olmayan Aya İrini yeterli olamamaktadır. Halkın ziyaretine açılacak, Avrupa'daki örneklerine benzer bir müzeye sahip olma düşüncesi ile 1873 yılında Maarif Nazırı Cevdet Paşa tarafından, müzenin Çinili Köşk'e taşınması fikri ortaya atılmış; Köşk, yapılan onarımlarla müzeye dönüştürülerek 03 Ağustos 1881 tarihinde Maarif Nazırı Münif Paşa tarafından yeni Müze-i Hümâyun¹ olarak açılmıştır (Yücel, 2006:242).

Müzenin Çinili Köşk'te yeniden açılışının ardından kısa bir süre sonra 1881 yılında Müdür Dr. Dethier ölür (Yücel, 2006:242). Maarif Nezareti müze müdürü olarak atanabilecek bir kişi arayışına girer, yeterli biri bulunamayınca Berlin Elçiliği'nden birinin bulunması konusunda resmi olarak yardım istenir, Berlin Müzesi Başkâtibi Rr. Millhofer'le sekiz yıllık bir sözleşme imzalanmak üzere iken Osman Hamdi Bey, babası Ethem Paşa ve okul arkadaşı Münir Paşa'nın desteği ile II. Abdülhamid tarafından 11 Eylül 1881 tarihinde müze müdürlüğüne atanır(Ogan, 1983:1488; Yaman, 2005:14-15) . Böylece Türk müzeciliği ve sanat tarihinde yeni bir dönem başlar. Sanay-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Okulu) müdürlüğü görevi de verilen Osman Hamdi Bey, aynı zamanda ressam ve arkeologtur; Nemrut, Sayda, Lagina kazılarına katılır, kazılardan çıkan içlerinde ünlü İskender lahitinin de bulunduğu değerli nesnelere İstanbul'a getirilir (Ogan, 1983:1488; Madran ve Önal, 2000:176; Yaman, 2005:15; Yücel, 2006:242).

Osman Hamdi Bey, müze koleksiyonunun kayıt altına alınması gereğini görmüş, A. Jaubin ve G. Mendel'e bilimsel kataloglar hazırlattırıştır (Yücel, 2006:242).

Büyüyen koleksiyon için zamanla Çinili Köşk de yetersiz kalır. Yeni müze binası, Sayda lahitleri ve Grek tapınaklarından esinlenilerek Mimar Valaury tarafından tasarlanır; binanın ilk bölümü 1891, ikinci bölümü 1902 ve üçüncü bölümü 1908'de tamamlanarak hizmete açılır (Ogan, 1983:1488; Madran ve Önal, 2000:176;Yücel, 2006:242).

¹ Bugünkü Arkeoloji Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi ve Türk Çini Seramikleri Müzesi'nden oluşan İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü.

Osman Hamdi Bey, başında bulunduğu kurumların yönetimiyle uğraşmanın yanı sıra, Konya ve Bursa’da müze açılması konusunda çalışmış; söz konusu illerde müzeler, sırasıyla 1902 ve 1904 yıllarında onun katkıları sonucunda açılmıştır (Yaman, 2005:15). Bu müzelerin açılışını Yaman:

“Müzelerin Konya, Bursa, İstanbul gibi Türk izlerini taşıyan kentlerde kurulması isteği Osman Hamdi’deki aydınlanma ve köken arama düşüncesinin de bir kanıtı gibidir.”

şekilde açıklamaktadır (2005:15).

Osman Hamdi Bey’in Türkiye’de müzeciliğin kurumsallaşması amacıyla yaptığı en önemli çalışmalardan biri şüphesiz hazırladığı mevzuattır. Yürürlüğe girdiği 1884 yılından 1973 yılına kadar geçerliliği süren yeni Âsâr-ı Atfika Nizamnâmesi (Eski Eserler Tüzüğü)’ni düzenler (Ogan, 1983:1488; Madran ve Önal, 2000:176; Yaman, 2005:15; Yücel, 2006:242).

Osman Hamdi Bey’in 1910 yılındaki ölümünün ardından; 1892 yılından itibaren müze müdür yardımcılığı görevini üstlenen, 1910 yılında kısa bir süre şehreminliğinde bulunan Osman Hamdi’nin kardeşi Halil Ethem (Eldem) 1931’de emekli oluncaya kadar yürüteceği müze müdürlüğü görevine atanır (Ogan, 1983:1488; Yaman, 2005:15; Yücel, 2006:242). Bursa, Konya, Halep, Kudüs, Baalbek müzelerinin kurulmasında da etkin rol oynayan (Ogan, 1983:1488) Halil Ethem Bey, 1910 yılında başına geçtiği müzenin koleksiyonunu Türk uzman olmadığı için yabancı uzmanlara düzenletmiş; koleksiyona ilişkin bilimsel yayın yapılması için çabalamış ve yeni kataloglar hazırlatmıştır (Yücel, 2006:242).

Öte yandan, 1917 yılında müze binası yakınında bulunan Sanâ-yi Nefise Mektebi, Cağaloğlu’na taşınır; okulun eski binası Eski Şark Eserleri Müzesi’ne dönüştürülür (Yücel, 2006:242). 1914 yılında Süleymaniye Camii’nin imarethanesinde, imparatorluğun çeşitli yerlerinden toplanan ve vakıf binalarından getirilen nesnelere oluşan Türk ve İslâm eserlerinin yer aldığı Evkaf-ı İslamiye

Müzesi (Yaman, 2005:15; Yücel, 2006:242); Kasımpaşa Tersanesi'ndeki Nakkaşhane'de de Deniz Müzesi kurulur (Yücel, 2006:242).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1920 yılında açılışının ardından kurulan hükümetin programındaki eski eserlere ilişkin düzenlemenin yanı sıra Maarif Vekâleti (Milli Eğitim Bakanlığı)'ne bağlı Türk Âsâr-ı Atıka Müdürlüğü'nün kurulmuş olması, kuruluş aşamasında olan yeni devletin idarecilerinin başta Atatürk olmak üzere konuya verdikleri önemi göstermektedir (Yaman, 2005:15;Yücel, 2006:242). 1922 yılında Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) Safa Bey, Müzeler ve Âsâr-ı Atıka Hakkında Tâlimat adıyla bir genelge yayımlar; genelgede arkeolojik ve etnoğrafik buluntuların ve nesnelerin derlenmesi ve kayıtlarına alınması ile müze personeline ilişkin düzenlemeler yer alır (Yaman, 2005:15;Yücel, 2006:242).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren, ülkede müzeciliğin gelişmesi için halkın bilinçlenmesinin öneminin kavrandığı görülür. Bu amaçla, Halkevleri'nde müzeciliğe ilişkin çalışma ve eğitim programları yürütülmüştür (Yaman, 2005:15). Müzeli nesnelerin toplanması amacıyla büyük şehirlerde Müze-i Hümâyun Şubeleri adında mekanlar belirlenmiştir (Yücel, 2006:242).

Cumhuriyetin ilanının ardından müzeciliğe ilişkin en önemli uygulama yeni müzelerin kurulmasıdır. 1923 yılında Ankara Arkeoloji Müzesi açılır (Yücel, 2006:242). Anıtsal nitelikteki tarihi kilise, cami, han, medrese gibi yapılar onarılıp ziyarete açılmış ve müzeye dönüştürülmüştür; bu konudaki en önemli örneklerden biri Ayasofya¹'dir (Yaman, 2005:15;Yücel, 2006:242).

Tüm bu gelişmelerin yanında, Topkapı Sarayı barındırdığı zenginliklerden dolayı dikkat çekmektedir. Sarayın müze haline dönüştürülmesi önemli bir müzecilik çalışması olarak değerlendirilebilir². Öncelikle Maliye Vekâleti (Maliye Bakanlığı) tarafından sarayda bulunan tüm eşyaların belirlenmesi için komisyonlar kurulur (Yücel, 2006:242). Çalışma ve onarımların ardından müzeye dönüştürülen sarayın,

¹ 24 Kasım 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla müze olur (Yaman, 2005:15).

² 3 Nisan 1923 tarih ve 419 sayılı icra vekilleri heyeti kararıyla müzeye dönüştürülmesine karar verilir (Madran ve Önal, 2000:178).

1927 yılında ilk (Yaman, 2005:15;Yücel, 2006:242), 1934 yılında diğer bölümleri ziyarete açılır (Yücel, 2006:242).

1927 yılında İstanbul ve Anadolu’da peşpeşe çok önemli müzeler açılmıştır. Evkaf-ı İslâmîye Müzesi yeniden düzenlenerek Türk ve İslâm Eserleri Müzesi adıyla, Konya’daki Mevlânâ Dergahı müzeye dönüştürülerek (Yaman, 2005:15) ayrıca İzmir Efes ve Bergama Müzeleri açık hava müzeleri olarak açılmıştır (Ogan, 1983:1489). Bu yıllarda Bursa, Adana, Manisa, Kayseri, Antalya, Afyon ve Edirne müzecilik çalışmalarının yürütülüşü ve müzelerin açıldığı diğer illerdir (Yaman, 2005:15).

1930 yılında açılışı yapılan Ankara Etnografya Müzesi barındırdığı koleksiyonun yanı sıra, binası müze olarak kullanılmak üzere mimar Arif Hikmet Koyunoğlu’na yaptırılmasıyla da ayrıca önem taşımaktadır (Yaman, 2005:15).

Müzecilikle ilgili çalışmalar daha sonraki yıllarda devam eder. Ankara’da 1940 yılında Mahmut Paşa Bedesteni dönüştürülerek Hitit Müzesi açılır; bu müze, 1968 yılında ele alınarak "Anadolu Medeniyetleri Müzesi olarak yeniden açılır (Yaman, 2005:15).

Kurumların peşpeşe açılışının yanı sıra yürürlüğe konan mevzuatla¹ da müzeciliğin gelişimi ve kurumsallaşması sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı amaçla, müze ve arkeoloji konusunda uzman kişilerin yetiştirilmesi için yurt dışına öğrenci gönderilmiş, İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde arkeoloji bölümleri açılmıştır (Yücel, 2006:242).

Türkiye müzecilik tarihi, siyasal ve toplumsal tarihten ayrı düşünülemez. Müzecilik yaklaşımı tüm siyasal ve toplumsal değişimlerin birer yansıması gibidir. Müzecilik faaliyetleri, 19. yüzyılda, “batılılaşma”nın önemli bir kültürel parçası olarak karşımıza çıkar. Her alanda olduğu gibi yabancı uzmanlarla başlatılmış bir çalışmadır. Müzecilik, ise imparatorluk ülküsüne uygun olarak Osmanlıcılık

¹ 1924 yılında Âsâr-ı Atika Encümeni’nin Teşkilât ve Vazifelerine Dair Kanun aynı yıl Müze ve Râsâthane Kanunu , 1925 yılında Kıymetli Eserlerin Harice İhracının Men’ine Dair Kararnâme ile bunların yürütülmesine ilişkin tüzük ve genelgeler düzenlenerek ülkedeki kültür mirasının korunması ve müzeciliğin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Yücel, 2006:242).

kimliğine vurgu yapan, tek devlet altında çok millet ve medeniyet anlayışının ışığında gelişmiştir (Madran ve Önal, 2000:176-177). Ancak 1904'ten sonra Anadolu'da açılmaya başlanan müzelerde milliyetçilik akımının izlerini görmeye başlamak mümkündür (Madran ve Önal, 2000:177).

Cumhuriyetin ilanıyla müzecilik yeni bir dünya anlayışıyla kurulan, yeni devletin ülkelerine göre şekillendirilmiş; özellikle Topkapı Sarayı'nın müzeye dönüştürülmesi ile "hanedana ait olan" kavramı ortadan kaldırılarak "toplumun ortak zenginliği" fikri vurgulanmıştır (Madran ve Önal, 2000:176-178).

1950 yılında Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) Türkiye Milli Komitesi kurulması, siyasi ve ekonomik alanda ülkenin yurtdışına açılışının bir parçası olarak değerlendirilebilir (Madran ve Önal, 2000:176-178).

1960'lı yıllardaki, ülkemizde müzecilik adına en dikkat çekici gelişme, müze derneklerinin kurulmasıdır; örneğin 1966 yılında "Topkapı Sarayı Müzesi'ni Sevenler Derneği" kurulmuştur (Madran ve Önal, 2000:182). Bu gelişmenin, maddi imkansızlıkların giderilmesi amacıyla sosyal nitelikli bir oluşum olarak ortaya çıkması, konuya ilişkin toplumsal duyarlılığın varlığını göstermektedir.

Daha sonraki yıllarda müzeler kurulmaya devam etmiş, tarihi yapıların müzeye dönüştürülmesi sıkça karşılaşılan bir uygulamaya dönüşmüştür (Madran ve Önal, 2000: 182).

1980'li yıllarda, uluslararası ortamda, kültürel değerleri tanıtmaya ve bu yönde hatırlanma amacıyla bir seri çalışma gerçekleştirilir. Koruma Kanunu değiştirilerek müzelerimizdeki varlıkların yurtdışında sergilenmesi, "Uygurlukların Beşiği: Anadolu" ve "Uygurlukların Birleştiği Nokta: Anadolu" gibi söylemlerle açılan *Anadolu Uygurlukları Sergisi* ile ulusal değer ve zenginliklerin tüm dünyada tanıtılması amaçlanır (Madran ve Önal, 2000:182-183).

Son yirmi yıllık süreçte özel müzelerin açılması ve sayılarının hızla artması, üstünde önemle durulması gereken konulardandır. Koleksiyon oluşturma bilincine sahip, bu yöndeki imkan sahiplerinin, çalışmalarını kurumsallaştırarak toplumun yararlanmasına açmaları, müzecilik adına ülkemizde sevindirici bir gelişmedir.

2.3.1. Türkiye’de Müzeler ve Müze Çeşitleri

Türkiye’de taşınabilir kültürel varlıkların, neredeyse tamamı devlet müzelerinde bulunmaktadır. Bu durum, Türkiye’de müzecilik alanında en etkin kurumun “devlet” olduğu bir ortam meydana getirmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı olarak doksanbeş adet müze müdürlüğü çalışmaktadır; bu müdürlüklere bağlı doksaniki adet birim ile yüz kırk bir adet ören yeri bulunmaktadır¹. Bunun yanında özellikle son yıllarda, özel müzelerin sayısı ve niteliğindeki artış dikkat çekicidir². Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetimi yapılan özel müze sayısı yüzondur³. Koleksiyonculuğa ilişkin olarak da devlet denetimi öngörülmüştür. Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı müzelerin denetiminde, binbeşyüzotuz üç adet kayıtlı koleksiyoner bu alandaki etkinliklerine devam etmektedirler⁴.

¹www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF0D262A49C727F2325A19570EB48D9460 (08.01.2008).

²Kamu Kurum ve Kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerle vakıfların kendi hizmet konuları veya amaçlarını gerçekleştirmeleri için başvuruları halinde **özel müze** açmalarına izin verilmektedir. Özel Müze kurma isteklerini konu alan başvurular 2863 sayılı Kanun ve buna bağlı çıkarılan "Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri doğrultusunda incelenmekte, müzenin yeterli nitelik ve nicelikte bulunması ve sürekli hizmet vermesi hususları dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerce kurulacak müzeler, Bakanlığımızın izin belgesinde belirlenen konu alanlarına ilişkin taşınır kültür varlığı bulundurulabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzelerde taşınır kültür varlıklarının korunması devlet müzeleri statüsündedir.

³www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF20F60137B44E34F598A1742808C63DE3 (08.01.2008).

⁴www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF20F60137B44E34F55BEB3EFCB D5B1D4F (08.01.2008). Gerçek ve tüzel kişiler, Bakanlığımızca verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler. Koleksiyoncular faaliyetlerini Bakanlığımıza bildirmek ve **Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik** gereğince, taşınır kültür varlığını envanter defterine kaydettirmek zorundadırlar.

Türkiye müzeleri, ülke topraklarında bulunan kültürel zenginliğin tipine göre çeşitlenmektedir.

Arkeolojik-etnoğrafik nitelikli koleksiyonlu müzeler: Osmanlı Devleti döneminden itibaren antik ve arkeolojik buluntuların çokluğu dikkat çekmiş, kazılar sonucu elde edilen buluntuların değerlendirilme gerekliliğine müzelerle cevap verme durumu doğal olarak ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet döneminde özellikle 1930'dan sonra hız kazanan arkeolojik kazılardan çıkan genellikle Anadolu Uygarlıklarına ait malzemelerin oluşturduğu koleksiyona yönelik müzelerin açıldığı; müzelerin yetersiz kaldığı durumlarda “müze deposu” olarak adlandırılan mekanlarda sözkonusu buluntuların korunduğu görülmektedir* (Madran ve Önal, 2000:181; Yaman, 2005: 15). Öte yandan, ülkenin bulunduğu coğrafya, komşu olduğu uygarlıklar ve geçmişi, müzelerde bulunan koleksiyonun önemli bir bölümünün doğu uygarlıkları ve Türk-İslam dönemine ait nesnelere oluşmasını sağlamıştır. Dolayısıyla Türkiye müzelerinde bulunan koleksiyonun büyük kısmı arkeolojik-etnoğrafik nitelikte olup, tarih öncesi devir buluntuları ile antik çağa ait objelerden oluşmakta; arkasından doğu uygarlıkları ve Türk-İslam dönemine ait eserler gelmektedir* (Yaman, 2005:15).

Tarihi müzeler: Bir diğer müze grubu, önemli tarihi olaylara sahne olan, toplumsal hafıza ile toplumda tarihsel bilinç ve bilgi oluşturmak amacıyla, aslına uygun düzenlenerek ziyarete açılan binalardan oluşmaktadır. Atatürk'ün Selânik'te doğduğu evin Ankara'daki rekonstrüksiyonu, Kurtuluş Savaşı sırasında Atatürk tarafından ziyaret edilen ve önemli kararların alındığı ev, köşk ve konaklar¹, birinci ve ikinci meclis binaları bu alana örnektir* (Yaman, 2005:16).

Müze evler – hatıra müzeleri: "Müze Evler" ve "Hatıra Müzeleri" olarak isimlendirilebilecek bir diğer grup ise bir döneme ait yaşantının aynen korunarak aktarıldığı veya tarihi önemli kişilerin yaşadığı ve sahip oldukları evlerin ziyarete açılmasıyla oluşturulan müzelerden meydana gelmektedir; Birgi'deki “Çakırağa

* Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu'nun yayınlanmamış “Müzecilik ve Sürdürülebilirlik” isimli çalışmasından da yararlanılmıştır.

¹ www.kultur.gov.tr/portal/tarih_tr.asp?belgeno=4845.

Konağı", Amasya'daki "Hazeranlar Konağı", Diyarbakır'daki "Ziya Gökalp Müze Evi" ile "Cahit Sıtkı Tarancı Evi", Tekirdağ'da "Rakoçi Evleri" ve İstanbul'daki "Tevfik Fikret Aşiyen Evi" gibi* (Yaman, 2005:16).

Anıtsal müzeler: Müzecilik alanında bir diğer çok önemli grup ise tarihsel ve anıtsal yapılardan oluşmaktadır. Binalarının kendisi kültürel varlık olan bu müzelerin bazıları değerli nesnelere de barındırmakta ve bu nesnelere sergilenmesine yönelik olarak müze görevi de görmektedirler. İstanbul'da Ayasofya, Topkapı Sarayı, Dolmabahçe Sarayı, Kariye Camii, Fethiye ve İmrahor Camileri; Edirne'de Selimiye Camii; Bursa'da Yeşil Türbe ve Muradiye Külliyesi bu alanda verilebilecek başlıca örneklerdir (Yaman, 2005:16).

Açık hava müzeleri: "Açık hava müzesi" olarak nitelendirilen antik kentlerin ülkemizdeki sayısı çarpıcı boyuttadır; Boğazköy, Efes, Bergama, Afrodisias, Aspendos, Karatepe, Göreme ve Perge açık hava müzeleridir (Yaman, 2005:16).

Kurum müzeleri: Kuruluşları Cumhuriyetin ilanının hemen ardından veya Osmanlı Devleti döneminde olan kimi devlet kurumlarının elinde "müzelik" olarak nitelendirilebilecek malzeme birikmesi zamanla bu kurumları kendi müzelerini kurmaya yönlendirmiştir; Devlet Demiryolları Müzesi, PTT, TRT, Paşabahçe müzeleri vb gibi*.

Güzel sanatlar müzeleri: Türkiye'de güzel sanatlar alanında gerek devlet müzesi gerekse özel müze sayısı çok azdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir müzik müzesi kurma çalışmaları devam etmektedir. Plastik sanatlar alanında ise Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ankara, İzmir ve Erzurum'da olmak üzere üç "Resim ve Heykel Müzesi" bulunmaktadır. Bunların

* Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu'nun yayınlanmamış "Müzecilik ve Sürdürülebilirlik" isimli çalışmasından da yararlanılmıştır.

dışında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne bağlı olan İstanbul'da bir Resim ve Heykel Müzesi¹ de bulunmaktadır.

Son yıllarda, özel müzelerin sayısında dikkat çekici bir artış görülmektedir. Bankalar başta olmak üzere çeşitli kurumların, özel kuruluşların, sanatçıların ve özel koleksiyoncuların ellerindeki koleksiyonu sergileyebilecekleri müzeler kurmaları, toplumda bu alandaki ilginin arttığını göstermektedir. İzmir'de S. Yaşar Resim Müzesi, İstanbul'da Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul Modern ve Pera Müzesi, Burhan Doğançay Müzesi, Hüsamettin Koçan'ın Bayburt'ta kurduğu Baksı Müzesi, Süleyman Saim Tekcan İMOGA (İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi) sayılabilecek önemli örneklerdir (Yaman, 2005:16).

2.3.2. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müzelerin Sorunları

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müzelerin çeşitli sorunları bulunmaktadır. Temel müzecilik faaliyetleri olan sağlıklı koruma, restorasyon ve sergilemede dahi sorunlar yaşanmaktadır.

Finansal sorunlar: Ülkemizin dört bir yanında bulunan, eşsiz değerlerde ve çok sayıda kültürel varlığımızı barındıran, doksanın üzerinde müzeyi merkezden yönetmesi beklenen Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın konuya ilişkin tek olmamakla birlikte en belirgin sorunu finansaldır.

Özkasım, müzelerin finansal sorunlarını şu şekilde açıklamaktadır:

“... müzecilik sistemimizdeki finansal sorunlar; kaynak kıtlığı kadar, sistemin bağlı kılındığı kamu maliyesinin yeterince esnek

¹ 1937 yılında Atatürk'ün emriyle Dolmabahçe Sarayı Veliht Dairesi, Resim ve Heykel Müzesi'ne dönüştürülmüştür.

olmayan kurallarının yarattığı israf ve verimsizlikten de ileri gelmektedir... müze yöneticilerinin elinde halen yeterli planlama ve yürütme yetkisi bulunmamaktadır.” (1995:101).

Oysaki, müzecilik özellikle harcamalarda kesin kalıpları belirlenemeyecek, kısıtlı bütçe kalemleriyle sınırlanamayacak bir alandır. Gelişen teknoloji, farklı sergileme teknikleri ve artan ziyaretçi-toplum beklentileri değişik çalışma, ekipman ve devamlı ve/veya geçici uzman istihdamını gerektirmektedir. Zaten sınırlı olan bütçe olanaklarının, müze uzman ve yöneticilerinin inisiyatifinde gerekli görüldüğü şekilde kullanılmaması sorunun boyutlarını büyötmektedir.

Kısıtlı maddi olanaklar, müzelerde alt yapı sorunlarından koleksiyon bakımı ve faaliyetlerine kadar pek çok alanda sıkıntılara yol açmaktadır. Yeni sergileme tekniklerinin uygulanmasını zorlaştırmakta, sanat eseri alımında problemler yaşanmakta, etkinlikleri engellemektedir.

İdari yapıdan kaynaklanan sorunlar: Müze idarecilerine gerekli inisiyatifin sağlanmaması, müzelerin herbirinin kendi amaç ve hedeflerini belirleyip planlamalarını yapamamaları temel idari sorunlardır (Özkasım, 1995:99). Aşırı merkeziyetçilik, yerinde ve anında müdahale edilmesi gereken konuların birer soruna dönüşmesine ve zamanla bu sorunların büyümesine sebep olmaktadır.

Kadro ve personel sorunları: Kadro ve personele ilişkin problemler, sadece kurum olarak müzeleri değil aynı zamanda müzecileri de yakından ilgilendirmekte çalışma motivasyonunu doğrudan etkilemektedir.

Müzelerde uzman ve teknik personel istihdamı büyük önem taşımaktadır. Çağdaş müzecilik, sadece koleksiyon için değil çeşitli alanlarda profesyonellerin müzelerde birarada çalışmasını gerektiren bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır; ne varki Bakanlığa bağlı müzelerde bu ihtiyacı karşılayacak bir kadro yapısı bulunmamaktadır (Özkasım, 1995:107).

Personel istihdamındaki bazı belirsizlik ve olanaksızlıklar, konunun uzmanı olmayanların müzelerde istihdam edilmesine neden olmaktadır.

Personele ilişkin bir diğerk çok önemli sorun ise, eğitim olanaklarının yok denebilecek kadar sınırlı olmasıdır. Oysaki kültür ve özellikle müzecilik, devamlı eğitim ve gelişmeyi zorunlu kılan alanların başında gelmektedir. Müze uzmanlarının bilgi ve görgülerini devamlı olarak artırmaları, alanlarıyla ilgili yurtiçi ve yurtdışında gerçekleşen etkinliklere katılabilmeleri kurumca sağlanmalıdır; bu alanda edinecekleri deneyimler, kurumun yararına kullanılacaktır (Yücel, 1999:106).

3. ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK

Kültür varlıklarının, insanlığın ortak mirası olarak algılanmaya başlamasıyla, müzecilik faaliyetleri önem kazanmış, bu alanda son derece etkin bir kuruluş olan International Council of Museum (ICOM)'un 1947 yılında Paris'te yapılan ilk toplantısında müze-bilim kavramı üzerinde durulmuştur (Yücel, 1999:86). Araştırmalar, gelişmeler ve yeni yaklaşımlar, müzeciliğin çok yönlü bir bütün olarak adeta yeniden tanımlanmasıyla sonuçlanmıştır.

3.1. Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar

Müzeciliğin sistemleştirilmesi ve bu alanda esasların belirlenmesi, 20. yüzyılın başlarında etkisi yoğun olarak hissedilen modernizmle gerçekleşmiştir. Müzelerde kültür ve doğa nesnelерinin korunması, belirli kriterlere göre ayrıştırılması modernizmin bu alana yansımalarıdır (Yaman, 2005:11).

19. yüzyılla başlayan ve 20. yüzyıl ile iyice hızlanan dönüşüm sonucu, değişen yaşam tarzıyla yok olan ve üretimi duran zanaatsal ürünlerin korunması fikri ve farklı uygarlıklardaki 'ilkel' olarak adlandırılan sanat eserlerine olan ilginin artması, Batılıları bu nesnelere oluşan koleksiyonların sergilendiği müzelerle yöneltmiştir (Yaman, 2005:12). Aynı anlayış, II. Dünya Savaşı'ndan sonra sanayinin ilk evresini yansıtabilmek amacıyla kurulan müzelerle izlenir (Yaman, 2005:12).

1980'lerden itibaren müzecilikte yeni arayışlar başlar. Müzelerdeki nesnelere toplanarak belli kriterlere göre sınıflandırılıp kayıt altına alınması ve bir kronolojiye göre sergilenmesinin ötesine geçecek, müzeciliği yeniden tanımlamaya kadar gidebilecek bir yola girilir. Bu arayışların tek nedeni değişen şartlara uyma, müzeciliği de bu şartlara göre dönüştürme fikri değildir. Müzecilikte özellikle

koleksiyon yönetiminin bir parçası olan müzelik nesnelere gerektiği gibi korunamaması, kısıtlı maddi kaynak, gün geçtikçe artan giderler gibi sorunlar ve giderek azalan ziyaretçi sayısı ilgilileri konu üzerinde düşünmeye zorlamıştır.

Müzeciliğin gelecekte de varolabilmesi için gerekli dönüşümün sağlanabilmesi amacıyla yeni yaklaşımlar geliştirilir. Kar amaçlı olmayan, toplumun sosyo-kültürel ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla varolan müzelerin, gün geçtikçe büyük bir problem haline gelen finansman sorununa, “kültür işletmeciliği”nin bir parçası olan yeni yaklaşımlar içeren “müze yönetimi”yle çözüm getirilmek istenir. Sukel’in, ilk kez 1974 yılında yayımlanan “Kuruluş Olarak Müzeler” başlıklı makalesinde: müzelerin, doğrudan kar amaçlı işletmeler gibi olmasa da varlık sebebine uygun doğru belirlenmiş bir amaca yönelik olarak, sistemli bir şekilde, uzman personel istihdamıyla, işbirliği önplana çıkarılarak örgütlenmesi gerektiği belirtilmekte; ayrıca, müze gönüllülerinin artması ve yöneticilerin gelir getirici kaynaklar bulması gerektiği vurgulanmaktadır (1994:262-264).

Müzeciliğin en önemli parçalarından biri olan sergilemeye ilişkin de yeni yaklaşımlar geliştirilmiştir. Daha yaratıcı, ziyaretçiyle nesne arasında bağ kuran, ziyaretçiyi içine alan bir sergi mekanı düzenlemesi fikri ortaya atılmıştır. Müzelerin, nasıl gençleşip hareketlenebileceği konuları üzerinde durulmuş; interdisipliner yaklaşımlarla çalışmaların yürütülmesinin önemi, katılımcılığın ve farklı bakış açılarının birarada olmasının getirdiği artılar değerlendirilmeye başlanmıştır (De Borhegryi, 1994:88-92).

Avrupa ve Amerika’daki pek çok müze, yeni yaklaşımlar doğrultusunda yenilenmeye başlar. Amerika Birleşik Devletleri’nin New Mexico Eyaleti’ndeki Albuquerque Müzesi’nde 1977 yılında müze binasının teşhirini düzenlemek için yeni bir çalışma yöntemi belirlenir; farklı disiplinlerden tarihçi, antropolog, eğitimci, sergi tasarımcısı, araştırmacı ve şair gazeteci bir araya getirilip yaptıkları “beyin fırtınası” dikkate alınarak müzenin sergi alanı düzenlenir (De Borhegryi, 1994:88-92).

1989 yılında koleksiyon bakımı konusunda ülkesinde en kötü müze olarak nitelendirilen Hollanda Ulusal Etnoloji Müzesi, uzman personel istihdamı ve devamlılığı, teknolojinin üst düzeyde kullanımı, sağlıklı kayıt tutma, kalite yönetimi ilkelerine dayanan ve iş yönetimi standartlarını esas alan bir çalışma yürüterek koleksiyon bakımı alanında Avrupa'nın en iddialı müzelerinden biri olmuştur (Scott, 2006:15-25).

Yunanistan'daki Benaki Müzesi'nde, 1990 yılında teknolojiye en üst düzeyde yararlanabilmek amacıyla kurulan Enformasyon Teknoloji Bölümü sayesinde; tüm müze envanteri nesnelerin görüntüleriyle birlikte bilgisayar ortamına aktarılmış, devamlı güncellenen müze web sitesi¹ kurulmuş, müze koleksiyonu ve düzenlenen sergilerde multimedya uygulamalarına yer verilmiştir (Dionissiadou, 2006:26-35).

Müzeler, temel işlev ve görevlerini yeniden tanımlayıp yapılandırılmalarının yanı sıra, kafeleri, restoranları, satış birimleri, sinemaları, toplantı salonları, kütüphaneleri, atölyeleri, parkları gibi ek olanaklarla öğrenme ve eğlenmeyi, ziyaretçilerine birarada sunan bir yapıya dönüşme sürecine girmişlerdir (Yaman, 2005:13).

Tüm bu yeniliklerin temelinde; durağan, üst düzey beğeniyi temsil eden ve dolayısıyla belli bir kesime yönelik müzelerin yerini ziyaretçilerin ve yönetimde katılımının arttığı, yeniliklerden yararlanan aynı zamanda onları yansıtan ve gelecek vizyonu oluşturan müzelere dönüşme süreci yer almaktadır. Öyleki, bugünün müzelerinden sadece çağdaş üst düzey ürünler olarak sanat eserlerini değil, günlük hayata ilişkin nesnelerin de toplaması beklenmektedir (Pomian, 2000:24-25). Gelecekte bugüne ışık tutabilecek müzeler bunlar olacaktır.

Bütün bu değişim süreci, temelde “tapınak müze” kavramından “yaşayan müze” kavramına geçişi sağlamaktadır.

¹ www.benaki.gr

3.2. Çağdaş Müzeciliğin Tanımı

Müzeler, çeşitli nesnelerin kayıt altına alınarak korunup sergilendiği mekanlar olmanın ötesinde toplumu bilinçlendirmeye yönelik eğitim misyonu taşıyan, sanat, tarih ve bilim başta olmak üzere farklı disiplinleri birleştiren, barındırdığı koleksiyona ve çalışma şekline göre çeşitlenen bir alana dönüşmüştür.

Dünyadaki gelişmiş örnekleri temel alındığında, günümüzde müzecilik, özellikle son yirmi ila otuz yıl boyunca sağlanan gelişmeler sonucunda durağan mekanların yönetimi anlayışını geride bırakarak, sadece sergilenen nesne değil, nesne ziyaretçi ilişkisine odaklanan, yaşayan, dönüşen ve etkinliklerinde zenginleşen bir yapıya bürünmüştür.

1960'lerden itibaren müze-toplum ilişkisi ön plana çıkarılarak; müzeler, en geniş anlamıyla eğitim kurumları olarak görülmeye başlanmıştır (Özkasım,1995:6). Bu anlayışın, ülkemizde de aynı dönemde görüldüğü ortaya çıkmaktadır; 1961 yılında VII. Milli Eğitim Şurası'nda müzelerin, eğitim kurumları olduğu vurgulamaktadır¹ (Özkasım,1995:7).

Ülkemizde, müzecilik alanında dünyada kaydedilen gelişmeleri ve yenilikleri ifade etmek amacıyla “çağdaş müzecilik” olarak nitelendirilen bu yeni yaklaşım; halkla bütünleşme, etkili tanıtım, ilgi çekici sergileme, doğru yöntem ve kanallar aracılığıyla eğitim, konuya hakim amacını doğru ve tam olarak belirlemiş yetkin yönetim anlayışlarını birbiriyle uyumlu bir şekilde bütünleştirmektedir. Söz konusu yeni yaklaşıma göre müzelerin, ilgilileri teşvik eden, bilgilendiren, alanına göre mesleki buluşma noktaları ve kültür - sanat ortamının odağı konumunda olmaları beklenmektedir. Müze ziyaretçilerinin ve müze sevenlerin etkin olarak müzenin

¹ 29 Ocak-10 Mart 1961 tarihleri arasında gerçekleşen VII. Milli Eğitim Şurası'nda T.C. Milli Eğitim Bakanlığı “Eski Eserler ve Müzeler Komitesi Raporu”nda belirtilmektedir.

etkinliklerine katılması ve müzenin geleceğinde rol oynayacak ölçüde yönetimi yönlendirebilmesi amaçlanmaktadır.

Çağdaş müzeciliğin en önemli unsurlarının başında, yeni bilgi ve teknolojiyi kullanma, bunu dönüştürme ve hatta geliştirme gelmektedir. Yeni açılan müzeler, bu yeni anlayışa göre yeni bilgi ve teknolojiden faydalanılarak kurulmaktadır. Özellikle Avrupa ve Amerika’da, son derece önemli eserlerin bulunduğu eski müzeler –ki Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı devlet müzelerimizin tamamı bu konumdadır– “çağdaş müzecilik” anlayışına uygun olarak yeniden yapılandırılmaktadır.

3.3. Çağdaş Müze Yönetimi

Çağdaş anlamda bir müzenin varolabilmesi, profesyonel bir yönetimle gerçekleşebilir. Çağdaş müzeciliğin en belirgin özelliğinin farklı disiplin ve uzmanlık alanlarını biraraya getirmek ve onlardan yararlanmak olduğu düşünüldüğünde “yönetim”in önemi ortaya çıkmaktadır.

1980’li yıllardan önce, müzelerin temel kaygı ve çalışmalarının müze etkinlikleri üzerinde yoğunlaştığı, yönetimle ilgili alışıla gelmiş uygulamaların dışında bir arayışın olmadığı görülmektedir. Ancak zamanla değişen şartlar, yönetimin önemini arttırmıştır. Erbay, bu durumu şöyle açıklamaktadır:

“Sanatsal etkinliklerle ilgili kuruluşların nicelik ve nitelik olarak giderek gelişmesi, geçen zaman içerisinde çoğalarak değişmesi ve karmaşık yapıya bürünmeleri, sanat çalışmalarında yönetimin önem kazanmasına neden olmuştur... kar amacı gütmeyen, sanatı destekleyen etkinliklerin çoğalması, sivil toplum kuruluşlarının oluşumu, buna bağımlı olarak paraya duyulan ihtiyaç, bütçe ve personel kadrolarının genişlemesi yöneticilerin

doğal olarak yetki ve sorumluluklarını zorlamaktadır” (1996:47-48).

Sanat kurumlarında, yönetimin önem kazanmasının en önemli nedenlerinden biri, bilgi toplumunda uzmanlık alanlarının kazandığı vazgeçilmez yerdir. Çağımızda, “yönetim”in temel konuları olan çalışma sistemi, personel, eğitim, pazarlama, tanıtım ve halkla ilişkilerden müzeciliğin faaliyet alanına giren restorasyon, koruma, sergileme ve güvenliğe kadar her konu ayrı bir uzmanlık alanına dönüşmüştür.

Müzelerin, çağdaş müzecilik anlayışına uygun şekilde yapılanması ve ihtiyaçlara karşılık verebilmesi için bazı fonksiyonları kullanarak, belirli konularda uzman kadrolarla çalışmalar yürütmesi gerekmektedir.

3.3.1. Müzelerde Yönetim İşlevleri

Planlama, organizasyon (örgüt), yürütme ve kontrol-denetim müzeciliğin temel görevleri (Erbay, 1992:25) olmakla birlikte, her kurumda, yönetimin gerçekleşmesini sağlayan fonksiyonlardır.

3.3.1.1. Planlama İşlevi

Planlama, müzenin varlığını ve varlık sebebini devam ettirebilmesini, amaçlarını gerçekleştirmesini, kişiler ve birimler arasında işbirliğinin kurulmasını, ihtiyaç, gelir ve giderlerin belirlenmesini, kaynakların en verimli şekilde kullanılmasını ve keyfi uygulamaların engellenmesini sağlayan en önemli işlevdir.

Planlama, uzmanlık gerektiren bir birim tarafından tam zamanlı olarak ilgilenilmesi gereken bir alandır. Planlama, yönetimin gerektiği gibi işlemesi, idarecilerin birden fazla alanda çalışmalarını başarıyla gerçekleştirmeleri için mutlaka yapılmalıdır (Erbay,1992:25).

Planlamanın ilk aşamasında “nereye, niçin, nasıl, hangi araç ve yöntemlerle, kimlerin işbirliğiyle, ne zaman ve nerede” (Erbay,1992:25) ulaşılabacağı belirlenir; böylece kurum için kısa, orta ve uzun vadede bir yol haritası çizilerek çalışmalar, daha sağlıklı ve kişilere bağlı olmaksızın yürütülebilir.

3.3.1.2. Organizasyon (Örgütlenme) İşlevi

Organizasyon, müzedeki personelden donanımın tüm unsurları, işlevlerini en verimli şekilde yerine getirecek biçimde yerleştirmektir. Sorumluluk ve yetki tanımları yapılarak, görev ve mevkiler belirlenir (Erbay, 1992:25).

“Organizasyon, planlanmış hedeflere ulaşmak için gerekli olan özel faaliyetlerin saptanması, faaliyetlerin mantıklı bir şekilde yada yapı içinde gruplandırılması, faaliyetlerin özel pozisyonlara ve şahıslara dağılımıyla ilgilidir” (Erbay, 1992:25).

İyi bir organizasyon yapısında, tüm işlemlerin ve faaliyetlerin sorumlusu ile yürütüldüğü birim bellidir. Bu bağlamda, organizasyon, planlamanın somutlaşmasını ve gerçekleşmesini sağlamaktadır.

3.3.1.3. Yürütme İşlevi

Yürütme, planlamayla belirlenenlerin gerçekleştirilmesi amacıyla, örgütlenen yapının, harekete geçirilerek çalışmaların başlatılmasıdır. Yürütmenin amacı başarıya ulaşmak için çalışanların en verimli ve etkin şekilde görevlerini yerine getirmelerini sağlamaktır (Erbay, 1992:26). Bu özellikleriyle yürütme işlevi, doğrudan müze yöneticilerinin tutum ve davranışlarıyla ilgilidir.

Müzenin planlama aşamasında belirlenen amaç ve hedeflerine ulaşması, müze yöneticisinin yürütme sürecinde olaylar karşısında alacağı kararlara, müze çalışanlarını nasıl yönlendireceğine ve motive edeceğine bağlıdır (Erbay 1992:26-27).

3.3.1.4. Kontrol ve Değerlendirme İşlevi

Kontrol ve değerlendirme, yönetime ilişkin tüm çalışmaların sağlanması niteliğindedir.

Yapılan çalışmaların ne kadar verimli olduğu, amacına ne ölçüde ulaştığı, yöntemlere ne kadar uyulduğu, müzenin ihtiyaç ve eksiklikleri ile olumlu yönlerinin gerek personel gerek hizmet alanlar açısından neler olduğu, kontrol-değerlendirme işleviyle öğrenilebilir (Erbay, 1992:27). Bu işlevin sağlıklı işlemesi sorunların büyümeden çözülmesini, kurumun kalitesinin yükseltilmesini, çalışmaların başarılarının artmasını sağlayacaktır. Bu konuda, uzmanların görevlendirildiği bir birim tarafından yapılacak anket, görüşme ve çalışmaların sonuçlarının bilimsel yöntemlerle incelenmesi gibi faaliyetlerle söz konusu işlevin çalışması sağlanır.

Birbirini tamamlayan yönetim işlevlerinin sağlıklı bir şekilde uygulanması, müzelerin çağdaş anlamda yönetilen kurumlara dönüşmesinde büyük önem taşımakta; bir kurum olarak müzelerin, olumlu yönde değişmesini ve dönüşmesini aynı zamanda müze yönetimine hareketlilik kazandırarak devamlı gelişme ihtiyacını kamçılmasını sağlamaktadır.

3.3.2. Çağdaş Müzecilik Anlayışında Müzecilik Çalışmaları

Geleneksel anlamda müzelerin temel görevi, koleksiyona ilişkin çalışmaları yürütmek ve koleksiyonlarını sergilemektir. Çağdaş müzecilik anlayışı, bu iki alandaki çalışmaların devamlı olarak gelişmesi, müzedeki etkinliklerin niteliklerinin artırılması ve topluma ulaştırılması için halkla ilişkiler, pazarlama, sponsor bulma gibi çalışmaların da yürütülmesini zorunlu kılmaktadır.

3.3.2.1. Koleksiyon Çalışmaları

Koleksiyonlar, müzelerin en önemli varlık amacı olmakla birlikte; koleksiyon çalışmaları, çağdaş müzecilik kavramı içinde biriktirme, bakım ve klasik anlamda sergileme anlayışının ötesine geçmiştir. Çalıkoğlu'nun vurguladığı gibi:

“ ... biriktirilenlerin hangi ölçü ve kriterlere göre bir araya getirileceği, nasıl saklanacağı ve sergileneceği, kısaca izleyicisiyle nasıl buluşacağı gibi pek çok ardıl soru işaretlerini beraberinde getirmesinden dolayı koleksiyon yönetimi ve politikası sanıldığından çok daha önemli bir uğraştır” (Çalıkoğlu, 2006:58-59).

Koleksiyon, müzenin kuruluş amacına göre oluşturulur ve varlık amacına hizmet edecek şekilde yönetilir. Bu durum, koleksiyon yönetimini doğrudan müze vizyon ve misyonuyla ilişkilendirmektedir (Coşkun,2006:63). Yazılı bir şekilde oluşturulması beklenen koleksiyon politikasının (Levi, 1997:26), koleksiyon ile ilgili görevliler başta olmak üzere tüm müze çalışanlarına kılavuzluk edecek, müzenin amaçlarını ve bu amaçlara nasıl ulaşılacağını ortaya çıkaracak nitelikte olması gerekir (Malaro,1985; Coşkun,2006:62-63).

Beyan edilen amaç, eser edinme, elden çıkarma, ödünç verme-alma ve erişim koleksiyon yönetim politikasının ana ilkeleri olarak kabul edilmektedir (Çalıkoğlu, 2006:63-72). Müzenin vizyon ve misyonu dikkate alınarak koleksiyonun geleceğine dair hedeflerin yer aldığı metin olan beyan edilen amaca uygun olarak, müzeli eserler edinilir ve elden çıkarılır; aynı amaç doğrultusunda geçici süreyle eserler başka kurumlardan sergilenmek üzere ödünç alınıp verilir; erişim ise ziyaretçilerin, ilgililerin ve araştırmacıların koleksiyonun tüm parçalarına doğrudan ve/veya bilgilerine ve görüntülerine ulaşımını ifade etmektedir (Çalıkoğlu, 2006:63-72). Gerek teşhirdeki gerekse depolardaki eserlere ve eserlerin bilgilerine ulaşma imkanı, müzenin belirleyeceği sınırlar çerçevesinde sağlanır.

Oluşturulan ve geliştirilmeye devam edilen koleksiyonun bakım ve onarımı büyük önem taşımaktadır. Depoların ısı, ışık ve nem oranları devamlı olarak kontrol edilmeli; ısının 18-20 C°, nem oranının %50-55 olması sağlanmalıdır (Coşkun, 2006:69). Onarım için eğitim almış teknik personel istihdam edilmeli ve atelyeler kurulmalıdır.

Eserlerin kayıt altına alınması koleksiyona ilişkin en önemli müzecilik faaliyetlerindedir. Gelişen teknoloji, bu alanda envanter defterlerinden bilgisayar ortamına geçiş olanağını vermiştir. Bilgisayar kullanımı ise, bilgi kayıt sisteminin daha işlevsel bir şekilde çalışmasını ve erişiminin kolaylaşmasını sağlamıştır. Bilgisayarlı sistemde, envanter bilgilerinin hem bilgisayarlarda hem de çıktılar halinde dosyalarda tutulması tercih edilmektedir (Coşkun, 2006:69-70).

Eserler çalınma, yangın, terör gibi tüm tehlikelere karşı sigortalanır, geçici sergi amaçlı nakliyesi için nakliye sigortası yapılır.

3.3.2.2. Sergileme Çalışmaları

Sergileme, müzecilik faaliyetleri içinde, toplum-müze ilişkisinin en belirgin şekilde ortaya çıktığı alandır. Müzenin zenginliğinin ve varlık amacının teşhirinin yapıldığı sergileme alanında, son yıllarda gelişmeler yaşanmakta ve yeni teknikler kullanılmaktadır.

Sergileme çalışmalarının ilk aşaması sergi mekanlarının tasarımıyla başlamaktadır. Sergi salonlarının iç düzenlemeleri ve diğer mekanlarla bağlantısı, sergilenecek eserlerin boyut ve nitelikleri tasarıma yön veren unsurlardır (Çayırılı, 1996:42). Sergi mekanlarının tasarlanmasında dikkat edilen unsurlar: konulara göre mekanlar oluşturulması, geçişlerin hazırlayıcı ve vurgulayıcı olması, dinlenmeye olanak tanıyıcı olması ve ziyaretçiyi başladığı yere ulaştırıcı olmasıdır (Çayırılı, 1996:45).

Koleksiyon düzeni, yapıt-mekan ilişkisi, yapıt koleksiyon ilişkisi, yapıt-yapıt ilişkisi ve ziyaretçilerin yönlendirilmesi sergi mekanının düzenlenmesinde temel ilkelere (Güven, 1995:25-43). Bu ilkeler sayesinde, ziyaretçinin serginin amacına uygun olarak ziyaretini gerçekleştirmesi ve bilgi edinmesi sağlanır.

Sergileme salonlarında, ziyaretçiyi tam olarak serginin içine çekmek bazı unsurlara bağlıdır. Bu unsurların başında aydınlatma gelmektedir; aydınlatma, sergilenen obje ve mekanın en iyi şekilde algılanmasını sağlayacak şekilde yapay yada doğal ışıktan yararlanılarak yapılmalıdır (Onaran, 1999:48-81). Akustik, diğer bir unsurdur; sergi salonlarında dış seslerin yalıtılmış, mekan içinde istenen ses

yayımlı ve kalitesinin sağlanmış olması önem taşır (Onaran, 1999:82). Isı ve nem eserlerin sağlıklı bir ortamda bulunmaları için önem taşımaktadır, bu bağlamda sergileme mekanlarında da bu hususlara dikkat edilir.

Sergileme elemanları ve malzemeleri büyük önem taşımaktadır. Sergilenen objelerin fiziksel ve kimyasal ortamını oluşturan duvar ve panolar, kaideler, asma elemanları birincil malzemeler olup, grafik ürünleri ziyaretçilerin yönlendirilmesini ve bilgilendirilmesini sağlamaktadır (Güven, 1995:44). Sergileme malzemelerinin değişebilir ve hareketli olması, sergi mekanının farklı sergiler için düzenlenmesinde kolaylık sağlar.

Yeni sergileme teknikleri kullanılarak, sergileme mekanlarında ışık ve ses gösterileriyle algılamalar güçlendirilmekte, barko vizyon gösterileriyle bilgilendirici anlatımlar yapılmaktadır. Obje-ziyaretçi ilişkisi artırılmaya çalışılmaktadır.

3.3.2.3. Halkla İlişkiler, Tanıtım, Pazarlama ve Sponsor Bulma Çalışmaları

Çağımızda kurumlar için toplumun desteğini almak ve toplum tarafından kabul görmek büyük önem taşımaktadır; bu durum kurumları, halkın görüşlerini ve yaklaşımlarını devamlı takip etmek zorunda bırakmaktadır (Nirven,1991:6). Çağdaş müzelerin “halkın beğenisini yükseltmek, halkı eğitmek, kültürlemek gibi kamu yararına çalışmayı” da hedeflediği düşünüldüğünde müzelerde halkla ilişkilerin önemi ortaya çıkar (Nirven,1991:47).

Müze etkinliklerinin toplum tarafından bilinmesi, bu etkinliklere mümkün olduğunca geniş katılımın sağlanması tanıtım çalışmalarının amacı olup başarılı tanıtımla müze gelirleri artırılabilir (Ergün, 2004:3-4).

Halkla ilişkiler ve tanıtımdan sorumlu profesyonellerin görev aldığı bir birimin müzelerde bulunması gerekmektedir. Ziyaretçilerin memnuniyetini ve müze etkinliklerine katılımlarını artırmak amacıyla faaliyet gösterecek bu birimin öncelikli görevi, bireyler ve grupların müze ile ilgili her konuda muhattap bulabilmelerini sağlamaktır. Müzelerden katılımcı eğitim süreçleri ve eğlenerek yararlı zaman geçirme ortamı yaratmaları beklenmektedir; bu bağlamda, halkla ilişkiler birimleri, bu programları hedef kitleleri belirleyerek birden fazla gruba hitabedecek şekilde düzenlerler (Aydın, 2004:19).

Tüketicilerin ihtiyaçlarına odaklanan pazarlama, toplumun ihtiyaçlarını araştırarak müzelerin bu ihtiyaca cevap verecek şekilde etkinliklerini düzenlemelerini, toplumun müze etkinliklerini izlemelerini ve bu etkinliklere katılmalarını sağlar (Demir, 1998:30).

Tüm kültür sanat kurumları gibi müzeler için de en büyük sorunlardan biri kaynak sıkıntısıdır. Bu noktada, sponsorların önemi belirir. Müzelerin sponsor bulmaları pazarlama, halkla ilişkiler ve tanıtım faaliyetlerini başarıyla yapmalarına bağlıdır; bu faaliyetler “sponsoluk için uygun ortamı sağlar” (Kilimci, 2004:13). Müzelerle sponsorluğun ortak yanı, ikisinin de toplum faydası gözetmesidir (Kilimci, 2004:20). Özel sektör tarafından kültürel ve sanatsal etkinliklere yapılan maddi destekler, gerek sanat ve kültürün yüceltilmesini gerekse destekte bulunan kuruluşların kamuoyunda isimlerinin olumlu ve saygın şekilde duyulmasını sağlamaktadır.

3.3.3. Müze Kadrolarının Yapılandırılması

Uzmanlığın kazandığı önem, çağdaş sanat kurumlarında yönetici komite, atamadan sorumlu komite, geliştirmeden sorumlu komite, finanstan sorumlu komite, uzun dönem planlama komitesi, özel işler komitesi, sanat yönetmeni, pazarlama

müdürü, uzmanlar, sanat eğitmeni, kuratörler, konservatörler, sergi düzenleyicileri, editör, danışmanlar ve gönüllüler birimleri ve kadrolarının bulunmasını zorunlu kılmaktadır (Erbay, 1996:151-156). Yönetimde katılımcılığı esas alan çağdaş müzecilik, tüm bu kadroların ortak irade ve çalışmasıyla müzelerin şekillenmesini ön görmektedir. Müzelerin işlevlerini yerine getirmesi ve çalışmalarını yürütebilmeleri bu kadroların ve birimlerin varlığıyla mümkündür.

Yönetici komite, atamadan sorumlu komite, geliştirmeden sorumlu komite, finanstan sorumlu komite, uzun dönem planlama komitesi ve özel işler komitesi isimlerinden de anlaşılacağı gibi müze yönetimi için gerekli çalışmaları yürütmek üzere kurulur. Bu komiteler, kurum içinden ve dışından, yönetici ve konunun uzmanlarından meydana getirilir (Erbay, 1996:151-152).

Pazarlama ve finans bilgilerine de sahip olması beklenen *sanat yönetmeninin* temel görevi, kurumun programını düzenlemek ve uygulamaktır; aynı zamanda kurumun sözcüsü konumunda olması, bilgi ve tecrübelerini yönetici ve çalışma arkadaşlarıyla paylaşma sorumluluğu sanat yönetmenini, kurumun uzman olarak en önemli konularından birine taşımaktadır (Erbay, 1996:153).

Müzenin tüm etkinlik ve ürünlerinin en geniş kitlelerce tüketilmesinden sorumlu kişi *pazarlama müdürü*dür.

Sergileme, koruma, eğitim gibi müzeciliğin temel faaliyetlerinin sorumluları *uzmanlardır*; sanata ilişkin teorik ve uygulamalı eğitimden, akademik sonuç gelişmelerin takibi ve kuruma aktarılmasından hem sanatçı hem de öğretmen olması tercih edilen *sanat eğitmeni* sorumludur (Erbay, 1996:154).

Kuratörler, “eserleri koruyarak, bilimsel ve uzmanlık düzeyinde araştırma yapan, koleksiyonları düzenleyerek daha fazla kazanç önerileri, sergi etkinlikleri ve materyallerin taşınması gibi çalışmaların yanında, katalogların hazırlanması, halkla ilişkiler ve ön hizmetleri üstlenen kişilerdir” (Erbay, 1996:154).

Müzedede, sanat eğitimi almış ve yetenekli olmaları gereken, eserlerin korunmasından sorumlu görevliler **konservatörler**dir (Erbay, 1996:154).

Sergi düzenleyicileri, tasarım, sanat tarihi ve sergileme teknikleri eğitimi almış müze görevlileri olup; etkileyici sergiler düzenlemekten, sergi mekanlarının en iyi şekilde ışık, ses ve iklimlendirme bakımından donanımını sağlamaktan sorumlu, kendi alanlarında diğer kurum ve kişilerle işbirliği kuran teknik personeldir (Erbay, 1996:155).

Kurumun tüm basım işlerinden ve bu alandaki imajından sorumlu kişiler **editörler**dir (Erbay, 1996:155).

Personel sorunları, hukuk, iletişim, halkla ilişkiler, sponsor bulma gibi konularda ve kurumun ilgi alanı dışında olan alanlarda gerektiği takdirde kurum dışından **danışmanlara** başvurulur (Erbay, 1996:155).

Gönüllüler, müze personelinden olmayan ancak müze için gerek toplayarak gerekse bizzat başta bulunarak kaynak yaratma konusu başta olmak üzere çalışan kişilerdir (Erbay, 1996:155).

Söz konusu kadro, birim ve kişiler sanat kurumu olarak çağdaş anlamda örgütlenmiş ve yönetilen ideal bir müze için önerilir. Her müze konumuna, konusuna, amacına ve büyüklüğüne göre kadro ve birim olarak örgütlenir.

4. ÇAĞDAŞ SANAT MÜZELERİ

Tek bir tanımı olmamakla birlikte, müzelerin konularına ve koleksiyonlarına göre isimlendirilmeleri sonucunda, sanat aracılığıyla topluma hizmet veren müzelere “sanat müzesi” denebilir (Uralman,2006:49). Atagök’ün tanımına göre, son birkaç yüzyıla ait sanatsal üretimi üslup, akım, dönem, sanatçı gibi kıstaslarla kronolojik olarak koleksiyonlarında toplayan, sergileyen ve gelişmesini sürdüren müzeler “sanat müzeleri”dir (1983:4).

Bu noktada, sanat müzeleri ‘salt sanat müzeleri’ ve ‘sanatı da kapsayan müzeler’ olmak üzere iki ayrı gruba ayrılmaktadır (Uralman,2006:51). Sanatı da kapsayan müzeler; sanat eserlerinden oluşan koleksiyonları olup sanat aracılığıyla da hizmet veren, ancak başka nitelikte koleksiyonları ve hizmetleri olan ve “sanat müzesi” ismi taşımayan müzelerdir (Uralman,2006:51). Salt sanat müzesi olsun yada olmasın sanat eserlerinden oluşan koleksiyona sahip müzelerde, bu alanda uzman istihdam edilmesi ve donanım sağlanması zorunludur.

4.1. Sanat Müzelerinin Önemi

Bilgi toplumunun ön plana çıktığı günümüzde, bilgi hizmeti veren kurum niteliği taşıyan sanat müzelerinin toplumsal rolleri netlik kazanmakta ve önemi ortaya çıkmaktadır (Uralman,2006:80). Birer eğitim kurumu olarak görülen müzelerin, izleyicilerin bilgi ve deneyimlerini arttırmalarına yardımcı olmaları gerekir (Zaremba, 2005:24). Bu bağlamda, uzman kadrolarca düzenlenen sergi, bienal, sempozyum, konferans gibi etkinlik ve programlarla müze, toplumdaki ilgililerin biraraya toplandığı bir kültür - sanat merkezi haline getirilir. Böylece,

bilginin üretildiği, tüketildiği ve paylaşıldığı bir ortam yaratılarak eğitim misyonuna hizmet edilir.

Sanat müzelerinden, misyon ve vizyonlarına göre geliştirdikleri programlarla, son birkaç yüzyıla ait sanat eserlerine ilişkin koleksiyon yönetimi çalışmalarını yürütmeleri beklenir. İnsan zekası ve yaratıcılığının en üst düzey yapıtlarını konu alan sanat müzelerinin çok önemli bir misyonu da günümüzde üretilen sanata ilişkin çalışmalar yapmak, sanatsal yaratıcılığı desteklemek ve yüceltmektir. Sanatın gelişmesi ve sanatçıların desteklenmesi, toplumdaki ilgililerin artmasıyla ve ilgililerin bu konudaki faaliyet ve tüketimlerini yoğunlaştırmasıyla mümkündür. Sanat müzeleri, koleksiyon geliştirme faaliyetinin bir parçası olarak günün önemli sanatçılarının eserlerini satın almanın yanı sıra; kültür ve sanat kurumları olarak düzenledikleri etkinliklerle yetenekli genç sanatçıların, sanat ilgilileri ile buluşmalarına, çevre edinmelerine ve böylece desteklenmelerine yardımcı olur.

Çağdaş sanat, günümüz ve yakın geçmişin sanatsal yaratıcılığını yansıtan sanat eserlerini kapsar. Bu bağlamda, sanat müzeleri, uluslararası düzeyde yaptıkları etkinliklerle, temsil ettikleri medeniyetin ulaştığı en üst noktayı yansıtarak ülke tanıtımlarına en önemli olumlu katkıyı sağlarlar.

İsmayılov modern sanat müzelerinin önemini şu şekilde vurgulamaktadır:

“Bir ülke kültürü sanat eserlerinde kendi soyut biçimini bulur. Sanat eserleri ulusların kültürel değerlerinin görünen anıtlarıdır. Toplumlarının var oluşlarının kanıtlarından her biri bu nedenle o toplumun sanatı olacaktır. Bu açıdan bakıldığında, Modern Sanat müzelerinin oluşumunu sağlamak aslında öncelikle bir devlet görevidir. Devletin, belediyelerin, özel sektörün, koleksiyonerlerin, galerilerin, uzmanların, sanat çevrelerinin ve sanatı desteklemek gayesiyle kurulmuş bütün sivil toplum örgütlerinin, ulusal bir bilinçle, ortak gaye doğrultusunda çalışması

Modern Sanat Müzelerinin kurulması adına, daha somut adımların atılmasını sağlayacaktır.” (2007:57).

Tüm bu yönleriyle sanat müzeleri gelişmiş ülke ve toplumlar için vazgeçilmezdir. Sanat müzeleri, toplumların geçmişleriyle gelecekleri arasında bağ kurarken, uygarlıkların gelişmişlik düzeylerini de yansıtmaktadırlar.

4.2. Türkiye’de Modern Sanat ve Sanat Müzeleri

Batılılaşma dönemi, kaçınılmaz olarak sanat hayatını da etkilemiş; batı sanatı unsurları ve batılı anlamda sanat çalışmaları başlamıştır. Ülkemizde batılı anlamda plastik sanatların başlangıcı Osmanlı Devleti döneminde 19. yüzyıl sonlarında başlamış; sarayın ilgi, destek ve hamiliğinde ivme kazanarak yol almıştır (Renda, 1977).

Plastik sanatların ülkemizde kurumsallaşmasını sağlayan en önemli atılım, 1882 yılında Padişah II. Abdülhamid’in Osman Hamdi Bey’i müdür olarak atmasıyla kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi’dir. 3 Mart 1883 tarihinde Osman Hamdi Bey’in müdürlüğünde bugünkü İstanbul Arkeoloji Müzesi binasında sanat eğitimi resmi olarak başlar (Tansuğ, 1999:15).

Plastik sanatların yaygınlaşması ve gerçek anlamda önem kazanması Cumhuriyetin ilanıyla Atatürk döneminde yaşanmıştır. Henüz 1923 yılında her alanda yetiştirilmek üzere, Avrupa’ya uzmanlık eğitimi almak için gönderilen yirmibeş kişiden beşinin İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi mezunlarından olması dikkat çekicidir¹. Sanat eğitimi almak üzere yurt dışına öğrenci gönderilmeye devam edilmiş, sanatın devlet tarafından desteklenmesi gereği benimsenmiş, evrensel

¹<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7E7F2B691D9F0097A4A6D416B3F908ED>

düzeyde sanat üretimi ve ülkenin bu yolla imajının belirginleştirilmesine özellikle çalışılmıştır.

Plastik sanatlar alanındaki kültürel mirasımızın koruma altına alınarak toplumla paylaşılması amacıyla Atatürk'ün emriyle Dolmabahçe Sarayı Velihaht Dairesi, 10 Eylül 1937 tarihinde İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'ne (bugünkü Mimar Sinan Üniversitesi) bağlı Resim ve Heykel Müzesi olarak açılır (Tansuğ,1999:194).

Önemli sanatçıların yetiştiği ve akımların peşpeşe ortaya çıktığı bir dönem başlar. İbrahim Çallı izlenimciliğin en önemli temsilcisidir. Zeki Kocamemi, Ali Çelebi kübist ve ekspresyonist; Refik Epikman, Hale Asaf, Muhittin Sebati, Fahri Arkunlar, Şeref Akdik, Elif Naci realist; Cevat Dereli lekeci, lirik çalışmalarıyla ön plana çıkmışlar, Avrupa'da yaşadıkları sanat ortamını Türkiye'de de oluşturmak amacıyla, 1929 yılında, "Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliği"ni kurmuşlardır (Tansuğ,1999:157-179).

"Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliği"nden ayrılan Nurullah Berk'in öncülüğünde Abidin Dino, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Cemal Tollu ve heykeltıraş Zühtü Müridoğlu 1933-1947 yılları arasında etkinlik gösterecek "d" Grubu'nu kurar. Gruba 1934'te Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim, Halil Dikmen, Salih Urallı, Arif Kaptan; 1941'de Hakkı Anlı, Sabri Berkel, Fahrünnissa Zeid, Nusret Suman; 1947'de ise, Zeki Kocamemi katılmışlardır (Tansuğ,1999:179-190). Bu grup, bir akıma bağlı kalmayarak kübist, ekspresyonist, fovist, empresyonist ve realist anlayışta tüm sanatçıları kucaklamıştır.

Türk resim sanatının batı etkisinden kurtulması ve toplum sorunlarına eğilmesi gerektiğini düşünen Abidin Dino, Nuri İyem ve Avni Arbaş gibi kimi sanatçılar, 1941 yılında "Yeniler Grubu"nu oluştururlar (Tansuğ,1999:227-228). Grup <http://www.kultur.gov.tr/TR/üyeleri>, toplumsal gerçekçi, psikolojik konuları işler.

<http://www.kultur.gov.tr/TR/Türk> resminde fovist akımı yansıtan, renkçi eserler veren Bedri Rahmi Eyüboğlu, geleneksel sanatlara özellikle nakışa büyük ilgi duymakta, atelyesinde öğrencileriyle düşüncelerini paylaşmaktadır. Sağlam bir batı eğitiminin ardından geleneksel sanat biçimlerinin çağdaş yorumlarına ulaşmanın mümkün olabileceğini vurgulamıştır. Sanatçının on öğrencisi, Eyüboğlu'nun görüşlerini ilke olarak benimseyerek "Onlar Grubu"nu 1946 yılında kurar (Tansuğ,1999:269). Turan Erol, Orhan Peker, Fikret Otyam, Leyla Gamsız, Adnan Varınca, Osman Oral, Mehmet Pesen, Mustafa Esirkuş bu grubun en önemli temsilcilerindendir.

Daha sonraki yıllardan günümüze ulaşan çizgide, akımlar, sanatçıların bireysel tercih ve yaklaşımlarında yer almış; sanatçıların kişisel üslup ve anlatım dillerini oluşturmaları beklenmiştir. 1950'li yıllara gelindiğinde grupların işlevini tamamladığı, bunun yerine; sanatçıların bireysel, bağımsız çalışma ve çabalarının önem kazandığı görülür (İsmayılov, 2007:53). İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nin yanında, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nun kurulması, profesyonellerin dışında yarı-profesyonel sanatçıların sayısının artması değişimi ve bireyselciliği desteklemiştir (İsmayılov, 2007:54). Günümüzde Ankara, İstanbul ve İzmir başta olmak üzere, pek çok ilde çok sayıda üniversiteye bağlı güzel sanatlar fakültelerinden her yıl öğrenci mezun olmaktadır. Sanatın devlet tarafından desteklenmesi fikrinin yaygın olarak benimsendiği ülkemizde, yeni kurulan vakıf üniversitelerinde de güzel sanatlar fakültelerinin açılması sevindiricidir.

Günümüz sanatını belirleyen unsurların kökünü ise, 1960-1985 yılları arasındaki; tarım toplumundan sanayi toplumuna geçme çabası içinde olan, dışa açılma süreci yaşayan Türkiye tarihinde arayabiliriz (Özsezgin, 1987)¹.

Sanat hayatımızdaki, küçümsenemeyecek ölçüde hareketli ve önemli bu dönemi yansıtabilecek nitelikte bir koleksiyona ve sergilemeye sahip bir müzemiz olmaması büyük bir eksikliktir (İsmayılov, 2007:54). Ankara, İstanbul ve İzmir'de

¹ <http://www.sanalmuze.org/paneller/Mtskm/29ctr.htm> adresinden ulaşılan makaleden yararlanılmıştır.

bulunan üç Resim ve Heykel Müzesi¹, Türk plastik sanatlarına ilişkin en önemli koleksiyonlara sahip olmakla birlikte, bu zenginliği ne ölçüde layıkıyla sergiledikleri tartışılabilir. Bu müzelerimizin sorunları çağdaş koleksiyon yönetimi ve sergileme tekniklerinin gerisinde kalmış olmakla sınırlandırılmayacak kadar derindir. Konularıyla ilgili koleksiyonlarını geliştirip, Türk plastik sanatlarına ilişkin eksiksiz bir zenginlik oluşturamadıkları tespit edilmelidir. Bu müzelerde bulunan eserlerin değerleri dikkate alınarak acil bir kaynak oluşturulup, en azından eserlerin, sağlıklı bir ortamda korunmaları sağlanmalıdır.

Söz konusu Resim ve Heykel Müzeler'nin 1980'li yıllara kadar olan sanatla ilgilenmeleri beklenebilir. 1980'li yıllardan itibaren sanatta gelişmeler olmuş, resim ve heykelin ötesinde enstelasyon, performans gibi yeni uygulamaların sayısı artmış; video çekimleri, hareketli cisimler, eserin parçası olan ışık-ses ve başka teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Yeni uygulamaların, kullanılan teknik ve malzemenin sınırı çizilememekte; sanatçının düş, yaratıcılık ve yetenek gücüyle sınırlar zorlanmaktadır. Ülkemizde bu gelişmelerin gerek üretim gerekse sergileme bakımından yaygınlaştığını söyleyemeyiz. Bu gelişmeleri yansıtacak, 1980'lerden itibaren üretilen sanat eserlerine yönelecek modern sanat müzelerinin kurulması ve bunların eser satın alarak koleksiyon oluşturmaları gerekmektedir (İsmayilov,2007: 57).

Özel sektörün desteklediği ve vakıflar tarafından kurulan özel müzeler ülkemizde sanatın gelişmesine; toplum ilgisinin kültür ve sanata çekilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu alanda en önemli katkıyı “modern sanat” müzesi şeklinde salt bu amaca yönelik olarak kurulan İstanbul Modern sağlamıştır. 11 Aralık 2004 tarihinde İstanbul'da, 4 Numaralı Gümrük Antreposu'nda² açılan müze, daimi koleksiyonu ve geçici sergileri ile ülke sanat gündeminin üst sıralarında yer almakta, dünyadaki sanatsal gelişmeleri ve önemli sanatçıları ülkemize taşımaktadır.

¹ Ankara ve İzmir'deki Resim Heykel Müzeleri Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne; İstanbul'daki ise Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'ne bağlıdır.

² http://www.istanbulmodern.org/tr/f_index.html

19. yüzyılın sonunda mimar Achille Manoussos tarafından inşa edilen ve “Bristol Oteli” olarak bilinen İstanbul Tepebaşı'ndaki bina, Suna ve İnan Kıraç Vakfı tarafından düzenlenerek müzeye dönüştürülmüş, 2005 Haziran ayı başlarında Pera Müzesi ismiyle açılmıştır¹. Plastik sanat eserleri dışında objelerden meydana gelen koleksiyonlara da sahip olan müzenin, 17.-19. yüzyıllarda Osmanlı dünyasını yansıtan Avrupalı "oryantalist" ressamların eserlerinden oluşan koleksiyonu önem taşır (İsmayılov, 2007:61).

Çeşitli koleksiyonlara sahip bir diğer özel müze de yine İstanbul'da olan Sakıp Sabancı Müzesi'dir.

“Sabancı müzesi, Sabancı ailesinin uzun yıllar ikamet ettiği tarihi Atlı Köşk'ün en ileri teknolojiyle donanarak uluslararası düzeyde bir müze standardına kavuşturulması ve 3500 m2'lik alan ile her türde sergilemeye uygun hale getirilmesiyle yeniden hayat bulmuştur...19 ve 20. yüzyıla ait zengin tablo koleksiyonu bu geniş sergi alanında sergilenmekte, Müze aynı zamanda yurt içi ve dışından gelen sergilere de ev sahipliği yapmaktadır.” (İsmayılov,2007:60).

Bu özellikleriyle, ülkemizdeki sanat hayatına katkıda bulunan çağdaş müze anlayışında çalışan kurumlara örnektir.

Proje 4L, Doğançay Müzesi ve İMOGA son dönem yeni özel sanat müzelerimizden bir kaçı olup (İsmayılov,2007:58), sanat çevreleri tarafından sevindirici çalışmalar olarak değerlendirilmektedir. Bu örneklerin nicelik ve nitelik bakımından artması beklenmektedir.

¹ <http://www.peramuzesi.org.tr>

5. ANKARA DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ

Ankara Ulus'taki tarihi Türkocağı'ndan, 1980 yılında yapılan restorasyonla Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'ne dönüştürülen anıtsal yapıda, altı adet teşhir salonu; geçici sergiler için üç adet galeri salonu; resim, heykel, seramik, fotoğraf ve restorasyon atölyeleri; plastik sanatlar alanında ihtisas kütüphanesi; kafeterya; ayrıca konser, tiyatro, film vb. gösterilerin yapıldığı dörtyüzyirmialtı kişilik akustik özelliğe sahip çok amaçlı bir konser salonu bulunmaktadır¹.

Müze 2001-2008 yılları arasında onarım gerekçesiyle kapalı kalmış, bu süre içinde konser salonu ile geçici sergilerin yapıldığı galerilerde etkinlikler düzenlenmiştir. Koleksiyonun teşhirine imkan sağlayan müzenin açılışı 22 Şubat 2008 tarihinde gerçekleşmiştir.

5.1. Müzenin Kuruluşu

Tarihi yapı, 1975 yılında, Resim ve Heykel Müzesi yapılmak üzere Kültür Bakanlığı'na tahsis edilir². 1976 yılında Kültür Bakanlığı'nca teslim alınan bina, o yıllarda hayatta olan mimarı Arif Hikmet Koyunoğlu'nun nezaretinde Mimar Abdurrahman Hancı'nın çalışmalarıyla aslına ve yeni amacına uygun bir şekilde restore edilmeye başlanır; Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi olarak tüm çalışmalarla yakından ilgilenen 6. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından 2 Nisan 1980 tarihinde törenle hizmete açılır³.

¹<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF50AE810C424EC20D>

² 25 Ekim 1925 tarih ve 7/1172 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile.

³<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF50AE810C424EC20D>

Müze olarak 1980 yılında kullanılmaya başlanan binada, restorasyon çalışmaları bir tafaftan devam etmiştir. Restorasyonların tamamlanmasıyla 1983 yılında, bodrum katı kullanılmaya; 1984 yılında ise, bodrumdaki toprak dolgu bir mekân Sedat Simavi Vakfı tarafından S. Simavi Sanat Galerisi'ne dönüştürülerek Uluslararası Sedat Simavi Karikatür Yarışması Sergisi her yıl bu galeride açılmaya; konser salonu, Hacı Ömer Sabancı Vakfı'nın katkıları ile onarımı tamamlanarak 1985 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır¹.

5.2. Müze Koleksiyonu

1976 yılında bina Millî Eğitim Bakanlığı'ndan dört değerli tabloyla - Osman Hamdi Bey'in "Silah Taciri", V. Vereshchagin'in "Timur'un Mezarı Başında", Zonaro'nun "Genç Kız Portresi", Emel Cimcoz (Korutürk)'un "Gazi'ye Şükran"- birlikte teslim alınmış; bu eserler müze koleksiyonunun ilk parçaları olarak kayda geçmiştir².

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi koleksiyonunun oluşturulabilmesi için önemle üstünde durulan bir çalışma gerçekleştirilmiş, ülkemizin en önemli sanatçıları, çalışma kapsamında görev almıştır. Müze restorasyonu henüz sürerken, müze koleksiyonlarının oluşturulması yönünde Eşref Üren, Arif Kaptan, Turan Erol, Orhan Peker, Refik Epikman, Şefik Bursalı, Mehmet Özel ve Osman Zeki Oral'dan oluşan sekiz kişi, ikişer kişilik gruplara ayrılarak kamu kuruluşlarında bulunan sekizyüz kadar yapıt tespit etmiş, bunlardan beşyüzünü müze koleksiyonuna alınmaya değer bulmuş; Başbakanlığın bir genelgesi üzerine söz konusu yapıtlar toplatılarak bakım ve onarımları yapılmış; bunların içinden müzede teşhir edilecek yapıtlar Prof. Turan Erol, Prof. Devrim Erbil, Prof. Mustafa Pilevneli, Mehmet Özel

¹<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF50AE810C424EC20D>

² Aynı internet adresinden alıntı yapılmıştır.

ve dönemin Müze Müdürü Tunç Tanışık'tan oluşan bir seçici kurul tarafından belirlenmiştir¹.

Koleksiyonu geliştirme çalışmalarına müzecilik faaliyeti olarak satın alma, bağış ve devir yoluyla devam edilmiştir. Kurucusu Adnan Ötüken döneminde başlatılan çalışmalarla oluşan Millî Kütüphane tablo koleksiyonundan bir grup restore edilerek müze koleksiyonuna kazandırılır; yurt dışındaki müzayedeler takip edilerek tablolar satın alınır, Fikret Mualla'nın yirmialtı tablosu Paris'ten alınarak bu yolla müze koleksiyonuna girmiştir; Ressam Şeref Akdik'in eşi Sara Akdik'in kırk yapıtlık Şeref Akdik koleksiyonu, Çeik Gülersoy'un yedi yapıtlık hat koleksiyonu, Emel Korutürk'ün İbrahim Çallı portreleri, Bülent-İbrahim Cimcoz'un İbrahim Çallı portresi, dönemin Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel'in Ayvazovski imzalı tablosu, Hikmet Onat, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eşref Üren ve Arif Kaptan'ın birer yapıtıdan oluşan bağışları bağış yoluyla edinilen eserlere örnektir².

Müze koleksiyonu, resim heykel, seramik, özgünbaskı, Türk süsleme sanatları ve fotoğraftan oluşmaktadır. Eserlerin büyük çoğunluğu resim olup dörtbin civarında eser koleksiyonda yer almaktadır.

5.3. Müze Etkinlikleri

Koleksiyonlarındaki yapıtları korumak ve ziyaretçilerin seyrine sunmak, müzenin ana görevi olarak belirlenmiştir. Ancak müze bu temel işlevi dahi beş yılı aşkın süredir olanaksızlıklar nedeniyle tamamlanamayan onarımlar yüzünden gerçekleştirememektedir³.

¹<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF50AE810C424EC20D>

²Aynı internet adresinden alıntı yapılmıştır.

³ En kapsamlı onarımın gerçekleştirildiği 2007 yılında müzede herhangi bir etkinlik düzenlenmemiştir.

Müzenin amaçlarından biri olan koleksiyonların toplumun en geniş kitlelere ulaştırılması kapsamında, etkinliklerin niteliğine göre seçilen yapıtlar, zaman zaman yurt içinde ve yurt dışında geçici olarak sergilenmek üzere taşınmakta ve ödünç verilmektedir.

Müze bünyesinde bulunan üç güzel sanatlar galerisinde sanat sezonu boyunca ulusal ve uluslararası sergiler açılmaktadır.

Müze atelyelerinde, herkezin katılımına açık plastik sanatlarla ilişkin kurslar açılmakta; restorasyon atelyelerinde eser restorasyonları yapılmakta; müze ihtisas kütüphanesi, araştırmacılara ve ilgililere hizmet vermekte; konser salonu konser, kongre, panel ve konferans gibi etkinlikler için kullanılmaktadır.

5.4. Müze Mevzuatı

16/4/2003 tarihinde kabul edilen 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne ilişkin 8. Maddesinin (d) bentinde Genel Müdürlüğün görevleri arasında, “ Güzel sanatlar galerileri ile orkestralar, korolar, çalgı, ses ve halk oyunları toplulukları, resim ve heykel müzeleri kurulmasını teklif etmek ve bunlara ilişkin hizmetleri yürütmek” olduğu belirtilmektedir. Genel Müdürlük, bu madde uyarınca Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi’ne ilişkin çalışmalarını yürütmektedir.

Müzenin yönetimine ilişkin herhangi bir mevzuat bulunmamaktadır. Müze idaresinde, Devlet Güzel Sanatlar Galerileri Yönetmeliği (Ek-1) esas alınmıştır. Ancak doğrudan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’ne bağlı Resim ve Heykel Müzeleri’ne ilişkin bir yönetmelik çalışması devam etmektedir (Ek-2).

5.5. Müze Yönetimi

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün merkez örgütüne bağlı bir müdürlük olarak örgütlenmiş olup müze bünyesinde; üç güzel sanatlar galerisi (Korutürk, Arif Hikmet Koyunoğlu ve Sedat Simavi), üç atelye (resim, heykel, seramik), bir restorasyon atelyesi, altı teşhir salonu, güzel sanatlar uzmanlık kitaplığı, Şark Salonu, konser-tiyatro salonu, yönetim bölümü, kafeterya ve depolar bulunmaktadır.

5.6. Müze Sorunları

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde idari, işlevsel, ve finansal sorunlar bulunmaktadır. Büyük bir ihtiyacı karşılaması umudu ve heyecanıyla kurulan, kuruluşunun ilk yıllarında amacına uygun bir konuma ulaşan müzenin günümüzdeki konumu bir müzenin ötesinde depoyu andırmaktadır.

Finansal sorunlar: Finansman temeline dayandırılarak bir türlü tamamlanamayan onarımlar sonucunda, müze en temel görevi olan koleksiyonunu sergileme işlevini yerine getirememekte; müze depoları yenilenemediği için koleksiyonun zarar görme olasılığı ortaya çıkmakta; fiziki şartların düzeltilememesi eserlerin restorasyonu başta olmak üzere pekçok çalışmanın yapılamamasına sebep olmaktadır.

Mevzuat ve idareye ilişkin sorunlar: Resim ve heykel müzesi ismiyle kurularak, çalışma kapsamı çok net olarak plastik sanatlarla sınırlandırılan müzenin idaresine ilişkin bir mevzuatının olmaması sorun oluşturmaktadır. Müzeciliğin kendi

içinde uzmanlıklara ayrılarak kapsamının genişlediği bir dönemde ve yaşayan çağdaş sanatın içinde ve sanatçılarla çalışmalar yürütmesi beklenen Resim ve Heykel Müzesi'nin merkezden atanan bir müdür, müdür yardımcısı, sayıları sınırlı uzman ve teknik personelle yönetilmesi imkansızdır. Mevcut durum, toplumsal katılımın olmadığı, toplum-müze ilişkisinin kurulamadığı, yeni teknolojik ve bilimsel gelişmelerden yararlanılamayan ve yönetimde çoğulculuğun sağlanamadığı, dolayısıyla çağdaş müzecilik anlayışının dışında bir müze idaresi ortaya çıkarmaktadır.

Koleksiyona ilişkin sorunlar: Koleksiyonun bakım ve korunmasına ilişkin sorunlar finans ve personel istihdamı temelli olup, koleksiyonun geliştirilmesinde bazı sıkıntılarla karşılaşılmaktadır. Müze koleksiyonu, çeşitli sebeplerle koleksiyona girmiş ancak devlet koleksiyonunda bulunmaya değer olmayan yapıtlar içermektedir. Bu eserlerin belirlenerek müze yükünün azaltılması gerekmektedir.

Güvenlik sorunu: Eşsiz değerdeki eserlerin bulunduğu müzenin güvenliği gerek personel gerekse donanım açısından zayıftır.

Personele ilişkin sorunlar: Müzenin kimliğini oluşturup, yapılacak etkinliklerle kurumsal prestijini yükseltecek olan personeldir. Oysaki, müzenin en önemli sorunlarının başında, uzman ve teknik personelin istihdamında yaşanan nitelik ve nicelik yönünden yetersizlik gelmektedir. Personelin eğitimi ve bilgi görgü amaçlı seyahatine ilişkin sorunlar da bulunmaktadır.

6. ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞINDA ÇAĞDAŞ SANAT MÜZESİ OLARAK ANKARA DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ İÇİN YENİ ÖNERİLER

6.1. Yönetime İlişkin Öneriler

Yönetim ve yönetime ilişkin unsurlar, bir kurumun, mevcut durumunun yanı sıra geleceğini de belirler. Kurumların bugün ve gelecekte varolabilmeleri, ancak ihtiyaçlara cevap verecek bir idari yapılanma, mevzuat ve doğru personel istihdamı ile mümkündür.

Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi gibi devlete bağlı kültür-sanat kurumları için yönetim daha da büyük önem taşımaktadır.

6.1.1. İdari Yapılanma ve Mevzuata İlişkin Öneriler

Kapsamı çok net olarak Türk plastik sanatlarıyla sınırlandırılan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı üç resim ve heykel müzesine ilişkin bir mevzuatın olmaması sorun oluşturmaktadır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, bir müze yönetimi için son derece yetersiz kalan galerilere ilişkin olarak hazırlanmış Devlet Güzel Sanatlar Galerileri Yönetmeliği'ne (Ek-1) göre yönetilmektedir. Resim ve Heykel Müzeleri'ne ilişkin bir yönetmelik çalışması devam etmekte olup, taslak bir metin oluşturulmuştur (Ek-2).

Mevzuat çalışmaları, çağdaş müzecilik anlayışına uygun bir yönetim ön görerek; idarede katılımcılığı, işlevlerin yerine getirilmesinde ve çalışmaların

yürütülmesinde uzmanlığı, yeniliklere ve gelişmelere karşı esnekliği, kaynakların kullanılmasında yerindeliği sağlamayı amaçlamalıdır. Bu bağlamda;

İdari yapılanmaya ilişkin olarak:

- Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün merkez örgütüne bağlı olarak örgütlenmiş olan müze müdürlüğü, müze misyon ve vizyonu ile amaç ve hedeflerin belirlenmesi, uzun, kısa ve orta vadeli planların yapılması ve genel bütçeden pay ayrılması gibi konularda Genel Müdürlük insiyatifinde çalışılmalıdır. Diğer yandan müze idaresi, müzecilik çalışmalarına ve kaynakların kullanımına ilişkin konularda tam yetkiye sahip; eser alımı, sergileme gibi uzmanlık gerektiren konularda belirleyici konumda olmalıdır.

Mevzuatla düzenlenmesi gereken konulara ilişkin olarak:

- Birer kuruluş olarak müzelerde yönetim mekanizmasının işleyebilmesi için planlama, organizasyon, yürütme ve değerlendirme-kontrol işlevlerinin yerine getirilmesi gerekmektedir (Erbay, 1992:25). Yapılanmada bu ilkelerin esas alınması, kurum kültürünün oluşmasında ve yönetimde devamlılığı sağlamak açısından önem taşımaktadır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi birimleri, bu işlevler, gerçekleştirilebilecek şekilde oluşturulmalı ve personel istihdamı buna göre yapılmalıdır. Müze stratejik planı çerçevesinde belirlenecek müze misyon ve vizyonu doğrultusunda oluşturulan amaç ve hedeflere ulaşılabilmesi için faaliyet ve projeler programlanmalıdır. Müzedeki tüm çalışma ve etkinlikler bu kapsamda gerçekleştirilmelidir. Birimlerin oluşturulmasında ve personel istihdamında planlama ve uzmanlık kıstas olarak alınmalıdır. Yöneticiler, planlama çerçevesinde, uzman kadroları harekete geçirmeli, birimleri yönetmeli ve çalışmalarını

gerçekleştirmelidir. Yapılan çalışmaların ne kadar verimli olduğu, amacına ne ölçüde ulaştığı, yöntemlere ne kadar uyulduğu, müzenin ihtiyaç ve eksiklikleri ile olumlu yönlerinin gerek personel gerek hizmet alanlar açısından neler olduğu, kontrol-değerlendirme işlevi yerine getirilerek öğrenilmelidir (Erbay, 1992:27). Tüm bu işlevlerin yerine getirilmesi, müze yönetiminde devamlılığı ve amaca odaklı çalışmayı sağlayacaktır.

- Çağdaş müzecilik anlayışına göre, bir müzenin merkezden atanan bir müdür, müdür yardımcısı, sayıları sınırlı uzman ve teknik personelle yönetilmesi imkansızdır. Müze üst düzey yöneticilerinin uzun yıllar müze içinde uzmanlık gerektiren alanlarda çalışmış, deneyimli ve yönetim kabiliyetine sahip kişiler olmaları beklenmektedir. Müzecilik konusunda bilgi ve deneyim sahibi, uzun yıllar bu görevi yürütebilecek nitelikteki bir idarecinin varlığı, kurumun prestijine ve kimliğine en önemli katkıyı sağlayacak unsurlardan biridir.
- Yönetimde katılımcılık ilkesi, Genel Müdürlük ve müze idaresinin yanında, “komite” olarak isimlendirilen bazı karar alma birimlerinin müze yönetiminde bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Gelişen ve çeşitlenen müzecilik çalışmaları ve kaçınılmaz olarak diğer disiplinlerden yararlanma zorunluluğu *geliştirmeden sorumlu komite, finanstan sorumlu komite, uzun dönem planlama komitesi, özel işler komitesi* gibi grupların olmasının gerektiğini göstermektedir (Erbay, 1996:151-153). Resim ve heykel müzeleri için yeni hazırlanmakta olan yönetmelik taslağı (Ek-2), müze yönetiminde, *Seçici Kurul* ve *Müze Kurulu* olmak üzere iki ayrı kurul öngörmüştür (MADDE 8-9). Yönetmeliğe göre, *Müze Kurulunun* müzenin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden en az iki öğretim üyesi, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve belediyelerden birer temsilci ve müzeye bağlıta

bulunanlar arasından olmak üzere Bakanlıkça uygun görülen en az yedi kişiden; **Seçici Kurul** ise sanatçılar, sanat eleştirmenleri ve plastik sanatlar alanında uzmanlaşmış kişiler ve uzman öğretim üyeleri arasından en az üç asil ve iki yedek üyeden oluşması düşünülmüştür. **Müze Kurulu** katılımcılık düzeyi yüksek bir mütevelli heyeti olarak görülürken, **Seçici Kurul** uzmanlık gerektiren koleksiyon ve müze etkinlikleri gibi konularda çalışması hedeflenmiştir. **Müze Kurulu** sponsor, kaynak ve müze gönüllüleri bulma konusunda da etkinlik göstermelidir. Bu iki kurulun yanında, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi için, gelişme ve uzun dönem planlamadan sorumlu olabilecek bir **Gelişme ve Planlama Komitesi** olmasında fayda görülmektedir. Bu komite müze yönetici ve çalışanları, Genel Müdürlük temsilcileri ve kurum dışından uzman ve akademisyenlerden oluşmalıdır. **Gelişme ve Planlama Komitesi** her ay toplanmalı; müze stratejik planının oluşturulması ve denetiminden sorumlu olmalıdır. İdari birim ve görevlerinin, personel nitelik ve istihdam politikalarının belirlenmesine ilişkin çalışmaları yürütmelidir. Kontrol-değerlendirme işlevi sonucu alınan veriler, bu komite tarafından değerlendirilmeli ve müze yönetim politikalarına yansıtılmalıdır. Sanatsal çalışmaları yürüten birimler, **Seçici Kurul** ve **Gelişme ve Planlama Komitesi**ne bilgi sağlamalı ve alt çalışmaları yürütmelidir. Bu kurul ve komiteler sayesinde, müze yönetiminin hata yapma payı azalacak, aynı anda pekçok konuda yeterli ve yerinde kararlar alınabilecektir.

- Koleksiyon, sergileme, halkla ilişkiler, tanıtım, pazarlama ve sponsor bulma gibi müzecilik çalışmaları uzman ve teknik personelin görev aldığı birimler tarafından yürütülmelidir. Hazırlanmakta olan yönetmelik taslağı (Ek-2), bu çalışmalardan sorumlu birimleri **servis şeflikleri** olarak belirlemiş **sanattan sorumlu müdür yardımcılığına** bağlamış; koleksiyon çalışmalarını **envanter servisinin**, sergi çalışmalarını **teşhir servisinin**, halkla

ilişkiler, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının **tanıtım ve pazarlama servisinin** üstlenmesini öngörmüştür. **Bilgi işlem servisinin** müzenin tüm bilgisayar donanımından sorumlu olması ve **işletmeden sorumlu müdür yardımcısına** bağlanması hedeflenmiş olup, koleksiyona ilişkin en önemli çalışmalardan biri olan envanter bilgilerinin bilgisayar ortamına aktarılması işinden sorumlu birim olması bakımından **sanattan sorumlu müdür yardımcılığına** bağlanması düşünülebilir. Ayrıca bu birimin sergi etkinliklerinde de aktif olarak rol alması sağlanmalıdır. **Tanıtım ve pazarlama servisinin** adı **halkla ilişkiler, tanıtım ve pazarlama servisi** olarak değiştirilmeli görevlerinden biri de sponsor bulma ve müze-sponsor ilişkilerini yürütme olarak belirlenmelidir.

- Aynı yönetmelik taslağına (Ek-2) göre; **güvenlik servisi** ve **teknik servis işletmeden sorumlu müdür yardımcısına** bağlanmıştır. Güvenlik ve teknik hizmetlerin profesyonel kurumlardan satın alınması, bunların **işletmeden sorumlu müdür yardımcısına** bağlı birimlerce denetlenmesi bu işlemlere yönlendirilecek enerjinin müzecilik çalışmalarına aktarılmasını sağlayabilir.
- Uzman ve teknik personel istihdamı müzeler için büyük önem taşımaktadır. Müze yapılanmasının en önemli parçalarından biri de kadroların belirlenmesidir. Hazırlanmakta olan yönetmelikte (Ek-2), “**müze araştırmacısı, restoratör, bilgi işlem uzmanı, servis şefleri, memur, ayniyat saymanı, ambar memuru, teknisyen, şoför, kaloriferci, yardımcı hizmetli, koruma güvenlik görevlisi** ve Genel Müdürlükçe ihtiyaç duyulan diğer personel” şeklinde personel kadroları belirlenmiştir (MADDE-40-52). Çağdaş müzecilik anlayışı, müzelerde **sanat yönetmeni, pazarlama müdürü, uzmanlar, sanat eğitmeni, kuratörler, konservatörler, sergi düzenleyicileri, editör, danışmanlar ve gönüllüler** birimleri ve kadrolarının bulunmasını zorunlu kılmaktadır (Erbay, 1996:151-

156). Yönetmelikte bu kadrolardan *uzmanlar, müze araştırmacıları; konservatörler, restoratör* olarak isimlendirilmiştir. Ancak, *sanat yönetmeni, sanat eğitmeni, kuratörler, sergi düzenleyicileri, kütüphane sorumluları ve editor* kadroları mutlaka oluşturulmalıdır. Bu kadrolarda istihdam edilecek uzman ve teknik personel, müzenin, geleceğe taşınmasını ve çağdaş müzecilik anlayışına uygun çalışmasını sağlayacaktır.

Müze işletmesine ilişkin olarak: Günümüzde tüm kültür-sanat kurumları gibi müzelerin de en önemli sorunlarının başında kaynak sıkıntısı gelmektedir. Çağdaş müzecilik uygulamaları içinde, müzelerin kültürel ve sanatsal hizmet verme amacını temel alarak, bazı gelir getirici kaynaklar oluşturması yer almaktadır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, bu anlayışta çalışmalara uygun imkanlara sahiptir:

- Yönetmelik taslağına (Ek-2) göre; “Müzedeki kültür varlıkları, eserler ve dokümanlardan, fotoğraf, diya pozitif, film, video, mikrofilm, resim, mulaj, estampaj, taklit ve röprodüksiyon almak veya yapmak sureti ile yararlanılabilir” (MADDE-56). Bu işlemlerin gerçekleştirilmesinde yararlanıcılardan telif ücreti alınabilir.
- Hazırlanmakta olan yönetmeliğe göre (Ek-2); müze ziyaretçilerine yönelik olarak restoran, kafeterya, kantin, hediyelik eşya dükkanları gibi işletmelerin müze bünyesinde işletilmesi mümkün olacaktır (MADDE-60). Bu işletmelerin gelirleri doğrudan müze giderleri için kullanılmalıdır.

6.1.2. Personele İlişkin Öneriler

Bir kurumun çalışma ilkeleri ve şartlarının belirlendiği mevzuat ve idari yapılanma ne kadar yeterli olursa olsun, doğru personel yönetimi uygulamaları yapılmadığı takdirde, müze yönetimi ve çalışmalarının başarılı olması imkansızdır. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi için personel yönetimine ilişkin kesin belirlenmeler yapılması gerekmektedir.

- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi personel kadrolarının ve yönetiminin, farklı uygulamalara imkan bırakmayacak şekilde mevzuatla, belirlenmesi gerekmektedir. Uzman ve teknik kadrolara atanacak personelin, taşınması gereken özellikler mevzuatla düzenlenmelidir. Yönetmelik taslağında (Ek-2), bu düzenlemeler yapılmıştır.
- Müze personeli için, eğitim olanaklarının yok denebilecek kadar sınırlı olması, sadece Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'ne özgü bir sorun değildir. Müzecilik alanındaki hızlı değişim ve gelişmeler, müze personelinin devamlı eğitim almasını ve bilgi-görgüsünü artırmasını zorunlu kılmaktadır. Uzmanlık ve teknik bilgi gerektiren kadrolarda bulunan müze personelinin, alanlarıyla ilgili yurtiçi ve yurtdışında gerçekleşen etkinliklere katılabilmeleri kurumca sağlanmalı; edindikleri deneyim ve bilgileri kurumun çalışma ve etkinliklerine aktarmalarına izin verilmelidir.

6.2. Müzecilik Çalışmalarına İlişkin Öneriler

Son beş yılı aşkın süredir Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nde müzelerin temel görevi olan koleksiyon çalışmaları ve sergileme etkinlikleri dahi yapılamamaktadır. Öncelikle bu alanlardaki çalışmaların çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi sağlanmalıdır. Bu iki alandaki çalışmaların topluma ulaşması, halkla ilişkiler, pazarlama, tanıtım ve sponsor bulma gibi çalışmaların da yürütülmesiyle mümkündür. Bu bağlamda;

Koleksiyona ilişkin olarak:

- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi koleksiyonu için, yazılı bir koleksiyon yönetim politikası geliştirilmesi gerekmektedir. Koleksiyon politikası oluşturulurken, ilk olarak koleksiyonun kapsamı belirlenmelidir. Müzenin varlık amacını ve tipini belirleyen koleksiyon, 19. yüzyılın başlarından itibaren batılılaşma ile başlayan ve günümüze kadar gelen süreçte, batılı anlamda yapılmış Türk plastik sanat eserlerinden oluşur. Bu özellikleriyle, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Türk sanatının yaklaşık son yüzelli yılında üretilen resim ve heykel başta olmak üzere plastik sanat eserlerini barındıran bir çağdaş sanat müzesidir. Ülkemizin 19. yüzyılın başından itibaren batıya dönen yüzünün sanatsal yansıması niteliğinde olan müze koleksiyonunun kapsamı, bu özellik dikkate alınarak belirlenebilir. Müze koleksiyonundaki eserler 19. yüzyıldan 1980 yılına kadar üretilen eserlerden oluşturulabilir. Müze koleksiyonuna eser alımı, bu dönemde üretilen seçkin sanat eserlerinden olmalıdır. Müze koleksiyonunda bulunan ve hala edinilmesi sürdürülen 1980 yılından sonraki sanat eserleri, Bakanlığımız bünyesinde kurulması düşünülen Ankara Modern Sanatlar Müzesi'ne devredilmek üzere ayrılabilir. Müze kurulduktan sonra söz konusu eserlerin devri yapılır.

- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi koleksiyonu devlet koleksiyonudur. Bu özellik, koleksiyonun seçkin eserlerden oluşması gereğini daha da pekiştirmektedir. Bir eserin devlet koleksiyonunda olması, bir özellik ve prestij olarak algılanmalıdır. Bu bağlamda, yeni eser alımlarında çok belirgin, sınırları zorlanamayacak kesin kıstaslar uygulanmalıdır. Müze koleksiyonuna uluslararası düzeyde isim yapmış önemli sanatçıların, en değerli eserleri alınmalıdır. Alınacak eserleri belirleyecek *seçici kurul* üyeleri, alanlarında yetkinlikleri kanıtlanmış ve çalışmaları uluslararası düzeyde kabul görmüş kişiler olmalı, kurul üyelerine ilişkin bu nitelikler mevzuatta yer almalıdır.
- Koleksiyonda bulunması gereken eserlerin alınabilmesi için gerekli ödenek bütçeden ayrılmalı, bu konuda çalışmaları yürütecek müze çalışanlarının olanakları artırılmalıdır. Gerekirse yurtdışındaki müzayedeler takip edilmeli ve eserler koleksiyona kazandırılmalıdır.
- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi koleksiyonunun bir diğer çok önemli sorunu da müzelik eser niteliği taşımayan çok sayıda eserin koleksiyon kapsamında bulunmasıdır. Bir komisyon oluşturularak bu eserler belirlenmeli, envanter defterinden düşümleri yapılarak müze binasından çıkarılmalı; böylece, müze yükü azaltılmalıdır.
- Müze mevzuatı, belirli eserler dışında, teşhirde bulunmayan eserlerin kurum dışında, yurtiçi ve dışında sergilenmek üzere belirlenen süre kesinlikle aşılmayacak şekilde ödünç verilmelerine imkan sağlayabilir. Koleksiyonun tanıtımı ve toplum faydasına sunulması amacıyla bu çalışmalara destek verilmelidir. Ancak, eserlerin sergileneceği etkinliğin ve etkinliği düzenleyen kurumun niteliği, dikate alınarak bu konudaki çalışmalar yapılmalıdır.

Eserlerin seyahatini gerektiren bu çalışmaların en kapsamlı sigorta sistemi uygulanarak gerçekleştirilmesi önem taşır.

- Çağdaş müzecilik, toplum eğitimini ve faydasını en üst düzeyde hedeflemektedir. Bu bağlamda koleksiyondaki eserlere ve eserlerin bilgilerine ulaşımın kolaylaştırılması önem taşımaktadır. Müze internet sitesinin bu bilgileri ulaşımına açması, bu alandaki etkin uygulamalardan biri olabilir. Araştırmacıların eserlere ve eser bilgilerine ulaşması, müzede belirlenecek kurallar çerçevesinde çalışma olanaklarının sunulması sağlanmalıdır. Buna ilişkin düzenlemeler hazırlanmakta olan yönetmelikte (Ek-2), yer almaktadır (MADDE-56).
- Müze depo ve sergileme mekanlarında, ısı 18-20 C°, nem oranı %50-55 olmalıdır. Bu amaçla teknik donanım ve donanımın bakımı sağlanmalıdır. Eserlerin bakım ve onarımının yapıldığı atölyeler gelişen teknolojiye yararlanılarak devamlı olarak geliştirilmeli, restorasyon yapacak personelin çalışma ortamı uygun şekilde düzenlenmelidir.
- Tüm envanter bilgileri, bilgisayar ortamına aktarılmalı, envanter defteri yerine bu bilgilerin çıktıları kullanılmalıdır.
- Eserler çalınma, yangın, terör gibi her türlü tehlikeye karşı, sigortalanmalıdır.

Sergilemeye ilişkin olarak:

- Müzenin devamlı teşhirinin yer alacağı salonlar; koleksiyon düzeni, yapıt-mekan ilişkisi, yapıt koleksiyon ilişkisi, yapıt-yapıt ilişkisi ve ziyaretçilerin yönlendirilmesi ilkeleri (Güven, 1995:25-43) temel alınarak, düzenlenmelidir. Koleksiyonun niteliği dikkate

alındığında, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi için kronolojik sıralamayı esas alan sergilemenin yerinde olacağı görülmektedir.

- Sergi mekanlarındaki aydınlatma, akustik, ısı ve nem oranı devamlı olarak teknik personel tarafından kontrol edilmeli; ziyaretçilerin eserleri algılayabilmesi için yeterli niteliklere sahip ortam sağlanmalıdır.
- Ziyaretçilerin en doğru ve kapsamlı bilgiyi alabilmeleri için, yönlendirme işaretleri, açıklayıcı bilgi notları ve kulaklıkla sesli anlatım sağlanmalıdır. Müze koleksiyonunun yansıttığı, Türk plastik sanatlarına ilişkin bilgi içeren bir barko-vizyon gösterisi, devamlı olarak belirlenecek bir yerde döndürülebilir. Müze binası ve koleksiyona ilişkin bilgi içeren broşür ve kitapçıklar hazırlanmalıdır.
- Her türlü sergileme imkanını verecek teknik donanım, geçici sergi mekanlarında sağlanmalıdır. Duvar ve panolar, asma aparatları ve taşıyıcı malzemeler sade görünümlü, hareket ettirilebilir ve sağlam olmalıdır. Her sergi için farklı nitelikte donanım gerekebilir; buna ilişkin harcamaların yapılabilmesi için yeterli ödenek sağlanmalıdır.
- Sergileri düzenlemekten sorumlu müze personeli bu alanda eğitim almış devamlı olarak yenilikleri takip eden kişiler olmalıdır.
- Sergilere ilişkin yayınlar yapılabilmesi, kitaplar yazılmalıdır. Bu çalışmaların yapılabilmesi için yeterli ödenek ayrılmalıdır.

Kütüphane hizmetlerine ilişkin olarak: Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin plastik sanatlar alanında bir ihtisas kütüphanesine sahip olması, önemsenmesi gereken bir özelliktir. Bu alanda verilen hizmetin niteliğinin artırılması çağdaş müzecilik uygulamalarına örnek oluşturabilir. Bu bağlamda;

- Müze kütüphanesinden sorumlu uzman personel istihdam edilmeli, kütüphane malzemeleri, çağın koşullarına ihtiyaç verebilecek şekilde yenilenmelidir.
- Kütüphanenin zenginleştirilmesi adına ülkemiz ve tüm dünya menşeyli kitap, belge ve her türlü kaynak alımı için yeterli ödenek sağlanmalıdır. Ulusal ve yabancı süreli yayınlara abone olunmalıdır.
- Kütüphanede yer alan kaynaklara, yararlanıcıların bilgisayar ortamında kolay ulaşımını sağlayacak bir sistem kullanılmalıdır.

Eğitim ve çeşitli etkinliklere ilişkin olarak: Müzede yapılan her çalışma ve etkinlik doğası itibariyle doğrudan veya dolaylı olarak eğitim amacı taşımaktadır. Ancak eğitimin niteliği, etkinliğin tanıtımı, içeriği, kullanılan malzemeler ve sunuma göre değişebilmektedir. Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi çeşitli sosyal etkinliklerin gerçekleştirilebileceği imkanlara sahiptir. Bu bağlamda;

- Sergilemelerde ve müzenin çeşitli mekanlarında çocukların oynayarak ve uygulayarak müzedeki etkinlikleri anlayabilmeleri sağlanabilir.
- Müze koleksiyonu ve sergilerinden yola çıkılarak oyuncaklar, boya kitapları gibi çocuklara yönelik ürünler hazırlanabilir.
- Çocuklar için müze gezdirme programları hazırlanabilir.
- Konser salonunda, rutin programlar çerçevesinde konferans, seminer, söyleşi, film gösterisi gibi çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.

Halkla İlişkiler, Tanıtım, Pazarlama ve Sponsor Bulma Çalışmalarına ilişkin olarak: Çağdaş müzecilik anlayışı müzelerde halkla ilişkiler, tanıtım ve

pazarlamadan sorumlu birimler olmasını ve uzman personelin çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmalar sayesinde kurum çalışmaları toplumla buluşarak anlaşılmakta ve amacına ulaşmakta, kurum saygınlığı artmakta dolayısıyla sponsor bulmak kolaylaşmaktadır. Bu bağlamda;

- Yeni yönetmelik taslağında (Ek-2) da öngörüldüğü gibi bu çalışmalardan sorumlu birimlerin etkin olarak çalışması sağlanmalıdır. Müze etkinliklerinin toplum tarafından bilinmesi, bu etkinliklere mümkün olduğunca geniş katılımın sağlanması, ziyaretçilerin memnuniyetinin ölçülmesi yapılan etkinliklerin niteliğini doğrudan etkileyecektir.
- Ziyaretçi memnuniyetine ilişkin bilgiler, söz konusu birim tarafından toplanak, müze yönetim komitelerine bildirilmeli, karar alma mercileri yönlendirilmelidir.
- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin ihtiyaçları düşünüldüğünde halkla ilişkiler, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının önemi ortaya çıkar. Söz konusu alanlardaki çalışmalarla kurum kimliği oluşturulmakta ve bu kimlik doğru olarak topluma aktarılabilmektedir. Kurumun prestijinin ve güvenilirliğinin yükselmesi, bağışta bulunmak isteyenlerin kuruma yönelmesini, gönüllülerin artmasını, sponsorlar tarafından tercih edilmeyi sağlayacaktır.
- Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin kapalı bir depo görünümünden çıkarılarak, koleksiyonunun değeri ve sunduğu hizmetlerle anılır duruma gelmesi sağlanmalıdır. Yaşayan, ulaşılabilen ve herkeze açık bir kurum olarak bilinmelidir.

- Müzeye ilişkin belirli imge ve semboller geliştirilmelidir. Bunlar, her etkinlik ve çalışmada kullanılmalı; görüldükleri her yerde müzenin akla gelmesini sağlamalıdır.

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Müzeciliğin temel çalışma alanı olarak görülen koleksiyon oluşturma anlayışı ve uygulamaları Paleolitik çağa değin uzanmakla birlikte; **müzecilik** kavramının oluşması ve müzelerin kurulması 18. yüzyılda gerçekleşmiş, 20. yüzyılda bilimsel bir boyut kazanmıştır (Yaman, 2005:9).

Ülkemizde müzecilik çalışmaları Osmanlı Devleti döneminde, 19.yüzyılın ortalarında bir devlet hizmeti olarak başlamış, yakın geçmişimize kadar devletin üstlenmesi gereken bir alan olarak görülmüştür.

Kültürel hazinemizin neredeyse tamamı Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı doksanbeş adet müze müdürlüğüne bağlı müzelerde bulunmaktadır. Merkezden yönetim, yetersiz ödenek, personel eksikliği gibi olumsuzluklar, müzelerde koleksiyon yönetiminden alt yapı yetersizliğine kadar pek çok alanda sorunlar oluşturmaktadır.

Dünyadaki başarılı örnekler ise, müzelerin, çeşitli nesnelerin kayıt altına alınarak korunup sergilendiği mekanlar olmanın ötesinde toplumu bilinçlendirmeye yönelik eğitim misyonu taşıyan, sanat, tarih ve bilim başta olmak üzere farklı disiplinleri birleştiren, barındırdığı koleksiyona ve çalışma şekline göre çeşitlenen bir alana dönüştüğünü göstermektedir. Son yirmi ila otuz yıl boyunca sağlanan gelişmeler sonucunda müzeler, durağan mekanların yönetimi anlayışını geride bırakarak, sadece sergilenen nesne değil, nesne ziyaretçi ilişkisine odaklanan, yaşayan, dönüşen ve etkinliklerinde zenginleşen bir yapıya bürünmüştür. Halkla bütünleşme, etkili tanıtım, ilgi çekici sergileme, doğru yöntem ve kanallar aracılığıyla eğitim, konuya hakim amacını doğru ve tam olarak belirlemiş yetkin yönetim çağdaş müzecilik yaklaşımı içinde yer almaktadır. Müzeler, kültür - sanat merkezi olarak düşünülmemekte; yeni bilgi ve teknoloji kullanımının en üst düzeyde olduğu kurumlar olarak algılanmaktadır. Müzecilik alanındaki bu gelişmeler, çağdaş

uygulamalar olarak isimlendirilmekte; müzelerimizin, bu yeni yaklaşıma göre mevzuat, idare ve personel yönünden yeniden yapılandırılması durumu ortaya çıkmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün merkez örgütüne bağlı bir müdürlük olarak örgütlenmiş olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'nin, sorunlarının çözülmesi ve çağın gerisinde kalan koşullarının düzeltilmesi için, çağdaş müzecilik anlayışında yeniden yapılandırılması gereği görülmektedir.

Türk sanatının yaklaşık son yüzelli yılında üretilen resim ve heykel başta olmak üzere plastik sanat eserlerini barındıran bir çağdaş sanat müzesi olan Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, mevzuat ve idari yönden yeniden yapılandırılmalıdır. Bu yeniden yapılandırma planlama, örgütlenme, yürütme ve kontrol-denetim işlevlerinin sağlıklı işlemlerini sağlamalıdır. Birbirini tamamlayan yönetim işlevlerinin sağlıklı bir şekilde uygulanması, müzenin çağdaş anlamda yönetilen bir kuruma dönüşmesinde büyük önem taşımaktadır.

Müze yönetiminin müzecilik çalışmalarına ilişkin alanlarda tam yetkiye sahip olması gerekmektedir. Müzenin geleceğe taşınması, müze yönetiminde **müze kurulu, seçici kurul ve gelişme ve planlamadan sorumlu komitenin** oluşmasına bağlıdır. Bu uygulama müze yönetiminde katılımcılığı, yetkin ve yerinde karar almayı sağlayacaktır.

Müzedede, **müze araştırmacısı, restoratör, sanat yönetmeni, sanat eğitmeni, kuratör, sergi düzenleyicisi, kütüphane sorumlusu ve editör** kadrolarının bulunması, bu kadrolara bu alanlarda eğitim almış uzman ve teknik personelin atanması sağlanmalıdır. Kurum tarafından, personelin devamlı eğitimi sağlanmalı, bilgi ve deneyimlerini artırmaları için imkanlar verilmelidir. Uzmanlaşma müze için en önemli unsurlardan biridir. İdarecilerin, müzedede uzmanlık kadrolarında çalışan, yönetim yeteneğine sahip kişiler arasından çıkması, ideal bir kurumsallaşmanın sağlandığını kanıtlayacaktır.

Müzedeki tüm çalışmaların, müze varlık sebebine uygun şekilde oluşturulacak misyon ve vizyon dikkate alınarak bir plan çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Planlama sayesinde keyfi uygulamalar engellenebilecek, yönetimde devamlılık, müzenin çalışma ve etkinliklerinde bütünlük ve yerindelik sağlanacaktır.

Yazılı bir müze koleksiyon yönetim politikasının geliştirilmesi, koleksiyona ilişkin kararların alınmasında etkin olacak, keyfi uygulama ve tutarsızlıkları ortadan kaldıracaktır.

Teknolojiden sergileme ve koleksiyon yönetimi başta olmak üzere her alanda üst düzeyde yararlanılması önem taşımaktadır.

Müzenin kaynak sıkıntısının hafifletilmesi amacıyla, kafeterya, müze ürünleri, telif hakları gibi gelir getirici alanlarda çalışmalar yapılmalı, sponsor marifetiyle etkinliklerin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Genel bütçeden aktarılan pay mutlaka artırılmalıdır.

Sonuç olarak; Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi çağdaş müzecilik anlayışında idare, mevzuat ve çalışma anlayışı bakımından yeniden yapılandırılmalıdır. Bu yapılandırmada dikkate alınması gereken en önemli unsur uzmanlıktır. Gerekli yetki ve sorumlulukla donatılmış uzman ve teknik personel, alanları doğru belirlenmiş birimlerde görevlendirilerek verimli bir çalışma ortamı oluşturulabilir. Müze yönetiminde etkin kılınan kurul ve komiteler ile müzenin geleceğe taşınması sağlanabilecek, bir planlama çerçevesinde gerçekleştirilecek çalışmalarla, koleksiyon yönetimi, sergileme ve toplumla bütünleşmede başarıya ulaşılabilecektir.

KAYNAKÇA

ADANIR, Hatice (SAĞLIK)

1993 *Dolmabahçe Saray - Müzesinde Sergileme ve Tanıtım Sorunlarının İrdelenmesi ve Çağdaş Müzecilik Bağlamında Çözüm Önerileri*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ARSEVEN, Celâl Esad

1983 *Sanat Ansiklopedisi*. Ankara:Milli Eğitim Basımevi. I.,III.,IV. Cilt.

ATAGÖK, Tomur

1983 *Çagdas Müzecilik Kavramı Dogrultusunda, Türk Sanat Müzlerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi,).

AYDIN, Ceylan

2004 *Beylerbeyi Sarayı Ziyaretçi Profili ve Saray Müzelerinde Ziyaretçiyi Katılımcı Boyuta Taşıma Konusunda Bir Eylem Planı Önerisi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

COŞKUN, Ayşegül

2006 *Bir Finans Kuruluşu Olan Akbank'ın Sanat Eserleri Koleksiyonunun Yeniden Değerlendirilmesi İçin Koleksiyon Yönetim Politikası Önerisi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇALIKOĞLU, Levent

2006 *İstanbul Modern'in Resim Koleksiyonunun Oluşturulmasında Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri* , İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇAYIRLI, Zerrin

1996 *Müze Tasarımı ve Sergi Mekanları Üzerine Bir İnceleme ve Değerlendirme*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DE BORHEGYI, Suzanne

1994 “Museum brainstorming: a creative approach to exhibit planning.” *Museum Management*, London-New York: Routledge, 88-94.

DEMİR, Canan

1998 *Müzelerde Pazarlama: Müze-Ziyaretçi İlişkilerinde Çağdaş Pazarlama Yaklaşımı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DIONISSIADOU, Ifigenia

2006 “Müzelerin Bilgi Çağı’ndaki Değişikliklere Uyum Sağlamaları: Benaki Müzesi Örneği.” *Koleksiyon Yönetimi*, İstanbul: Antik A.Ş. Kültür Yayınları, 26-35.

ERBAY, Fethiye

1992 *Çağdaş Müze İşletmeciliğinde Planlama Fonksiyonu ve Planlama Açısından Müzelerin Değerlendirilmesine Yönelik Uluslararası Bir Çalışma*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

ERBAY, Fethiye

1995 *Sanatın Yönetimi*, İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi).

ERGÜN, Nurten

2004 *Müzelerde Tanıtım Uygulamalarının Beylerbeyi Saray Müzesi Örneğinde Değerlendirilmesi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GÜVEN, Meltem

1996 *Türkiye'deki Sanat Müzelerinde Sergileme Malzemesi ve Düzeninin İrdelenmesi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

İSMAYILOV, Nergiz Gün

2007 *Modern Sanat Müzeleri ve Toplum İlişkisi*, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KİLİMCİ, A. Çiğdem

2004 *Müzelerde Sponsorluk*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

LEVİ, Amalia Skarlatou

1997 *Koleksiyon Politikasının Belirleyen Etkenlerin Sanat Müzeleri Bağlamında İrdelenmesi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

MADRAN, Burçak ve Ş. ÖNAL

2000 “Yerellikten Küreselliğe Uzanan Çizgide Tarihin Çokpaylaşımlı Vitrinleri:Müzeler ve Sunumları”, *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 170-186.

MALARO,M.C.

1984 *Alegal Primer on ManagingMuseum Collection*, Washington:Smithsonian Institution Press.

NİRVEN, Nur

1991 *Halkla İlişkiler Kurumlarının Türkiye'deki Sanat Müzelerinde Uygulanabilirliği* , İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

OGAN, Aziz

1983 “Türkiye Müzeleri ve Türkiye Müzeciliği”, *Sanat Ansiklopedisi*. Ankara:Milli Eğitim Basımevi. III. Cilt: 1487-1489.

ONARAN, Bilge Sayıl

1999 *Plastik Sanatlar Müzelerinde Görsel Algılama Faktörüne Bağlı Sergileme Mekanları Düzenlemeleri*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZ, Tahsin

1993 *Topkapı Sarayında Fatih Sultan Mehmet II'ye ait Eserler*. Ankara: TürkTarih Kururmu Basımevi.

ÖZKASIM, Hale

1994 *T.C. Kültür Bakanlığı'na Bağlı Müzelerde Finansal Sorunlar Ve Yeni Kaynak Önerileri*, İstanbul:Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

ÖZSEZGİN, Kaya

1987 “Çağdaş Türk Resminde Yenileşme Süreci Ve Bazı Sorunları”, *Türk Resminde Modernleşme Süreci*, İstanbul: Galeri Baraz, Atatürk Kültür Merkezi:33-36.

POMIAN, Krzysztof

2000 “Çağdaş Tarih Yazımı ve Çağdaş Müzeler”, *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 15-25.

ROGERS, J.M. ve R.M. WARD

1988 *Süleyman The Magnificent*, London.

RENDA, Günsel

1977 *Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı*. Ankara:Türk Tarih Kurumu Basımevi

RENDA, Günsel

1999 “Fatih Sultan Mehmed ve Sanat”, *Ressam, Sultan ve Portres: Gentile Bellini’ye göre Fatih Sultan Mehmet*. İstanbul:Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 7-17.

SCOTT,Graeme

2006 “Hollanda Ulusal Etnoloji Müzesi’nde Koleksiyon Yönetimi.” *Koleksiyon Yönetimi*, İstanbul: Antik A.Ş. Kültür Yayınları,15-25.

SUKEL, William M.

1995 “Museums as organizations” *Museum Management*, London-New York: Routledge, 262-264.

TANSUĞ, Sezer

1999 *Çağdaş Türk Sanatı*, İstanbul:Remzi Kitabevi.

TURANİ, Adnan

1996 *Sanat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

URALMAN, N. Hanzade

2006 *Bilgi Toplumunda Sanat Müzelerinin Rolü ve Türkiye’de Sanat Müzeleri İçin Öneriler*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YÜCEL, Erdem

1999 *Türkiye’de Müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

YÜCEL, Erdem

2006 “Müze” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 32.cilt:240-243.

YAMAN, Zeynep Y.

2005 “Sanat Müzelerinin Tarihi Kimlikleri ve Sorumlulukları”,*Hacettepe Sanat Müzesi*, Ankara: Hacettepe Basımevi.

ZAREMBA, Nalan Örki

2005 *Müze Toplum İletişimi: M.S.G.S.Ü. Resim ve Heykel Müzesi’nde Türk Resim Sanatı Üzerine Eğitim Programları Önerisi*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF0D262A49C727F2325A19570EB48D9460 (08.01.2008)

www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF20F60137B44E34F598A1742808C63DE3 (08.01.2008).

<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFA79D6F5E6C1B43FF50AE810C424EC20D>

www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF20F60137B44E34F55BEB3EFCBD5B1D4F (08.01.2008).

www.kultur.gov.tr/portal/tarih_tr.asp?belgeno=4845

<http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF7E7F2B691D9F0097A4A6D416B3F908ED>

www.benaki.gr

<http://www.sanalmuze.org/paneller/Mtskm/29ctr.htm>

http://www.istanbulmodern.org/tr/f_index.html

<http://www.peramuzesi.org.tr>

EKLER

Ek-1

Devlet Güzel Sanatlar Galerileri Yönetmeliği

Resmi Gazete Tarihi: 07.11.1984 Resmi Gazete Sayısı: 18568

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu yönetmelik, plastik sanatlar konusunda öncelikle sergi, yan faaliyet olarak konferans açık oturum, film, dia gösterisi, atölye, kurs çalışmaları düzenleme yolu ile yaygın bir eğitim sağlayarak Tk halkının sanat zevk ve kültürünü geliştirmek, plastik sanatlara olan ilgisini artırmak, bu alanda çalışan usta ve amatör sanatçılarımıza imkan sağlamak amacı ile yurt düzeyinde Kültür ve Turizm Bakanlığınınca açılmış ya da açılacak olan Devlet Güzel Sanatlar Galerilerinin alışma esaslarıyla, galeriler personelinin görev yetki ve sorumluluklarını kapsar.

Kanuni Dayanak

Madde 2- Bu yönetmelik Kültür ve Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 187 sayılı K.H.K. nin 9 uncu maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

Madde 3- Bu yönetmelikte geçen;
“Bakanlık”: Kültür ve Turizm Bakanlığını,
“Genel Müdürlük”; Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünü,
“Galeri”; Devlet Güzel Sanatlar Galerilerini,
“Sanatçı”; Plastik Sanatlar (resim, heykel, grafik, fotoğraf, seramik vb.) alanında alışanları,
“Seçici Kurul”; bu yönetmeliğin 11 nci maddesi uyarınca oluşturulan kurulu, ifade eder.

Galerilerin Görevleri

Madde 4- Galerilerin görevleri şunlardır :

- Plastik sanatlar zevkini yaymak ve geliştirmek,
- Halkımızda gerçek plastik sanat eserlerini ayırt edecek değer yargısı uyandırmak,
- Sanatçılara plastik sanat eserlerini sergileme kolaylığı sağlamak,
- Halka ve sanatçılara dünya plastik sanatını ve eserlerini tanıtmaq,
- Mahallindeki imkanları değerlendirerek plastik sanatlar alanında konferans, açık oturum, film ve dia gösterileri düzenlemek,
- Halktan ve evre okulları öğrencilerinden güzel sanatlarla ilgilenenlere ve ayrıca sanatçılara galeri atölyelerinde çalışma imkanları sağlamak,
- Galeri içinde güzel sanatlarla ilgili kütüphane kurmak,
- Yetenekli sanatçıları desteklemek ve tanıtmaq,
- Plastik sanatlar alanında kurs ve seminerler düzenlemek.

Amaç Dışı Kullanma Yasağı

Amaç 5- Galeriler amaçları dışında bir hizmet için kullanılamazlar.

Galerilerde sergi açmak üzere izin alan sanatçı veya kuruluşlar, izin aldıkları faaliyetin kapsamı dışında herhangi bir faaliyet veya gösteride bulunamazlar.

Yönetim

Madde 6- Galeriler Bakanlıkça atanacak müdürler tarafından yönetilir. Galerinin işleyişinden, personelin yönetiminden ve iş bölümünden galeri müdürü sorumludur.

Madde 7- Müdür Yardımcısı, galerilerinin faaliyetlerinde ve yönetimin müdüre yardım ve müdürün bulunmadığı zamanlarda ona vekalet eder.

Madde 8- Ankara'daki galeriler hariç, galeriler illerde Kültür ve Turizm Müdürlüklerine bağlı olarak çalışırlar ve yazışmalarını bu kanalla yürütürler. Ankara'daki galeriler doğrudan Güzel Sanatlar Genel müdürlüğüne bağlı olarak görev yaparlar.

Madde 9- Galerilerin demirbaş eşyasının korunmasında galeri müdürleri ve yetkili memurları sorumludur. Plastik sanat eserleri ile ilgili defter ve çizelgeler örneklerine uygun olarak düzenlenir.

Madde 10- Galeride tutulması gereken defter ve dosyalar şunlardır:

- a) Kullanılmaya ve harcamaya yarayan eşya ve gereçler defteri,
- b) Satın alma ve harcamalarla ilgili yazıların asıl ve örnekleri dosyası,
- c) Gelen ve giden yazı defteri,
- d) Demirbaş eşya defteri,
- e) Demirbaş eser defteri,
- f) Demirbaş eşya ve gereçlerin sayım ve devir – teslim tutanakları dosyası,
- g) Depo giriş ve çıkış dosyası,
- h) Desimal sisteme göre tutulması gerekli dosyalar.

Seçici Kurul

Madde 11- Devlet Güzel Sanatlar Galerilerinin en az üç asil ve iki yedek üyeden oluşan Seçici Kurulu bulunur. Galeri Müdürleri Seçici Kurulun tabii üyesidir.

Seçici Kurul Üyeleri, sanatçılar, sanat eleştirmenleri ve plastik sanatlar alanında eğitim görmüş kişiler arasından Galeri Müdürlüklerince seçilerek, Mayıs ayının sonuna kadar Bakanlığın onayına sunulur. Seçici Kurul, Bakanlığın onayından sonra kesinlik kazanır ve çalışmalara başlar. Seçici Kurul üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarında başkan seçer.

Madde 12- Seçici Kurulun görev süresi bir yıldır. Seçici Kurul hizmetleri fahri olarak yapılır.

Madde 13- Seçici Kurul, her yıl sergi dönemi içinde düzenli aralıklarla en az beş olağan toplantı yapar. Bu toplantılarda Bakanlıkça öngörülen resmi, nitelikli düzenlemeler hariç, sergi açma isteklerini inceleyip gerektiğinde eserlerin tümünü veya birkaçını görerek sergilerin açılıp açılmayacaklarını karara bağlar.

Madde 14- Seçici Kurul kararlarını çoğunlukla verir. Toplantıya katılamayan asil üyelerin yerine yedek üyeler çağırılır.

Seçici Kurul, gerektiğinde Bakanlık veya Galeri Müdürlüğüne toplantıya çağırılabilir. Seçici Kurul üyeleri ve Galeri Müdürü sergi açmak isterlerse bu isteklerinin görüşüleceği toplantıya katılamazlar.

Sergi Açma

Madde 15- Sergi açmak isteyen sanatçı veya kuruluş bir dilekçe ile Galeri Müdürlüğüne

başvurur. Seçici Kurulca sergilenmeye değer görülen eserlerin sergi tarihleri, başvuru sahiplerinin istekleri göz önünde bulundurularak Galeri Müdürlüğünce belirlenir.

Madde 16- Sergi süresi onbeş gündür. Gerektiğinde bu süre Galeri Müdürlüğünce ve Bakanlık izni alınmak suretiyle en çok onbeş gün daha uzatılabilir.

Madde 17- Sergi tarihlerinde herhangi bir nedenle yapılacak değişiklik Galeri Müdürlüğünce en az onbeş gün önce sergi sahiplerine yazı ile bildirilir.

Madde 18- Galerilerde açılacak sergilerin her türlü giderleri sergiyi düzenleyen sanatçı ve kuruluşlara aittir. (elektrik, su ve sergi için gerekli sabit malzeme hariç) Sergi açan sanatçı veya kuruluşlar, sergi mekanlarında meydana gelebilecek her türlü hasardan sorumludurlar.

Madde 19- Galeride sergi açılışlarında ve sergi süresince Galeri Müdürünün denetiminde müzik yayını yapılabilir. Galeride sergilenen eserlerin satışları serbesttir. Galeriler bu satışlardan pay almazlar. Sergide satılan eserlerin alıcısına teslimi sergi sonunda yapılır.

Madde 20- Sergilenen eserler, serginin kapanmasından itibaren bir hafta içinde geri alınır. Bu süre sonunda alınmayan eserlerin hasar görmesinden veya kaybindan Galeri Müdürlüğü sorumlu tutulamaz.

Madde 21- Galerilerde sergilenen eserlerin normal gözetim ve korunması Galeri Müdürlüklerince yerine getirilir. Ancak, ilave tedbirlerin alınması ve eserlerin sigorta ettirilmesi, sergileyen kuruluş veya sanatçıya aittir. Meydana gelebilecek zararlardan Galeri Müdürlüğü sorumlu tutulamaz.

Madde 22- Sergilenen eserlerin fotoğraf, diapositif ve filmlerinin alınabilmesi eser sahiplerinin izinlerine bağlıdır.

Tatiller

Madde 23- Galeriler, Pazartesi günü haricinde hergün saat 10.00 – 19.00 arasında aralıksız olarak izleyicilere açık tutulur. Cumartesi ve Pazar günlerinde ise, galerideki mevcut personel durumuna göre, memur ve hizmetliler nöbetleşe görevlendirilir. Nöbet tutan görevliler nöbeti takip eden hafta içerisinde Müdürün uygun göreceği bir günde izinli sayılır.

Kullanım özelliği olan (pasaj, han vb.) binalarda hizmet veren galeriler, Pazar günleri kapalı tutulması mecburiyeti halinde, Pazartesi günü açık bulundurulur. Yaz mevsiminde özel mesai uygulayan illerde galerilerin çalışma saatleri, mahallin şartlarına göre Valilikçe belirlenir ve Bakanlığın onayı alınarak uygulanır.

Madde 24- Galeriler, 1 Temmuz – 31 Ağustos tarihleri arasında teşhire kapalı tutulur. Personel yıllık izinlerini bu aylarda kullanır. Ancak, mahallin özellikleri göz önüne alınarak mülki amirinin teklif ve Bakanlık onayı ile galerilerin teşhire kapalı kaldıkları tarihler değiştirilebilir.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 25- 6/7/1967 gün ve 12640 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Güzel Sanatlar Galerileri Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 26- Bu yönetmelik, Resmi Gazete’de yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 27- Bu yönetmelik hükümlerini Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
GÜZEL SANATLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
DEVLET RESİM ve HEYKEL MÜZELERİ YÖNETMELİĞİ
TASLAĞI

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü tarafından kurulmuş ve kurulacak olan tüm Devlet Resim ve Heykel Müzelerinin kuruluş ve çalışma esasları ile bu müzelerin bakım, koruma ve derlenmesinin yanı sıra müze hizmetlerinde çalışan personelin görev ve sorumlulukları ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı Devlet Resim ve Heykel Müzelerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 26'ncı maddesi ile 16/4/2003 tarihli ve 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 8. (sekizinci) maddesinin d bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan;

- a) Bakan; Kültür ve Turizm Bakanı'nı,
- b) Bakanlık; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nı,
- c) Genel Müdürlük; Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nü,
- d) Müze; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Devlet Resim ve Heykel Müzelerini,
- e) Müdür; Devlet Resim ve Heykel Müzeleri Müdürlerini,
- f) Müzelik Eser; güzel sanatlar alanında sanat eseri ve eski eser niteliklerine sahip her türlü plastik sanat eseri, fotoğraf ve karikatürü,
- g) Müze Eseri; güzel sanatlar alanında sanat eseri niteliğine sahip ve çağdaş olan her türlü plastik sanat eseri, fotoğraf, karikatür ve dijital sanat ürününü,
- h) Müze Koleksiyonu; Müze envanterine kayıtlı tüm eserleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Kuruluş

MADDE 5 – (1) Genel Müdürün alacağı karar ve Bakan onayı doğrultusunda, plastik sanatlar alanındaki kültürün tespiti, teşhiri, incelenmesi, değerlendirilmesi, korunması ve tanıtılması amacıyla müzeler kurabilir.

Müzelerin amacı

MADDE 6 – (1) Her Müzenin amacı, Müze tanımının kapsamına giren ve konusu olan alanla ilgili sanatsal, bilimsel, eğitsel, teknik ve yönetim hizmetlerini başarı ile uygulamak, yürütmek ve Türk kültürüne katkıda bulunmaktır.

(2) Müzelerde bu amaca ulaşmak için;

- a) Nicelik bakımından Müzelik Eser ya da Müze Eseri özelliği arz eden eserlerin tespiti yapılarak Müze Koleksiyonun zenginleştirilmesi için bu eserlerin müzelere kazandırılması sağlanır.
- b) Müzelerdeki mevcut eserlerle müzelere intikali sağlanan eserlerin tasnifleri yapılır.
- c) Müze Koleksiyonundaki eserlerin ilmi araştırmasıyla birlikte teşhirleri sağlanır.
- d) Müze Koleksiyonundaki eserlerin onarım, konservasyon ve restorasyonları sağlanır. Bu konuda atölye ve laboratuvarlar açılır.
- e) Depolardaki eserler sağlıklı bir şekilde korunur, depolar ilmi çalışmalara imkan verecek şekilde düzenlenir.
- f) Müzede ve Müze dışında sergiler, eğitici kurslar, konferanslar, seminer, panel, film, video ve dia gösterileri ve geziler düzenlenir. Çevrenin kültür hayatının geliştirilmesine katkıda bulunulur.
- g) Plastik sanatlar alanında çeşitli kurslar düzenlenerek yaygın bir sanat eğitimi verilir. İstekli ve yetenekli sanatçıların Müze atölyelerinde çalışmalarını yapmalarına olanak sağlanır.
- h) Müzenin bulunduğu ildeki her dereceli eğitim ve öğretim kurumlarıyla işbirliği yapılarak, öğrencilerin Müzeleri tanımalarına ve kültür değerlerine sahip çıkmaları yolunda eğitilmelerine yardımcı olunur.
- i) Müzelerde; sanatsal, bilimsel, eğitsel ve kültürel araştırmalar yapılabilmesi için, plastik sanatlar hakkındaki yayınlar imkanlar dahilinde toplanarak Müze kütüphaneleri kurulur.
- j) Türk plastik sanatlarını yurt ve dünya çapında tanıtmak amacıyla, Kültürel Değişim Programı (KDP) çerçevesinde, Müze eserlerinin diğer şehir ve ülke müzeleriyle değişimi sağlanır.

Müze müdürlüğünün görevleri

MADDE 7 – (1) Müze müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Her yıl Bakanlıkça bütçe çalışmaları çağrısı yapıldığında, Müzenin gelecek yıla ait bütçesini ve çalışma programını bağlı olduğu birime teslim etmek,

- b) Müzelerdeki mevcut eserlerle müzelere intikali sağlanan eserlerin envanterini düzenlemek,
- c) Müze koleksiyonundaki eserlerin çeşitli yönlerden değerlendirmesini yaparak tanıtıcı yayınlar hazırlamak,
- d) Müze ile ilgili istatistiki bilgileri çıkarmak, değerlendirmek ve sonuçlarını bağlı olduğu birimlere teslim etmek,
- e) Müze kataloglarını düzenlemek ve yayına hazırlamak,
- f) Diğer müzelerle ilişki kurarak, daha verimli çalışma yollarını aramak ve müzecilikle ilgili yeni gelişmeleri takip etmek, uzman personeli eğitmek ve hizmet içinde yetiştirmek,
- g) Sivil savunma, emniyet ve korunma gereklerini yerine getirecek düzenlemeyi sağlamak, hırsızlığa, yangına ve sabotajlara karşı gerekli önlemleri almak ve aldırarak,
- h) Müzelerdeki mevcut eserlerle müzelere intikali sağlanan eserlerin bakım, onarım ve korunmasında azami çabayı göstermek,
- i) Müze teşhir salonlarının tertip ve düzenini sağlamak,
- j) Genel Müdürlük onayı ile gelen ilgili araştırmacı isteklerini, Müzenin günlük çalışmalarını aksatmayacak bir plan içerisinde düzenlemek,
- k) Genel Müdürlük tarafından Müzede staj yapması onaylanmış kişilere, bu kişilerin uzmanlaştıkları alanlarda, görevler vererek eğitimlerinin gerçekleşmesini sağlamak,
- l) Müzenin bulunduğu yerdeki plastik sanatlarla ilgili faaliyetleri takip etmek,
- m) Konularıyla ilgili olarak seminer ve konferanslar, vb. faaliyetler düzenlemek,
- n) Genel Müdürlük tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Seçici Kurul ve görevleri

MADDE 8 – (1) Müzelerde en az üç asil ve iki yedek üyeden oluşan Seçici Kurul bulunur. Müze Müdürleri Seçici Kurulun tabii üyesidir.

(2) Seçici Kurul Üyeleri, sanatçılar, sanat eleştirmenleri ve plastik sanatlar alanında uzmanlaşmış kişiler ve uzman öğretim üyeleri arasından Genel Müdürlükçe seçilerek, her yıl Mayıs ayının sonuna kadar Bakanlığın onayına sunulur. Seçici Kurul, Bakanlığın onayından sonra kesinlik kazanır ve çalışmalarına başlar.

(3) Seçici Kurul, her yıl düzenli aralıklarla en az beş olağan toplantı yapar. Seçici Kurul üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarında başkan seçer.

(3) Seçici Kurulun görev süresi bir yıldır. Seçici Kurul hizmetleri fahri olarak yapılır.

(4) Seçici Kurul kararlarını çoğunlukla verir. Toplantıya katılmayan asıl üyelerin yerine yedek üyeler çağırılır.

(5) Seçici Kurul, gerektiğinde Genel Müdürlük veya Müze Müdürlüğünce toplantıya çağırılabilir.

(6) Seçici kurulun görevleri şunlardır:

- a) Bakanlıkça öngörülen resmi, nitelikli düzenlemeler hariç, Müzelerin sergi salonlarında, sergi açma isteklerini inceleyip gerektiğinde eserlerin tümünü veya birkaçını görerek sergilerin açılıp açılmayacaklarını karara bağlar,
- b) Bu yönetmeliğin 10. (onuncu) Maddesi'nin a bendinde geçen, düzenlenecek resmi yarışmalar sonucunda Müze Koleksiyonuna alınmaya layık eserleri belirler,

- c) Bu yönetmeliğin 10. (onuncu) Maddesi'nin **b** bendinde geçen, satışa çıkarılan eserlerden Müze Koleksiyonuna alınmaya layık eserleri belirler,
- d) Bu yönetmeliğin 13. (on üçüncü) Maddesi'nin **a** bendinde geçen, satın alınacak Müzelik Eserlerin değerlerini takdir eder,
- e) Genel Müdürlükçe verilecek diğer görevleri yapar.

(7) Seçici Kurul üyeleri ve Müze Müdürü, kendileriyle ilgili konuların (kendi kişisel sergilerini açma, sahip oldukları Müzelik eserlerin değer takdirinin yapılması, Devlet Resim Heykel Yarışmalarına katıldıkları eserlerin Devlet koleksiyonuna alınması, v.b.) görüşüleceği toplantılara katılamazlar.

Müze kurulu ve görevleri

Madde 9 – (1) Müze kurulu, Müzenin bulunduğu yerdeki üniversitelerin ilgili bölümlerinden en az iki öğretim üyesi, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve belediyelerden birer temsilci ve müzeye bağışta bulunanlar arasından olmak üzere Bakanlıkça uygun görülen en az yedi kişiden oluşur. Müze kurulu, kendi arasından bir başkan seçer.

(2) Kurul üyelerinde Kanuna aykırılık veya taksirli suçlar ile kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlara çevrilmiş veya ertelenmiş hükümler hariç olmak üzere, altı aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak şartı aranır. Kurul üyesi iken bu suçlardan dolayı kesinleşmiş mahkumiyeti tespit edilenlerin üyeliğine Bakanlıkça son verilir.

(3) Müze kurulu, müzenin işleyişine dair her yıl düzenli olarak rapor hazırlar. Bakanlık bu raporları değerlendirmeye almak zorundadır.

(4) Kurul üyelerinin görev süresi üç yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Üyeliği süre bitmeden sona erenlerin yerine kalan süre için üye seçilir.

(5) Müze kurulunun sekreteryaya hizmetleri Müdürlükçe yürütülür.

(6) Müze kurulunun görevleri şunlardır;

- a) Müze başkanlığınca hazırlanacak, yıllık ve beş yıllık koruma ve geliştirme projesine esas olmak üzere, müze için mekansal, fiziksel ve tematik gelişim, vizyon, eser, koleksiyon korunması ve geliştirilmesi, tanıtım ve teşhir gibi konularda görüş bildirmek.
- b) Koruma ve geliştirme projesi kapsamında uygulamaları denetlemek, proje uygulamalarında görülen aksaklıkların giderilmesi ve alınacak tedbirler konusunda Başkanlığa önerilerde bulunmak.
- c) Müzenin tanıtımını yapmak ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak müzenin tanıtımı konusunda toplumsal ve kurumsal düzeyde etkinlikler düzenlenmesine yardımcı olmak.
- d) Müze için bağış toplamak ve toplanan bağışın amacına uygun kullanılmasını denetlemek.
- e) Müzeye ayni, nakdi veya bedeni olarak yardım eden müze gönüllülerinden uygun gördüklerine onursal müze dostu ödülü vermek, müzeye bağışta bulunanlara üyelik kartı vermek ve bu kişilerin müzeye ücretsiz girmelerini sağlamak.

- f) Başkanlıkça verilen müze mekanlarının bir yıldan uzun olmayan kısa süreli kullandırma kararları hakkında görüş belirtmek.
- g) Kurul üyeliğinden ayrılanların yerine seçilmek üzere Bakanlığa öneride bulunmak.

Müze kaynakları

MADDE 10 – (1) Müze kaynakları aşağıda belirtilmiştir:

- a) Düzenlenecek Devlet Resim Heykel Yarışmaları, Şefik Bursalı Resim Yarışmaları, Devlet Fotoğraf Yarışmaları ve plastik sanatlar alanında benzer nitelikteki diğer resmi yarışmalar sonucunda, Seçici Kurulun Müze Koleksiyonuna alınmasına karar verdiği Müze eserleri,
- b) Özel sanat galerilerinde düzenlenen sergilerde ve müzayedelerde satışa çıkarılan Müze Eserlerinden, Seçici Kurulun Müze Koleksiyonuna alınmasına karar verdiği Müze Eserleri,
- c) İlgili koruma kurulundan taşınmasına ilişkin karar alınması halinde; taşınmaz kültür varlıklarından herhangi bir nedenle sökülen veya çıkarılan resim, heykel, rölyef, kabartma vb. her türlü Müzelik Eserler,
- d) Kendilerine veraset ya da başka bir yolla plastik sanatlar alanında taşınır kültür varlığı intikal etmiş olan gerçek ya da tüzel kişilerden satın alma yolu ile Müzelere kazandırılacak Müzelik Eserler ve Müze Eserleri,
- e) Mirasçı bırakmaksızın ölenlere ait Müzelik Eserler ve Müze Eserleri,
- f) Gerçek ve tüzel kişilerin Müzelik Eser veya Müze Eseri niteliği taşıyan bağış ve terekeleri.

Plastik sanatlar alanındaki kültür varlıklarının tespiti

MADDE 11 – (1) Müzelik eserlerin; bulunmaları, ihbar edilmeleri, kolluk kuvvetlerince ele geçirilmeleri veya kamu kurum ve kuruluşlarına getirilmeleri durumlarında, bu eserlerin tarihi ve sanatsal niteliklerinin araştırılması, incelenmesi veya değerlendirilmesi ve bunların orijinal olup olmadığının kontrol edilmesi, Müze uzman personeli veya gerektiğinde Genel Müdürlük uzman personeli tarafından yapılır.

Emanete alma

MADDE 12 – (1) Bu Yönetmeliğin 7'nci maddesinin kapsamına giren Müzelik Eserler, buldukları veya ihbar edildikleri yerlerde, Müze uzman personeli tarafından inceleme yapılana kadar Müze tarafından usule uygun olarak belge ile emanete alınır. Söz konusu bu varlıkların buldukları ya da ihbar edildikleri bölgelerde bir Müze'nin olmadığı durumlarda, varlıklar İl Kültür Müdürlükleri tarafından emanete alınır. İl Kültür Müdürlükleri tarafından emanete alınan varlıklar, en kısa sürede Genel Müdürlüğe bildirilir. Genel Müdürlük, gerekli işlemlerin yapılabilmesi için, uygun gördüğü bir Müze'ye bilgi verir ya da gerektiğinde kendi uzman personelini görevlendirir.

Tasnif ve tescil

MADDE 13 – (1) Müzelik Eser bulundurulduğuna veya müzayede yolu ile satış yapılacağına dair haber alan ilgili Müze Müdürlükleri ve Genel Müdürlük koordineli olarak uzman personel görevlendirerek malzemeyi yerinde inceler. İncelenen malzeme aşağıdaki şekilde tescil ve tasnif olunur:

- a) Korunması gerekli Müzelik eserlerden, Müzelere alınması uygun görülenler, Müzelerdeki seçici kurulun takdir edecekleri değeri maliklerine ödenmek suretiyle satın alınıp Müze envanterine eklenir.
- b) Korunması gerekli Müzelik eserin, yasal olmayan yollarla elde edildiği anlaşılırsa el konulur.

Değerlendirmeye itiraz

MADDE 14 – (1) Seçici Kurulun takdir ettiği değere, her türlü masraf itiraz edene ait olmak üzere on beş gün içerisinde itiraz edilebilir. Bu sürede itiraz edilmezse komisyonun takdiri esas alınır. Yapılan bu itirazlar, Genel Müdürlük tarafından görevlendirilecek asgari üç kişilik bir üst komisyonca 15 gün içerisinde incelenerek sonuçlandırılır. Bu karara itiraz edilemez.

Sergileme

MADDE 15 – (1) Müzeler, genel sergileme faaliyetlerinin yanı sıra; özellik taşıyan malzemelerinden özel konulu sergiler, kişisel çalışmalar, kurum koleksiyonları ve özel koleksiyonlardan oluşan gerek yurt içi gerekse yurt dışında sergiler açabilirler.

(2) Bakanlık ile koordineli olarak yurt dışındaki diğer müze ve koleksiyonlardan ödünç alınacak eserlerden oluşan sergileri ülkemizde düzenleyebilirler.

Yurt dışına eser gönderme

MADDE 16 – (1) Sergi amacıyla yurt dışına eser gönderilmesi 16/2/1984 tarihli ve 18314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yurt Dışına Çıkarılması ve Yurda Sokulması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre Bakanlar Kurulu kararıyla gerçekleştirilir.

Ödül

MADDE 17 – (1) Çalınan, kaçırılan, aranan ve kaybolan plastik sanatlar alanındaki taşınır kültür varlığının bulunduğu yeri haber vererek Genel Müdürlüğe geri kazandırılmasının sağlanması hususunda 11/8/1984 tarihli ve 18486 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Bulanlara, Haber Verenlere ve Yakalayan Kamu Görevlilerine Verilecek İkramiye ile İlgili Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Bağış

MADDE 18 – (1) Müzelere gerçek ve tüzel kişilerce yapılan her türlü bağış kabul edilir.

(2) Bağış yapacak gerçek ve tüzel kişiler bağışın yerini, mahiyetini, belirtmek için bir dilekçe ile müze müdürlüğüne başvururlar. Bağışların kabulü Genel Müdürlüğün izni ile Müze Müdürlüğünün yetkisindedir

(3) Bağış yapan kişilerin isimleri unvan ve amblemleri ilgili yerlere konulur.

(4) Yapılan bağışlar; Müzelik Eser ya da Müze Eseri niteliğine sahipse envanter defterine kaydedilir ve bağış sahibine bir yazı ile envanter numarası bildirilir, Müzelik Eser ya da Müze Eseri niteliğine sahip değilse demirbaş defterine kaydedilir.

Koordinasyon toplantısı

MADDE 19 – (1) Müzede, çalışmaların düzenli bir şekilde ve personelin görüşleri de tespit edilerek iş birliği içinde yapılması için, her ayın birinci haftası içinde, Müdürün başkanlığında bir toplantı yapılır.

(2) Bu toplantıda;

- a) Bir önceki aylık toplantıda alınan kararların ve yapılan iş bölümünün tam olarak yerine getirilip getirilmediği gözden geçirilir,
- b) Müzenin mevcut işleri ve bu işlerin yapılmasında karşılaşılan güçlükler, bu güçlüklerin çözümleri belirlenir,

- c) Müze ile ilgili geliştirici tedbirler alınır,
- d) Müzenin çevre özelliklerine göre sanatsal, bilimsel, eğitsel ve kültürel çalışmaları programlandırılır,
- e) Tanıtıcı yayınlar ve kataloglar incelenerek ön karara bağlanır,
- f) Gelecek ayın çalışma programı ve iş bölümü yapılır,
- g) Aylık toplantı sonuçları bir tutanakla tespit edilir. Üçer aylık uygulama ve izleme sonuçları Genel Müdürlüğe bildirilir.

Envanter kayıtları

MADDE 20 – (1) Müzede bulunan eserler, Bakanlıkça uygun görülen ve noterden tasdikli iki nüsha halinde tanzim edilen envanter defterlerine Müzedeki uzman personel tarafından kaydedilir.

(2) Bu defterlerden bir nüshası Bakanlığa verilir.

(3) Müzeler, Genel Müdürlükçe belirlenecek bilgisayar programları ve veri tabanı sistemleri kullanarak elektronik ortamda da envanter kaydı tutarlar. Bundaki amaç, gerek duyulduğu hallerde, envanterdeki eserler hakkındaki bilgilere daha hızlı bir şekilde ulaşmaktır.

(4) Envanter defterinde yapılan tüm değişiklikler, anında elektronik ortamdaki envanter kayıtlarında da yapılır.

(5) Elektronik ortamdaki envanter kayıtlarında sadece, Müdürün belirleyeceği, uzman personel değişiklik yapma (yeni kayıt ekleme, mevcut kayıtlara bilgi ekleme, mevcut kayıtlardaki bilgileri güncelleme) yetkisine sahiptir. Bu kayıtları görebilme / okuyabilme yetkisi ise; Müze içinde Müdür, Müze dışında Genel Müdürlük tarafından belirlenen kişilerdedir.

(6) Elektronik ortamdaki envanter kayıtlarının doğruluğu ve envanter defteriyle tutarlılığı Müze yetkili personelinin sorumluluğundadır.

(7) Elektronik ortamdaki envanter kayıtlarının resmi niteliği yoktur.

Yeni eser kaydı

MADDE 21 – (1) Müzelere yeni gelen eser vakit geçirilmeden her iki envanter defterinin devam eden sıra numarasına uyularak usulüne göre kaydedilir. Gerçekleştirilen yeni kayıt, elektronik ortamdaki envanter kayıtlarına da eklenir.

Kayıttan düşme

MADDE 22 – (1) Müze koleksiyonundaki herhangi bir eserin; fiziksel, kimyasal ve organik etkenler sonucunda kırılması, bozulması veya tahrip olması halinde, eserin kayıttan düşürülmesi için en az üç kişiden oluşan değerlendirme komisyonu kurulur ve eserin durumunu saptayan bir rapor düzenlenir. Bu raporla birlikte eserin envanter kayıtlarındaki tüm bilgileri, fotoğraflı katalog fişi ile eserin son durumunu belgeleyen fotoğraflar görüş alınmak üzere Bakanlığa gönderilir.

(2) Bakanlıkça gerektiğinde yerinde inceleme yapmak üzere, yeni bir üst komisyon kurulabilir. Komisyon kararına göre eserin envanterden düşürülüp, düşürülmeyeceğine karar verilir. Bakanlık onayı ile envanterden düşürülen eserler etütlüğe ayrılarak, depolarda

saklanır. Envanter defterine ve varsa ayniyat teslim makbuzuna Bakanlık onayının tarih ve numarası yazılarak şerh düşülür.

Kaybolan, çalınan ve yapılan sayım sonunda bulunamayan eserlerle ilgili yapılacak işlemler

MADDE 23 – (1) Müzede depo ve teşhirde bulunan ve çalındığı tespit edilen eserler için tutanak düzenlenerek anında emniyete haber verilir. Durum, hazırlanacak ayrıntılı komisyon raporuna eserlerin listesi ve katalog fişleri eklenerek ivedilikle Bakanlığa bildirilir. Bakanlıkça derhal gerekli yasal işlemler başlatılır. Yapılan soruşturma sonucuna göre idari, mali ve disiplin yönünden sorumlular hakkında gerekli yasal işlemler yapılır.

(2) Sayım sonunda kaybolduğu fark edilen veya bulunmadığı tespit edilen eserler için, önce müze idaresince oluşturulan bir komisyonca gerekli inceleme yaptırılır. Kesin olarak kaybolduğu anlaşıldığı takdirde, komisyon raporu, eserlerin listesi ve katalog fişleri ivedilikle Bakanlığa bildirilir.

Müzede bulundurulması gereken defterler

MADDE 24 – (1) Müzede aşağıda sayılan defterler bulundurulur:

- a) Demirbaş Defteri,
- b) Müze Ön Envanter Defteri,
- c) Eser Envanter Defteri,
- d) Etütlük Eser Defteri,
- e) Kitap Kayıt Defteri,
- f) Teftiş Defteri,
- g) Gelen Evrak Kayıt Defteri,
- h) Giden Evrak Kayıt Defteri,
- i) Evrak Zimmet Defteri,
- j) Posta Zimmet Defteri,
- k) Depo Giriş Çıkış Kontrol Defteri,
- l) Nöbet Devir Teslim Defteri,
- m) Gece ve Gündüz Güvenlik Nöbet Defteri,
- n) Anahtar Teslim Defteri,
- o) Teşhir Salonu Kontrol Defteri,
- p) Bekçi Kontrol Saati Defteri
- r) Güvenlik Kontrol Defteri,
- s) Personel Devam Defteri,
- t) Personel Hasta Kayıt Defteri.

Güvenlik önlemleri

MADDE 25 – (1) Müzedeki koleksiyonunun ve diğer ayniyatın güvenliği için aşağıda belirtilen tedbirler alınır:

- a) Müze teşhir salonları ile vitrin, teşhir panoları ve depo anahtarları, Müdürün, Müdür yoksa yerine vekalet eden Müze Uzmanının sorumluluğu altındaki mühürlü bir dolapta veya kasada bulundurulur. Teşhir salonları ile vitrin, teşhir panoları ve depo kapıları; eserlerin üzerine zimmetlendiği sorumlu uzmanın başkanlığında, Müdür tarafından görevlendirilecek bir elemanla birlikte mühürlenerek tutanakla kapatılır ve açılır. Zorunlu hallerde bu yerler bir komisyon marifetiyle kontrol edilir. Bu işlem bir tutanakla tespit olunur ve ayrıca “Depo Giriş Çıkış Kontrol Defteri”ne yazılır.

Büroların anahtarları da Müdür tarafından belirlenecek bir eleman sorumluluğunda ayrı bir dolapta muhafaza edilir.

- b) Eserler ve ayniyat, Bakanlığın izni olmadan Müzeden dışarı çıkarılamaz.
- c) Kapanışından sonra Müzede, yalnız nöbetçi Müze personeli bulunur. Bunların dışında Müdür izni olmadan hiç kimse Müzeye giremez.
- d) Müze ziyaretçilerinin ziyaretten önce, yanındaki çanta ve benzeri eşyaları, görevli personel tarafından bagaj numarası verilerek teslim alınır.
- e) Adaylığı kaldırılmamış olanlar ile yardımcı hizmetler sınıfına mensup personele zimmetle Müzelik Eser teslim edilemez. Zorunlu hallerde Genel Müdürlüğün izni ve görüşüne göre işlem yapılır.
- f) Müzenin ve Müzedeki her türlü eser ile ayniyatın güvenliği yirmi dört saat boyunca güvenlik elemanlarınca sağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Müzelerin İşletilmesi, Müze Personeli ve Görevleri

Müzelerin İşletilmesi

MADDE 26 – (1) Müzelerin işletilmesi Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

Müdür

MADDE 27 – (1) Müdür, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; plastik sanatlar, resim, heykel, fotoğraf, sanat tarihi, kamu yönetimi, hukuk, işletme, iktisat, maliye ve müzecilikle ilgili bölümlerinden mezun olan ve en az 2 (iki) yılı Bakanlıkta olmak üzere toplam 10 (on) yıl Devlet memurluğu yapanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) Müdür, Müzenin en üst amiridir ve Müze Müdürlüğünü temsil eder.

(3) Müdür, Kanun ve bu Yönetmelikte kendisine verilen görevlerini, Bakanlığın direktif, amaç ve politikalarına, yıllık programlara ve mevzuata uygun olarak yürütmek, Müzenin faaliyetlerinin eşgüdüm ve denetimini yapmak, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde müzeyi temsil etmekle görevli ve Genel Müdürlüğe karşı sorumludur.

(4) Müze başkanı, hizmetlerin daha etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır.

İşletmeden sorumlu Müdür yardımcısı

MADDE 28 – (1) İşletmeden sorumlu Müdür yardımcısı, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; kamu yönetimi, hukuk, işletme, iktisat, maliye gibi bölümlerinden mezun olan ve en az 2 (iki) yılı Bakanlıkta olmak üzere toplam 8 (sekiz) yıl Devlet memurluğu yapanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) İşletmeden sorumlu Müdür yardımcısı, Müzenin işletmecilik faaliyetlerini yürütmek, Kanun ve bu Yönetmelikte verilen görevler ile başkanlıkça verilen diğer görevleri mevzuata ve talimatlara uygun olarak yapmak, kendine bağlı servis ile personelinin eşgüdüm ve denetimini sağlamakla görevli ve Müdüre karşı sorumludur.

Sanattan sorumlu Müdür yardımcısı

MADDE 29 – (1) Sanattan sorumlu Müdür yardımcısı, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; plastik sanatlar, resim, heykel, fotoğraf, sanat tarihi ve müzecilikle ilgili bölümlerinden

mezun olan ve en az 2 (iki) yılı Bakanlıkta olmak üzere toplam 8 (sekiz) yıl Devlet memurluğu yapanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) Sanattan sorumlu Müdür yardımcısı, başkanlığın müzecilik faaliyetlerini yürütmek, Kanun ve bu Yönetmelikte verilen görevler ile Müdürlükçe verilen diğer görevleri mevzuata ve talimatlara uygun olarak yapmak, müdürlüğe bağlı servis ile personelinin eşgüdüm ve denetimini sağlamakla görevli ve Müdüre karşı sorumludur.

Servis şeflikleri

Madde 30 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen servislerden sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olarak görev yapacak servislerin sorumluluğuna Müze araştırmacısı, işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olanlara ise şef görevlendirilir. Bu kadroların yeterli olmadığı hallerde serviste görevli personel arasından eğitim ve kıdem durumuna göre bir sorumlu belirlenir.

(2) Servis şef ve sorumluları bu Yönetmelikte belirtilen görevlerin yanında Başkanlıkça verilen diğer görevleri de yürütür ve personelin işlem ve faaliyetlerini denetler.

Envanter servisi ve görevleri

Madde 31 – (1) Envanter servisi sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müzelik eserlerin ve Müze eserlerinin müzelere kazandırılması, tasnifi, tescili, envanteri, katalog fişlerinin düzenlenmesi ve kaydı gibi faaliyetleri yapmak,
- b) Müze Koleksiyonuna girecek eserleri en geç bir ay içinde eser envanter defterine kaydetmek.
- c) Müzelik değerde olmayan etütlük olarak korunmaya alınmış eserleri müzeye geliş şekli, yeri ve zamanını gösteren etiketleriyle tasnif etmek ve ayrı bir şekilde depolamak.
- d) Müze Koleksiyonu eserler hakkında bilimsel çalışmalar yapmak, bilimsel çalışmalar için eserlerin ikişer nüsha ve fotoğraflı katalog fişlerini düzenlemek, tanıtma ve eğitim gibi diğer servislerce de yararlanılmak üzere veriler hazırlamak, koleksiyondaki eserlerin varsa eksiklerinin tamamlanması için tekliflerde bulunmak.
- e) Müzede eser sayımı, devir ve teslimi, değerlendirme gibi komisyonlarda görev almak.
- f) Değerlendirilmek üzere müzeye teslim edilen kültür varlıklarını emanete almak ve emanete alındığına dair, teslim alınan objelerin kısa tanımının yapıldığı müteselsil numaralı tesellüm belgesi düzenleyerek uygun bir yerde muhafaza etmek.
- g) Envanter kayıtlarına esas olmak üzere tüm eserlerin fotoğraflarını çekmek ve düzenli bir fotoğraf arşivi kurulmasını sağlamak ve fotoğraf arşivinin kayıtlarını tutmak.
- h) Araştırma ve tespit ve tescil çalışmalarının fotoğraf çekimi işlerini yapmak.
- i) Müze Koleksiyonundaki taşınır kültür varlıklarının teşhiri, korunması, restorasyonu, bakımı, temizliği ve depolanması gibi faaliyetleri yürütmek.
- j) Müzede bir laboratuvar kurulmasını, eserlerin fiziksel, kimyasal veya biyolojik yönden olumsuz değişimlerine müdahale edilebilecek her türlü makine, alet ve edevatın alınmasını sağlamak.
- k) Eserlerin sağlık durumunu ve eser deposunun depolama şartlarına uygunluğunu sürekli izleyerek gerekenlerin konservasyon ve restorasyonunu yapmak, eser depolarında gerekli koruma tedbirlerinin alınmasını sağlamak, eser depolarını bulma kolaylığı sağlayacak şekilde düzenlemek, tasnif etmek, yapılan tasnife göre eserlerin listelerini düzenlemek veya depo yardımcı defteri tutmak.

Teşhir servisi ve görevleri

Madde 32 – (1) Teşhir servisi sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müze Koleksiyonundaki eserlerin ait olduğu dönem, üslup özelliği ve yapılaş teknikleri gibi nitelikleri dikkate alınarak envanter numaraları da belirtilerek teşhir planı hazırlamak ve plana uygun olarak sergilenecekleri mekana dizmek.
- b) Teşhir planı ile teşhirdeki eserleri altı ayda bir yenilemek.
- c) Eğitim servisi ile işbirliği yaparak müze ziyaretçilerinin görüşleri dikkate alınarak ilave sergiler düzenlemek.
- d) Diğer müzelerle işbirliği yapılarak, müzeler arasında geçici sergiler düzenlenmesini sağlamak.
- e) Görev verilmesi halinde ilmi araştırma yapanlara, gruplara, özel ziyaretçilere veya özel izne tabi film ve fotoğraf çekenlere refakat etmek.

Eğitim ve kütüphanecilik servisi ve görevleri

Madde 33 – (1) Eğitim ve kütüphanecilik servisi sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Personelin hizmet içi eğitimi ve mesleki eğitim için gerekli tedbirleri almak, eğitim planı hazırlamak ve uygulamak.
- b) Uluslar Arası Müzeler Konseyinin (ICOM) standartlarına uygun olarak mesleki eğitim programları geliştirerek uygulamak, bu konuda üniversitelerin ilgili bölümleriyle işbirliği yapmak, mesleki yayınları takip ederek yenilik ve gelişmeler hakkında meslek personelinin bilgilendirmek.
- c) Tüm personelin müze ve müzecilik konusunda bilgilendirilmesi, müze materyallerini tanınması için plan ve program hazırlayarak bu plan ve program dahilinde eğitim vermek.
- d) Müze ile ilgili yayınları, mevzuat değişikliklerini, haber ve makaleleri düzenli olarak personele duyurmak ve uygulama değişiklikleri hakkında detaylı bilgi vermek, imkanlar ölçüsünde periyodik bülten hazırlayarak Müze içinde yayınlamak.
- e) Kültürel mirasın korunması ve sevdirmesine yönelik bilinçlendirme ve bilgilendirme eğitimi programı hazırlamak ve okullar, üniversiteler, sivil toplum örgütleri gibi kamu veya özel kurum, kuruluş veya topluluklarda uygulanmasını sağlamak, bu konuda özellikle okullarla işbirliği yapılarak periyodik olarak doğrudan ders verilmesini sağlamak.
- f) Personelin akademik çalışma ve mesleki araştırma yapmasının teşvik edilmesi ve özendirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını ve uygulanmasını sağlamak.
- g) Müzenin proje koordinatörlüğü görevini yürütmek, müze ve müzecilik konusunda projeler üretmek veya personeli proje üretmeye teşvik ederek üretilen projelerin uygulanmasını sağlamak.
- h) Başkanlık kütüphanesindeki kitapların kaydını ve tasnifini yapmak, kitap ve makalelerin katalog fişlerini hazırlamak, kitap ve süreli yayınların ciltlenmesini sağlamak.
- i) Süreli yayınları fişlerine kaydederek izlemek, noksanlarını tamamlamak ve cilt birliği sağlananları ciltleterek kaydetmek.
- j) Okuyucu ve araştırmacıların kütüphaneden yararlanmasına yardımcı olmak.
- k) İdarenin belirleyeceği şartlarla kitapları personele ödünç vermek.
- l) Kitapların yıllık sayımını yapmak ve sayım ve icmal cetvellerini düzenlemek.

- m) Kütüphanedeki kitapların bakımını yapmak ve kütüphaneyi düzenli, temiz ve bakımlı tutmak.

Personel ve evrak servisi ve görevleri

Madde 34 – (1) Personel ve evrak servisi işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Başkanlık personelinin atama, özlük, emeklilik ve benzeri işlemleri ile personel ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarına ilişkin işlemleri yapmak.
- b) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını ve gelen yazı ve mesajların Müdürlüğe ulaştırılmasını sağlamak, Müdürlüğün emir ve direktiflerini ilgililere duyurmak, genel evrak arşiv, kayıt, takip ve dağıtımına ilişkin hizmetleri yürütmek.
- c) Güvenlik görevlileri dışında, nöbet tutacak personeli belirlemek ve nöbet çizelgesini hazırlamak.
- d) Evrak arşivi hizmetlerini yürütmek.

Bütçe ve muhasebe servisi ve görevleri

Madde 35 – (1) Bütçe ve muhasebe servisi işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müzenin bütçe ve mali işlemlerle ilgili işlemleri yapmak, giderlere ilişkin tahakkuk belgelerini düzenlemek, gelecek yıla ait bütçe teklifini hazırlamak, ihale mevzuatı çerçevesinde ihale hazırlık işlemlerini yapmak ve başkanlığın ihtiyacı olan mal ve hizmetleri satın alma, kiralama veya bağış yoluyla temin etmek,
- b) Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğüne ait gelirleri ilgili hesaplara aktarmak.
- c) Vergi, sigorta primleri ve benzeri kesintilerin zamanında yapılarak ilgili hesaplara aktarılmasını sağlamak.
- d) Ayniyat işlemlerini yürütmek, gerekli demirbaş kayıtlarını tutmak, işlemleri tamamlanan demirbaşı idarenin uygun görüşü ile ilgisine zimmetleyerek teslim etmek ve belgelerini dosyasında muhafaza etmek.
- e) Ayniyata ilişkin ambar işlemlerini yürütmek, ayniyatın güvenli ve sağlıklı şartlarda depolanması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak.
- f) Bütçe ve muhasebe işlemlerini, kamu idarelerinin tabi oldukları muhasebe mevzuatındaki usul ve esaslara göre yürütmek ve gerekli kayıtları tutmak, defter ve hesap belgelerinin düzenlenmesi ile bunların Sayıştay ve ilgili idarelere gönderilmesinde Sayıştayca belirlenen usul ve esaslar ile muhasebe mevzuatında belirlenen usul ve esaslara uymak.

Tanıtım ve pazarlama servisi ve görevleri

Madde 36 – (1) Tanıtım ve pazarlama servisi işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müzenin ve müzecilik faaliyetlerinin tanıtımını yapmak, müzeciliği sevdirmek ve toplumun ilgisini müzeye çekmek için etkinlikler düzenlemek, bu konuda kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, üniversiteler, okullar, dershaneler, kurslar, yoğun işçi çalıştıran firmalar, sendikalar, vakıflar, dernekler ve benzeri topluluklarla işbirliği yapmak,
- b) Turizm firmaları ile turist rehberleri odası veya doğrudan rehberlerle işbirliği yaparak bölgeye gelen turistlerin müzeye yönlendirilmesini sağlamak, bulunduğu bölgenin belediye, valilik ile özel ve kamu kurum ve kuruluşlarının tanıtım olanaklarını kullanarak yerli ve yabancı turistlere belirli aralıklarla müzenin tanıtılması için

girişimlerde bulunmak, turizm danışma bürolarında müzenin doğru ve kapsamlı bir şekilde tanıtımının yapılmasını sağlamak,

- c) Yerel veya ulusal basın ile işbirliği yaparak, müzenin tanıtılması için haber, belgesel, makale, yazı dizisi gibi programların hazırlanarak yayınlanmasını sağlamak, bu konuda gerekli materyalleri hazırlayarak basın kuruluşlarına yardımcı olmak.
- d) Müzeye gelen ziyaretçilerin bilgilendirilmesi, rahat bir şekilde müzeden yararlanmaları ve güvenlikleri için her türlü tedbirin alınmasını sağlamak, ziyaretçi memnuniyeti için stratejiler oluşturmak ve uygulamak,
- e) Büfe, kantin, kafeterya, müze mağazacılığı gibi ticari ünitelerin işletilmesini sağlamak ve denetimini yapmak, bunların personel tarafından işletilmesi halinde, kârlılık prensibine ve ticaret kurallarına uygun olarak en yüksek verimi alacak şekilde işletilmesi, işletmelerin genişletilmesi ve işletme stratejilerinin geliştirilmesi için gerekli araştırmaları yaparak projeler üretmek ve uygulamak.

Bilgi işlem servisi ve görevleri

Madde 37 – (1) Bilgi işlem servisi işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müzedeki; bütün bilgisayarların, bilgisayarlara bağlı yazıcı, tarayıcı, v.b. donanımın ve bilgisayarların birbirine ve İnternet'e bağlı olduğu ağın sağlıklı olarak çalışmasından ve bunlarda meydana gelebilecek arızaların giderilmesini sağlamak.
- b) Elektronik ortamda saklanan bilgi ve belgelerin meydana gelebilecek arızalar sonucunda yok olmasını engellemek için periyodik olarak veri yedekleme işlemi yapmak, bilgisayar kullanan Müze personelini bu konu hakkında bilgilendirmek.
- c) Müzenin İnternet sitesinin kurulmasını sağlamak ve İnternet sitesindeki bilgileri diğer servislerle koordineli çalışarak güncellemek.

Güvenlik servisi ve görevleri

Madde 38 – (1)Güvenlik servisi, koruma ve güvenlik memurları ile varsa bekçilerden oluşur.

(2) Güvenlik servisi işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Müze hizmet binasının içini ve çevresini 24 saat nöbet esasına göre aralıksız korumak.
- b) Nöbet tutacak güvenlik personellerini belirlemek ve nöbet çizelgesini hazırlamak.
- c) Sivil savunma planı ve koruyucu güvenlik özel talimatının hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, 26/7/2002 tarihli ve 24822 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Sivil Savunma Planı, Koruyucu Güvenlik Özel Talimatı ve diğer mevzuat hükümleri gereğince gerekli güvenlik tedbirlerini almak ve uygulamak.
- d) Ziyaretçi ve personel güvenliğini sağlamak, görev mahallinde herhangi bir yangın, sabotaj veya adli olay meydana gelmesi halinde idare, emniyet veya itfaiye görevlilerine haber vererek emniyet veya itfaiye görevlileri olay yerine gelinceye kadar usulüne uygun olarak olaya müdahale etmek ve ilgili kişi veya deliller ile olay yerini korumaya almak.

Teknik servis ve görevleri

Madde 39 – (1) Teknik servis işletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlıdır ve görevleri şunlardır:

- a) Başkanlık hizmet binası ile bahçesinin ısıtma, soğutma, aydınlatma, havalandırma, sulama, elektrik, su ve benzeri tesisatlar ile bu yerlerde kullanılan demirbaş, alet ve edevatın bakım ve onarımlarını ve ihtiyaç duyulan yapım işlerini yapmak veya yaptırılmasını sağlamak.

- b) Bina ve çevresinin temizlik işlerini ve çevre düzenlemesini yapmak veya yaptırılmasını sağlamak.
- c) Başkanlık imkanlarıyla yapılamayan yapım, bakım ve onarımlar ile bakım ve onarımda kullanılacak malzemeleri tespit ve gerekli araştırmaları yaparak mal ve hizmetlerin satın alınmasını sağlamak.

Müze personeli

MADDE 40 – (1) Müze personeli; Müdür, Müdür yardımcıları, Müze araştırmacısı, restoratör, bilgi işlem uzmanı, servis şefleri, memur, ayniyat saymanı, ambar memuru, teknisyen, şoför, kaloriferci, yardımcı hizmetli, koruma güvenlik görevlisi ve Genel Müdürlükçe ihtiyaç duyulan diğer personelden oluşur.

(2) Gerekli hallerde, Genel Müdürlüğe bağlı Kültür ve Turizm Uzman ve Uzman Yardımcıları Müzelere geçici ya da sürekli olarak görevlendirilebilir. Bunlar Müdür ve Müdür yardımcılarıyla koordineli olarak çalışıp uzmanlık alanlarıyla ilgili kendilerine verilen görevleri yerine getirirler.

(3) Gösteri salonu ve / veya çok amaçlı kullanılabilir benzer bölümleri bulunan Müzelere, ses teknisyeni, ışık teknisyeni, v.b. ihtiyaç duyulan personel görevlendirilir.

Müze araştırmacısı

MADDE 41 – (1) Müze araştırmacısı, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; plastik sanatlar, resim, heykel, fotoğraf, sanat tarihi ve müzecilikle ilgili bölümlerinden mezun olanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) Müze araştırmacısı Müze envanterindeki eserlerin cinslerine göre oluşturulan bölümlerin teknik ve bilimsel sorumlusudur

(3) Müze koleksiyonunun zimmeti Müze araştırmacısına aittir.

(4) Bir müzede, birden çok Müze araştırmacısı bulunabilir, birden çok Müze araştırmacısının bulunduğu Müzelerde, Müze koleksiyonunun zimmeti Müze araştırmacıları arasında paylaşılır.

(5) Sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olarak çalışır ve amirleri tarafından kendisine verilen görevleri yürütür.

Restoratör

MADDE 42 – (1) Restoratör, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; taşınabilir kültür varlıklarını koruma ve onarım bölümlerinden mezun olanlar ve üniversitelerin dört yıllık eğitim veren resim ve heykel bölümlerinden mezun olup onarım ve koruma ile ilgili bilim dallarında yüksek lisans eğitimini tamamlayanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) Müze koleksiyonundaki eserlerin bakım, onarım ve korunmasıyla ilgili işlemleri gerçekleştiren uzman personeldir.

(3) Sanattan sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olarak çalışır ve kendisine verilen görevleri yürütür.

Bilgi işlem uzmanı

MADDE 43 – (1) Bilgi işlem uzmanı, üniversitelerin dört yıllık eğitim veren; Bilgisayar, Bilgisayar Bilimleri, Bilgisayar Mühendisliği, Bilgisayar Teknolojisi ve Bilişim Sistemleri, Bilişim Sistemleri Mühendisliği, Bilişim Sistemleri ve Teknolojileri gibi bölümlerinden mezun olanlar arasından Bakanlıkça atanır.

(2) Bilgi işlem uzmanı, gerekli hallerde Genel Müdürlük ya da Bakanlığın bilgi işlem uzmanlarından destek alabilir.

(3) İşletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olarak çalışır ve kendisine verilen görevleri yürütür.

Şef

MADDE 44 – (1) Şef, 22/08/2005 tarihli ve 25914 sayılı Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği hükümlerine göre düzenlenmiş sınavlarda “Şef” unvanı almış Bakanlık personeli arasından Bakanlıkça atanır.

(3) İşletmeden sorumlu Müdür yardımcısına bağlı olarak çalışır ve kendisine verilen görevleri yürütür.

Ayniyat saymanı

MADDE 45 – (1) Müzede bulunan demirbaş eşyadan sorumludur. Ayniyat işlemlerini yürütür. Kendisine teslim edilen eserlerin ve malzemelerin bakım ve muhafazasını sağlar.

Ambar memuru

MADDE 46 – (1) Ayniyat saymanına görevlerinde yardımcı olan memurdur. Demirbaş eşya depolarından sorumludur.

Memur

MADDE 47 – (1) Memur, Müzede evrak kayıt işlemlerinin yapılmasından görevli personeldir. Tesisin işler tutulması için amirleri tarafından kendisine verilen görevleri yapar.

(2) Müzede kadrolu kütüphaneci, fotoğrafçı, v.b. personelin olmadığı durumlarda, Müdürün görevlendirmesi halinde bu görevleri yürütür.

Teknisyen

MADDE 48 – (1) Müzede yapılması gereken tamirat işlerini gerçekleştirmekle sorumlu personeldir. Amirleri tarafından kendisine verilen görevleri yapar.

Şoför

MADDE 49 – (1) Şoför kendisine teslim edilen aracı temiz, bakımlı ve hizmete hazır durumda bulundurmak, aracı tahsis edildiği hizmetlerde amirlerince belirlenmiş esaslar ve verilen emirler çerçevesinde kullanmak, aracın periyodik muayene ve bakımlarını yapmak veya yaptırmak ve görev esnasında seyahat güvenliğini ve gerektiğinde taşıyacağı malzemenin güvenliğini sağlayarak aracı ilgili mevzuata uygun şekilde kullanmakla yükümlüdür.

Kaloriferci

MADDE 50 – (1) Müzenin kalorifer, ısıtma, soğutma ve havalandırma sistemlerinin mevsim şartlarına uygun olarak çalıştırılması ve bu sistemlerin bakımının düzenli olarak yapılmasından sorumludur. Amirleri tarafından kendisine verilen görevleri yapar.

Yardımcı hizmetli

MADDE 51 – (1) Yardımcı hizmetli, müzenin her türlü yardımcı hizmetleri ile amirleri tarafından kendisine verilen görevleri yapar.

Koruma güvenlik görevlisi

MADDE 52 – (1) Müzenin her türlü güvenliğinden sorumludur.

(2) Görev yaptığı saatlerde kullanılmak üzere tabanca verilir. Tabancanın verilmesinde ve iadesinde tutanak, vuku bulan hadiselerde rapor düzenlenir. Tabanca müze dışına çıkarılamaz.

(3) Koruma güvenlik görevlisinin görevleri şunlardır;

- a) Müze eserlerine ve çevreye herhangi bir zarar getirmelerini engellemek için, ziyaretçileri takip etmek,
- b) Mesai saatleri içinde ve dışında görevsiz kişileri müzeye sokmamak,
- c) Açık muslukları ve boşuna yanan elektrik lambalarını kapatma gibi israfı önleyici tedbirler almak,
- d) Yangın, su baskını ve benzeri hallerde ilgilileri ve ilgili kuruluşları en seri vasıtalarla haberdar etmek,
- e) Görev süresi içerisinde Genel Müdürlükçe verilecek özel kıyafeti giymek ve 09:00-17:00 saatleri dışında, kontrol noktalarındaki bekçi saatlerini saat başı kurmak,
- f) Müze yetkilisinin kendisine vereceği diğer görevleri yapmak.

Nöbet

MADDE 53 – (1) Nöbet devirleri, nöbet çizelgesinde adları belirtilmiş olan görevliler arasında, her sabah saat 09:00 da yapılır.

(2) Nöbet defteri, nöbeti devreden ve teslim alan tarafından imzalanır.

(3) Nöbeti teslim alan, müzenin mevcut durumu hakkında kesin bilgi sahibi olmak için, devredenle birlikte gereken kontrolü yapmak zorundadır.

(4) Nöbet görevi biten personel, görevi teslim alacak olanın gelmesine kadar nöbet yerini terk edemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Fotoğraf arşivi

MADDE 54 – (1) Müzede imkan dahilinde, fotoğraf arşivi kurulur. Bir personel, Müdür tarafından fotoğrafçı olarak görevlendirilir.

Müzelerin ziyarete açılması

MADDE 55 – (1) Müzeler "Pazartesi" dışındaki günlerde saat 09:00'ile 17:00 arası ziyaretçilerin görüşüne açık tutulur.

(2) Müzelerin ziyaret saatleri, Müzenin bulunduğu bölgelerin turizm sezonuna, iklim şartlarına ve uygulanan yaz – kış saati düzenlemelerine göre Bakanlık izni ile değiştirilebilir.

(3) Resmi tatiller, bayram tatilleri, resmi kutlama veya anma günleri ve haftaları gibi özel gün ve haftalarda, Müze ziyaret saatleri Bakanlık izni ile değiştirilebilir.

Müzedeki araştırma yapılması

MADDE 56 – (1) Bu maddenin 2. (ikinci), 3. (üçüncü) ve 4. (dördüncü) fıkralarında belirtilen hükümlere uyulmak şartıyla; Müzedeki kültür varlıkları, eserler ve dokümanlardan, fotoğraf, diyapozitif, film, video, mikrofilm, resim, mulaj, estampaj, taklit ve röprodüksiyon almak veya yapmak sureti ile yararlanılabilir.

(2) Müzede araştırma yapmak isteyen kişi ya da kuruluşlar, 25/9/1986 tarihli ve 86/11038 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Eserlerden Faydalanma Usul ve Esasları Hakkında Tüzük hükümlerine göre Genel Müdürlükten izin almak zorundadırlar.

(3) Yabancı araştırmacıların müzelerdeki çalışmalarında, 4/4/1988 tarihli ve 88/2839 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türkiye’de İlmî Araştırma, İnceleme Yapmak ve Film Çekmek İsteyen Yabancılar veya Yabancılar Adına Müracaat Edenler ile Yabancı Basın-Yayın Mensuplarının Tabi Olacakları Esaslara uymak zorundadırlar.

(4) Çekim sırasında, arşiv malzemesine zarar verebilecek flaş ve benzeri araçlar kullanılamaz. İzne bağlı çekimler, müzenin ziyaretçiye kapalı olduğu günlerde ve müze personelinin denetiminde yapılır.

Giriş ücreti

MADDE 57 – (1) Müzelere giriş için ziyaretçilerden ücret alınabilir. Bu ücret, her yılbaşında Genel Müdürlük tarafından tayin edilir

(2) Giriş ücretleri ile ilgili işlemleri, Genel Müdürlük dışında Bakanlığa bağlı başka bir birim yürütebilir.

Eserlerin müze dışına çıkarılması

MADDE 58 – (1) Müze koleksiyonundaki eserler Bakanlığın izni olmadan, sigorta ve emniyet tedbirleri alınmadan müze dışına çıkarılamaz. Müdürlük bu konuda azami dikkat göstermek zorundadır.

Müze sergi ve gösteri salonlarının kullandırılması

Madde 59 - (1) Müze sergi ve / veya gösteri salonları tahsis edilmeden önce, salonlarda etkinlik düzenleyecek gerçek ya da tüzel kişiler ile Müdür arasında sözleşme imzalanır. Sözleşme, salonların kullandırılmasıyla ilgili özel hükümler içerir. Sergi ve / veya gösteri salonu bulunan Müzeler, salon tahsis sözleşmelerini kendi ihtiyaçlarına göre hazırlarlar, gerekli hallerde sözleşmelerin hazırlanması ve hukuka uygunluğunun kontrol edilmesi için Genel Müdürlük veya Bakanlığın yetkili birimlerinden destek alabilirler.

(2) Müze sergi ve gösteri salonlarının kullanılabilmesi için, her yıl Bakanlıkça belirlenen salon ücreti, Döner Sermaye İşletmeleri hesabına yatırılmak zorundadır.

(3) Müze sergi ve gösteri salonlarının elektrik, su ve personel masraflarının bu salonlarda etkinlik düzenleyecek gerçek ya da tüzel kişiler tarafından ödenmesi şartıyla; salonlar, Bakanlıkça ücretsiz olarak tahsis edilebilir.

(4) Müze sergi ve gösteri salonları amaçları dışında bir hizmet için kullanılamazlar. Müze salonlarında sergi açmak veya etkinlik düzenlemek üzere izin alan gerçek ya da tüzel kişiler, izin aldıkları faaliyetin kapsamı dışında herhangi bir faaliyet veya gösteride bulunamazlar.

(5) Müzelerin sergi salonlarında sergi açmak isteyen gerçek ya da tüzel kişiler, bir dilekçe ile Müdürlüğe başvurur. Seçici Kurulca sanat yönünden sergilenmeye değer görülen eserlerin sergileme tarihleri, başvuru sahiplerinin istekleri göz önünde bulundurularak Müdürlükçe belirlenir.

(6) Müze sergi salonlarında sergilenen eserler, serginin kapanmasından itibaren bir hafta içinde geri alınır. Bu süre sonunda geri alınmayan eserlerin hasar görmesinden veya kaybindan Müdürlük sorumlu tutulamaz. Ayrıca serginin kapanmasından itibaren bir hafta içerisinde geri alınmayan eserler “eğitim malzemesi” olarak kabul edilir ve gerektiği hallerde ilk ve orta dereceli okullara, üniversitelere ve diğer eğitim kuruluşlarına sürekli sergilenmek için gönderilir.

Restoran, kafeterya ve kantin hizmetleri ve hediyelik eşya dükkanları

Madde 60 – (1) Müzelerde, ziyaretçilere yönelik olarak restoran, kafeterya, kantin, hediyelik eşya dükkanları gibi işletmeler açılabilir. Bunların açılması, işletilmesi ve gelirleriyle ilgili kararlar Genel Müdürlük ve Müze Müdürlüğü'nün koordineli çalışmasıyla alınır ve Bakanlıkça onaylanarak işleme konulur.

(2) Bu işletmeler, Müzede can ve mal güvenliğinin sağlanması için, her türlü güvenlik önlemini almak zorundadır. Alınan güvenlik önlemleri konu ile ilgili kurumlarca denetlenir.

Yürürlük

MADDE 61 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 62 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bakan yürütür.

EKLER

Seda ŞENTÜRK tarafından hazırlanan ÇAĞDAŞ MÜZECİLİK ANLAYIŞINDA ÇAĞDAŞ SANATLAR MÜZECİLİĞİ: ANKARA DEVLET RESİM VE HEYKEL MÜZESİ ÖRNEĞİ adlı bu tezin Uzmanlık Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Vural YURDAKUL

(DanıŐman)

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Kùltür ve Turizm Uzmanı Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı ve Soyadı

İmzası

Başkan : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Tarih :...../...../.....

Bu tez, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Kùltür ve Turizm Uzman Yardımcılarının Uzmanlık Tezlerini Hazırlarken Uyacakları Yazım Kuralları Yönergesi ile belirlenen tez yazım kurallarına uygundur.